

80/2021

Projekt

z dnia 9 czerwca 2021 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ MIKOŁOWA**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie uzupełnienia dokumentu „Lokalny Program Rewitalizacji
na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022 roku”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),

**Rada Miejska Mikołowa
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się uzupełniony dokument „Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022 roku” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. W "Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022 roku", stanowiącym załącznik do uchwały Rady Miejskiej Mikołowa NR XXXV/687/2017 z dnia 24 października 2017 r., zostaje dopisany projekt pn. "Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 maja 18 w Mikołowie" w związku z powyższym zostały wprowadzone zmiany w następujących punktach:

- w rozdziale 7. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych w tabeli 125. Lista projektów podstawowych dopisano wiersz 29,
- w rozdziale 7 Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Tabeli 127. Projekty rewitalizacyjne z przypisanymi źródłami finansowania, rezultatami, lokalizacją i podmiotem realizującym projekt dopisano wiersz 36,
- w rozdziale 8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji w Tabeli 128. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych dopisano wiersz 35,
- w rozdziale 9. Indykatywne ramy finansowe w Tabeli 130. Szacunkowy udział środków finansowych dopisano wiersz 36 oraz skorygowano wiersz 37.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mikołowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIKOŁOWA

Stanisław Piechula

KIEROWNIK
Biura Rozwoju Miasta
mgr Michał Bocchenski

Michał Stempin
RADCA PRAWNY
KT 2321

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Mikołowa
z dnia 9 czerwca 2021 r.

**Lokalny Program Rewitalizacji
na lata 2016-2020 z perspektywą
do 2022 roku**

Spis treści

Wykaz skrótów.....	4
Wstęp.....	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy i powiatu mikołowskiego.....	8
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (w tym analiza przyczyn degradacji i charakterystyka sytuacji na obszarze objętym LPR-em).....	14
2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny).....	14
2.2. Sfera społeczna.....	15
2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna.....	15
2.2.2. Pomoc społeczna.....	19
2.2.3. Edukacja.....	30
2.2.4. Kapitał społeczny.....	34
2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne.....	37
2.2.6. Charakterystyka bezrobocia.....	39
2.2.7. Podsumowanie.....	42
2.3. Sfera gospodarcza.....	42
2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych.....	42
2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie.....	46
2.3.3. Podsumowanie.....	47
2.4. Sfera środowiskowa.....	47
2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone.....	48
2.4.2. Jakość środowiska.....	50
2.4.3. Gospodarka odpadami.....	52
2.4.3. Podsumowanie.....	53
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	53
2.5.1. Struktura użytkowania gruntów.....	53
2.5.2. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne.....	54
2.5.3. Dostępność komunikacyjna.....	55
2.5.4. Zabytki.....	56
2.5.5. Podsumowanie.....	58
2.6. Sfera techniczna.....	59
2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu.....	59
2.6.2. Infrastruktura techniczna.....	61
2.6.3. Podsumowanie.....	62
3. Wyniki badania ankietowego.....	64
3.1. Metodologia.....	64
3.2. Próba.....	64
3.3. Wyniki badania.....	65
3.4. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych.....	74
3.4.1. Sfera społeczna.....	74
3.4.2. Sfera gospodarcza.....	77
3.4.3. Sfera środowiskowa.....	78
3.4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	79
3.4.5. Sfera techniczna.....	79
4. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji.....	83
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	94
6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	95
7. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	104
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji.....	125
9. Indykatywne ramy finansowe.....	127

10.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	133
10.1.	Podstawowe założenia partycypacji.....	133
10.2.	Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne.....	134
11.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	137
11.1.	Podstawowe zasady wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	137
11.2.	Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	137
12.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	138
13.	Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych.....	142
14.	Załącznik 2. Ankieta dla mieszkańców dotycząca rewitalizacji w Gminie Mikołów	144
15.	Spis tabel.....	149
16.	Spis rysunków.....	153
17.	Spis zdjęć.....	154

Wykaz skrótów

BDL/GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CAWI - ang. Computer-Assisted Web Interview, wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DK – droga krajowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

LPR – Lokalny Program Rewitalizacji

KK – Kodeks Karny

KZK GOP - Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego

MOK – Miejski Ośrodek Kultury

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MOSiR – Miejski Ośrodek Sport i Rekreacji

MZK Tychy – Miejski Zakład Komunikacji w Tychach

NGO – Organizacje pozarządowe

PAPI – ang. Paper & Pen Personal Interview, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności

PKP/PKM – Polskie Koleje Państwowe/Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej

PKW – Państwowa Komisja Wyborcza

POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

RPO WSL 2014 – 2020 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

Wstęp

Dokument Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022 roku (LPR) dla gminy Mikołów został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym¹.

Celem dokumentu jest odpowiedź na pytanie jak rozwiązać kluczowy problem obszaru, jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju i Infrastruktury z dnia 3 lipca 2015 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązaniem problemów społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS, funduszy norweskich i EOG oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i w największym stopniu dotknięty jest zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS, funduszy norweskich i EOG bez ryzyka podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.
- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on

---

1 Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95

również udział społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najważniejszych elementów LPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. Zebrane materiały oraz dane zastane zostały przedstawione w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka oraz poszczególne sołectwa. Ze względu na dostępność danych, w poszczególnych sferach zostały uwzględnione następujące wskaźniki:

Sfera społeczna:

- liczba organizacji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba osób korzystających z zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- % osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki,
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo na 1 000 mieszkańców długotrwale i przejściowo,
- Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo na 1 000 mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi i bez zaburzeń psychicznych,
- Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo na 1 000 mieszkańców niezarejestrowane i zarejestrowane w urzędzie pracy,
- Odsetek osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej,
- Średnia liczba osób w rodzinach będących pod opieką asystenta rodziny,
- Liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Sfera gospodarcza:

- liczba zarejestrowanych działalności gospodarczej w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- liczba zarejestrowanych działalności gospodarczej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Sfera środowiskowa:

- powierzchnia terenów zielonych w danej jednostce,
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych w (ha),
- miejsca występowania substancje stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCB itp.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów w podziale na jednostki,
- liczba obiektów zabytków,
- powierzchnia przestrzeni publicznych w poszczególnych jednostkach.

Sfera techniczna:

- odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem,
- odsetek budynków generujących emisje niskie, czyli niepodłączonych do sieci ciepłowniczej,
- liczba budynków niezamieszkałych w danej jednostce,
- powierzchnia mieszkania na 1 użytkownika.

Po przeanalizowaniu powyższych wskaźników możliwe było wyznaczenie obszarów, które w pierwszej kolejności powinny być poddane rewitalizacji.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnych uwzględnieniu obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy i powiatu mikołowskiego

Lokalny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Ponadto, w związku z tym, że gmina Mikołów jest ważną częścią powiatu Lokalny Program Rewitalizacji powiązано również z wybranymi dokumentami opracowanymi na szczeblu powiatowym. Poniższa tabela przedstawia powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy i powiatu.

Podstrategia ds. lokalnego rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników

„Podstrategia ds. lokalnego rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników” jest dokumentem, którego zasadniczym celem jest ukształtowanie powiatu mikołowskiego, a więc i gminy Mikołów w taki sposób, by stanowiły obszary atrakcyjne dla przedsiębiorców, inwestorów zagranicznych, a także by umożliwiały mieszkańcom znalezienie pracy i realizację ich potrzeb i aspiracji na rynku pracy. Dokument przygotowywany był wraz z Planem Operacyjnym na lata 2016 – 2025. Realizacji założenia tej podstrategii służą cele strategiczne i operacyjne.

Tabela 1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią ds. rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii ds. lokalnego rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie liczby dostępnych miejsc pracy • Wpływ na zwiększenie motywacji do podjęcia • Stabilizacja rynku pracy 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p> <p>Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 2. Poprawa efektywności działań z zakresu rynku pracy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie współpracy biznesu i instytucji rynku pracy • Doskonalenie kompetencji osób odpowiedzialnych za wdrażanie założeń Podstrategii • Rozwój doradztwa zawodowego 	<p>Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych</p>

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii ds. lokalnego rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
	wykluczeniem i patologiami społecznymi
<p>Cel strategiczny 3. Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie współpracy biznesu i oświaty • Wsparcie osób uczących się w możliwości nabycia praktyki zawodowej • Dostosowanie wyposażenia szkół do praktycznej nauki zawodu 	<p>Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>

Podstrategia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025

Dokumentem, który obecnie wyznacza kierunki procesu minimalizowania negatywnych skutków wykluczenia społecznego i pomocy ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji jest „Podstrategia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 – 2025”. Zasadniczym celem, wizją dokumentu jest „Powiat mikołowski jako obszar o wysokim poziomie integracji społeczności lokalnej oraz wspierający osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczone”. Realizacji wizji służy szereg celów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.

Tabela 2. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu w grupach szczególnego ryzyka: osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, bezdomnych, zagrożonych bezdomnością, itp.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych oraz osób niepełnosprawnych • Reintegracja osób bezrobotnych 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzin wielodzietnych, a także pieczy zastępczej • Wspieranie osób dotkniętych przemocą domową • Dopasowanie infrastruktury do specyficznych potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się • Rozwój komunikacji publicznej dopasowanej do potrzeb ww. grup 	

Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych

„Podstrategia rozwiązywania problemów demograficznych” to dokument, którego celem jest wskazanie kierunków poprawy sytuacji demograficznej powiatu i gmin do niego należących. Podstrategia zakłada prowadzenie optymalnej w stosunku do istniejących warunków polityki prorodzinnej, promowanie modelu rodzin wielodzietnych, materialne wsparcie i niwelację obciążeń finansowych dla młodych rodzin, poprawę elastyczności rynku pracy, utrzymanie dodatniego salda migracji oraz rozwiązanie kluczowego problemu mianowicie aktywizację i rozwiązywanie problemów osób starszych.

Tabela 3. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią rozwiązywania problemów demograficznych

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii rozwiązywania problemów demograficznych	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Kreowanie warunków pozwalających na powstawanie i właściwe funkcjonowanie rodziny oraz aktywne działania w zakresie polityki prorodzinnej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju • Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu • Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>
<p>Cel strategiczny 2. Aktywizacja społeczna osób starszych</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja osób starszych • Partycypacja społeczna osób 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych</p>

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii rozwiązywania problemów demograficznych	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
starszych	wykluczeniem i patologiami społecznymi
<p>Cel strategiczny 3. Stwarzanie warunków sprzyjających napływowi ludności do powiatu mikołowskiego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie właściwego poziomu usług medycznych i propagowanie idei profilaktyki zdrowotnej • Równe szanse edukacyjne w regionie • Poprawa elastyczności rynku pracy 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego</p>

Podstrategia promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego

Podstrategia promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego jest jednym z elementów marketingu terytorialnego i promocji jednostek samorządu terytorialnego, które mają duże znaczenie w kontekście rosnącej konkurencji ze strony innych samorządów. Realizacji Podstrategii służą cztery cele strategiczne, którym przypisane są cele operacyjne. Opracowane cele sprowadzają się do poprawy wizerunku gmin powiatu mikołowskiego, poprawy skuteczności działań informacyjno-promocyjnych, poprawy skuteczności promocji oferty turystycznej, a także do rozwoju promocji gospodarczej powiatu i gmin.

Tabela 4. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny 1. Poprawa wewnętrznego i zewnętrznego wizerunku gmin powiatu mikołowskiego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa wewnętrznego wizerunku wszystkich gmin powiatu mikołowskiego • Wzrost pozytywnego wizerunku ziemi mikołowskiej w otoczeniu regionalnym i ogólnokrajowym 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności</p>

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
	przestrzennej
<p>Cel strategiczny 2. Wysoka skuteczność prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na temat wydarzeń kulturalnych i miejsc związanych z kulturą</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta oferta kulturalna dla mieszkańców i odwiedzających powiat mikołowski • Opracowanie i wdrożenie systemu skutecznej informacji • Skuteczna promocja głównych wydarzeń i atrakcji kulturalnych 	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p>
<p>Cel strategiczny 3. Wzrost zainteresowania obiektami sportowo - rekreacyjnymi i ofertą turystyczną powiatu mikołowskiego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta turystyka aktywna • Wzrost liczby odwiedzających powiat mikołowski • Wzrost zainteresowania atrakcjami turystycznymi w powiecie mikołowskim • Rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu mikołowskiego 	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p>
<p>Cel strategiczny 4. Rozwój promocji gospodarczej powiatu mikołowskiego</p> <p>Cele operacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom obsługi inwestorów • Wysoki poziom klimatu przedsiębiorczego w powiecie 	<p>Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mikołów opisaną w Studium jest stworzenie warunków przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, dzięki będzie możliwa zmiana wizerunku miasta z miasta przemysłowo – mieszkalnego na miasto wielofunkcyjne. Operacjonalizacja celu zawiera się w intencjach polegających na wykreowaniu i rozwinięciu funkcji zewnętrznych oraz na ogólnym

dążeniu do poprawy codziennych warunków życia mieszkańców i rozwoju funkcji wewnętrznych.

Tabela 5. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Mikołowa

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mikołowa	Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Zmiana wizerunku miasta z miasta przemysłowo-mieszkalnego położonego satelitarnie w stosunku do Katowic na miasto wielofunkcyjne, silnie związane z aglomeracją, dobrego miejsca zamieszkania, rozwoju nowoczesnych form przedsiębiorczości i aktywności, realizowanego w przyjaznym zurbanizowanym środowisku, z jednoczesnym zachowaniem wysokich standardów środowiska przyrodniczego, stanowiącego objęty ochroną niezurbanizowany obszar miasta.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreacja i rozwój funkcji zewnętrznych • Poprawa warunków życia mieszkańców i rozwój funkcji wewnętrznych 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p>

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (w tym analiza przyczyn degradacji i charakterystyka sytuacji na obszarze objętym LPR-em)

2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny)

Gmina Mikołów zlokalizowana jest w centralnej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim, w południowej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, w dolinie rzeki Jamny. Mikołów jest siedzibą powiatu mikołowskiego. Miasto graniczy z Katowicami, Tychami, Łaziskami Górnymi, Orzeszem, Ornontowicami, Gierałtowicami, Wyrami oraz Rudą Śląską. Gmina położona jest w obszarze Wyżyny Śląsko – Krakowskiej. Obszar Mikołowa charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni z przewagą terenów wzniesionych. Najwyżej położonym punktem miasta jest północne zbocze Góry Świętego Wawrzyńca o wysokości 345,9 m.n.p.m., natomiast najniższe położone jest ujście rzeki Promny do Kłodnicy znajdujące się na wysokości 222,2 m.n.p.m.

Pierwsze historyczne wzmianki o istnieniu miejscowości Mikołów pojawiły się w pierwszej połowie XIII wieku. Mikołów pełnił wtedy funkcje grodu i siedziby kasztelanii. W 1547 roku Mikołów formalnie stał się miastem. W XVIII wieku po raz pierwszy pojawia się dzisiejsza nazwa Mikołów. Miasto znajdowało się na terenie dawnego powiatu pszczyńskiego. W I połowie XIX wieku duże straty ludności wyrządziła epidemia tyfusu, na skutek której zmarło około 20% ludności. Przez większą część swojej historii Mikołów był miastem handlowym. W XIX i XX wieku rozwinęły się funkcje przemysłowe, co było spowodowane powstaniem wielu zakładów między innymi huty „Maria Ludwika”, huty „Waltera”, która dała początek Fabryce Palenisk Mechanicznych. W 1921 roku Mikołów wraz z częścią Górnego Śląska zostały włączone do Polski. Walki w czasie działań wojennych powodują w Mikołowie dość duże straty, podobnie jak na innych terenach Górnego Śląska. W 1945 roku miasto zostało zajęte przez Armię Czerwoną. Przekazy historyczne wskazują, że na terenie Mikołowa mieszkała społeczność żydowska, która na skutek działań eksterminacyjnych z czasu II wojny światowej została zniszczona i w okresie powojennym nie odbudowała się. Pamiątką po mniejszości żydowskiej jest nowy cmentarz żydowski założony w XVIII wieku. Po latach niszczenia cmentarza miasto objęło go opieką w 1988 roku, do tego czasu zachowało się około 200 nagrobków. W 1975 roku do Mikołowa zostają przyłączone Śmiłowice, Mokre i Paniowy, w 1994 roku Bujaków. Pod koniec lat 90. XX wieku patronem miasta ogłoszono Świętego Wojciecha.

W skład gminy wchodzi Centrum, pięć sołectw: Bujaków, Borowa Wieś, Mokre, Paniowy, Śmiłowice oraz dzielnica Kamionka. Gmina położona jest na terenach Wyżyny Katowickiej i Płaskowyzu Rybnickiego, które współtworzą Wyżynę Śląską. Znaczna większość ludności gminy zamieszkuje obszar miasta Mikołowa. W sołectwach żyje około 30% całkowitej populacji gminy Mikołów.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Według najnowszych dostępnych danych (stan na 01.2016) w gminie Mikołów zamieszkiwało 39 592² osób – jest to gmina o największej liczbie mieszkańców w powiecie. Zmiany ich liczby w latach 2010-2015 były niewielkie.

Tabela 6. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika zmian
Polska	38529866	38538447	38533299	38495659	38478602	38437239	99,76%
woj. śląskie	4634935	4626357	4615870	4599447	4585924	4570849	98,62%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	96 457	102,51%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	22 413	100,72%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 795	39 923	101,04%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	20 346	104,26%
Ornontowice	5 721	5 822	5 912	5 941	5 963	5 938	103,79%
Wyry	7 096	7 234	7 418	7 592	7 736	7 837	110,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najbardziej licznym sołectwem w gminie Mikołów jest Borowa Wieś – na początku 2016 roku zamieszkiwało ją 2590 osób. Najmniej liczne są Śmiłowice, w których mieszkają obecnie 944 osoby. W Centrum Mikołowa było 26677 mieszkańców, natomiast w dzielnicy Kamionka - 2830.

Tabela 7. Liczba ludności w 01.2016 roku w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba ludności	% całej gminy
Centrum	26 677	68%
Mokre	2851	7%
Śmiłowice	944	2,3%
Paniowy	1628	4%
Borowa Wieś	2590	6,5%
Bujaków	2072	5,2%
Kamionka	2830	7%
łącznie	39 592	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie (stan na 01.2016)

W gminie Mikołów najwyższy współczynnik feminizacji występuje w dzielnicy Centrum (na 100 mężczyzn przypada prawie 112 kobiet) oraz sołectwie Mokre (109,5 kobiet na 100 mężczyzn). W żadnym z obszarów analitycznych liczbowo nie dominują mężczyźni.

Tabela 8. Współczynnik feminizacji w gminie Mikołów w roku 2016

dzielnica/sołectwo	liczba mężczyzn	liczba kobiet	współczynnik feminizacji
Centrum	11751	13137	111,79
Mokre	1303	1427	109,52
Śmiłowice	408	410	100,49
Paniowy	660	690	104,55
Borowa Wieś	1101	1132	102,82
Bujaków	958	989	103,24
Kamionka	1258	1321	105,01
łącznie	17439	19106	109,56

Źródło: UM Mikołów

Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej ludności w gminie Mikołów jest zbliżony do średniej dla powiatu. Różnica w liczebności grup w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym jest niewielka (liczniejsza jest pierwsza z grup).

Tabela 9. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2015

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Polska	17,96%	62,45%	19,60%
woj. śląskie	16,79%	62,54%	20,67%
powiat mikołowski	18,74%	63,10%	18,16%
Łaziska Górne	17,90%	64,53%	17,57%
Mikołów	18,20%	61,96%	19,83%
Orzesze	19,30%	63,32%	17,38%
Ornontowice	20,11%	64,30%	15,59%
Wiry	21,41%	63,38%	15,21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gmina Mikołów charakteryzuje się najwyższym w powiecie współczynnikiem obciążenia demograficznego. Przewyższa on średnie dla powiatu, województwa i kraju. Co więcej na przestrzeni analizowanego okresu jego wartość uległa zwiększeniu.

Tabela 10. Współczynnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8	60,1
woj. śląskie	53,4	54,3	55,4	56,7	58,2	59,9
powiat mikołowski	53,5	54	54,6	55,7	57,0	58,5
Łaziska Górne	50,3	51,1	51,7	52,3	53,4	55,0
Mikołów	53,8	54,8	55,9	57,7	59,3	61,4
Orzesze	55,7	55,5	55,6	56,0	56,8	57,9
Ornontowice	51,9	51,4	52,2	53,4	54,8	55,5
Wiry	57,2	56,7	55,8	57,0	57,9	57,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W samym Mikołowie najwyższy współczynnik obciążenia demograficznego występuje w Bujakowie i dzielnicy Kamionka. Wynoszą one 56,39 oraz 55,83. Jedynie w Śmiłowicach i Borowej Wsi wartość współczynnika jest mniejsza od 50. Biorąc pod uwagę wszystkich mieszkańców każdego sołectwa czy dzielnicy, grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym są najliczniejsze w Kamionce (21,6% mieszkańców) i Bujakowie (20,3% mieszkańców). Grupy ludności w wieku poprodukcyjnym są najliczniejsze w Centrum (16,7% mieszkańców) oraz Bujakowie (15,7% mieszkańców).

Tabela 11. Struktura ludności wg wieku w dzielnicach/sołectwach gminy Mikołów w 2016 r.

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	współczynnik obciążenia demograficznego
Centrum	17,9%	65,4%	16,7%	53,01
Mokre	19,7%	65,9%	14,4%	51,75
Śmiłowice	18,1%	67,9%	14,1%	47,39
Paniowy	19,2%	65,7%	15,1%	52,20
Borowa Wieś	18,6%	68,1%	13,3%	46,81
Bujaków	20,3%	63,9%	15,7%	56,39
Kamionka	21,6%	64,2%	14,2%	55,83
łącznie	18,52%	65,48%	16,00%	52,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Mikołów

Wartość wskaźnika żywych urodzeń na 1000 mieszkańców dla gminy Mikołów w 2015 r. był najniższy w powiecie (9,9). Na przestrzeni lat 2010-2015 jego wartość ulegała zmianom bez jednoznacznej tendencji.

Tabela 12. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	10,73	10,08	10,02	9,60	9,75	9,6
woj. śląskie	10,31	9,68	9,64	9,30	9,30	9,1
powiat mikołowski	11,62	11,05	10,36	10,21	10,82	10,6
Łaziska Górne	10,93	11,92	11,13	10,47	9,69	10,6
Mikołów	11,76	10,27	9,20	9,06	10,51	9,9
Orzesze	12,31	10,83	11,21	11,20	12,28	11,4
Ornontowice	9,85	12,87	12,12	10,91	11,27	12,3
Wry	12,54	11,83	10,52	12,36	11,52	11,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Również w przypadku liczby zgonów na 1000 mieszkańców nie jest możliwe wyznaczenie wyraźnego trendu. W ostatnim z analizowanych lat (2015) była to trzecia najniższa wartość w powiecie.

Tabela 13. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78	10,27
woj. śląskie	10,29	10,30	10,61	10,67	10,41	11,01
powiat mikołowski	9,04	9,25	9,11	8,76	9,79	9,48
Łaziska Górne	8,41	9,37	9,70	8,69	9,92	10,90
Mikołów	9,86	9,89	8,93	8,86	9,73	9,24
Orzesze	8,29	8,22	9,69	9,69	10,29	8,81
Ornontowice	6,69	7,31	7,51	5,20	7,90	7,72
Wry	10,40	9,74	8,06	8,77	9,82	9,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całym analizowanym okresie w Mikołowie utrzymywał się dodatni przyrost naturalny, jego wartość była jednak niewielka. Taka sytuacja jest niekorzystna z punktu widzenia starzenia się społeczeństwa i jego skutków dla rynku pracy. W skali powiatu gmina Mikołów wypadła na drugim miejscu od końca pod względem wysokości wartości przyrostu naturalnego.

Tabela 14. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	0,90	0,34	0,00	-0,46	0,00	-0,7
woj. śląskie	0,00	-0,63	-0,97	-1,37	-1,11	-1,9
powiat mikołowski	2,58	1,80	1,24	1,46	1,03	1,2
Łaziska Górne	2,52	2,56	1,43	1,78	-0,22	-0,3
Mikołów	1,91	0,38	0,28	0,20	0,78	0,7
Orzesze	4,02	2,60	1,52	1,51	1,99	2,6
Ornontowice	3,17	5,57	4,61	5,71	3,36	4,5
Wiry	2,14	2,09	2,46	3,59	1,70	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2015 zarówno liczby zameldowań jak i wymeldowań w ruchu wewnętrznym zmieniały się bez jednoznacznego trendu. Obie wartości były najwyższe spośród gmin powiatu mikołowskiego, co jednak wynika przynajmniej w pewnej mierze z faktu, iż Mikołów jest gminą o największej liczbie mieszkańców. Przez cały analizowany okres liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań, czego efektem było dodatnie saldo migracji.

Tabela 15. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu wewnętrznym						wymeldowania w ruchu wewnętrznym					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604	387 546	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604	387 546
woj. śląskie	44 185	43 733	42 049	45 094	41 781	39 424	473 79	47 385	45 347	48 974	45 414	42 873
powiat mikołowski	1549	1444	1522	1735	1454	411	1033	1004	1042	1151	983	1013
Łaziska Górne	262	310	338	311	259	264	292	293	266	320	287	310
Mikołów	671	560	535	678	579	538	489	425	469	491	412	401
Orzesze	286	268	305	390	345	317	129	173	158	192	143	127
Ornontowice	129	129	124	140	94	78	71	57	82	79	76	104
Wiry	201	177	220	216	177	214	52	56	67	69	65	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 16. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	0	0	0	0	0	0
woj. śląskie	-3194	-3652	-3298	-3880	-3633	-3449
powiat mikołowski	516	440	480	584	471	398
Łaziska Górne	-30	17	72	-9	-28	-46
Mikołów	182	135	66	187	167	137
Orzesze	157	95	147	198	202	190
Ornontowice	58	72	42	61	18	-26
Wiry	149	121	153	147	112	143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Migracje zagraniczne mieszkańców Mikołowa były zjawiskiem znacznie rzadszym od migracji krajowych. We wszystkich analizowanych latach liczba osób wyjeżdżających przewyższała liczbę przybyłych, czego skutkiem jest ujemne saldo migracji. Można zauważyć, że jego wartość znacząco zwiększyła się począwszy od roku 2013.

Tabela 17. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu zewnętrznym					wymeldowania w ruchu zewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	15 246	15 524	14 583	12 199	12 330	17 360	19 858	21 200	32 103	28 080
woj. śląskie	2214	2165	2068	1704	1616	3958	4185	4672	7142	5147
powiat mikołowski	31	37	33	28	29	91	82	83	182	165
Łaziska Górne	5	10	7	8	1	6	14	25	26	28
Mikołów	15	15	18	13	21	50	49	33	70	85
Orzesze	7	8	2	4	4	28	14	23	53	28
Ornontowice	0	1	2	2	1	2	4	0	11	16
Wyry	4	3	4	1	2	5	1	2	22	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 18. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-2114	-4334	-6617	-19904	-15750
woj. śląskie	-1744	-2020	-2604	-5438	-3531
powiat mikołowski	-60	-45	-50	-154	-136
Łaziska Górne	-1	-4	-18	-18	-27
Mikołów	-35	-34	-15	-57	-64
Orzesze	-21	-6	-21	-49	-24
Ornontowice	-2	-3	2	-9	-15
Wyry	-1	2	2	-21	-6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.2. Pomoc społeczna

Najważniejszym realizatorem zadań dotyczących szeroko rozumianej pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie. Według danych MOPS najczęstszym powodem otrzymywania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Wśród innych problemów dotyczących mieszkańców Mikołowa można wymienić niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, bezdomność i inne. Na terenie Mikołowa funkcjonuje również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz powołany z ramienia Urzędu Miasta Inspektor ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. W ramach działalności tych instytucji organizowane są rozmowy motywacyjne z uzależnionymi oraz spotkania ze współuzależnionymi. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jako jednostka realizująca zadania dotyczące usług wsparcia rodziny zauważa problemy z dostępnością niektórych usług. Wsparcie rodziny w środowisku jej zamieszkania w zakresie wypełniania funkcji wychowawczej i opiekuńczej realizowane przez gminę winno polegać przede wszystkim na pracy z rodziną, w tym w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; terapii i mediacji; usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowania dla rodzin spotkań w ramach grup wsparcia i grup samopomocy. MOPS zapewnia rodzinom wsparcie finansowe, wsparcie w postaci pracy socjalnej, usług asystenta, usług opiekuńczych, umożliwienie dziecku korzystania z zajęć w placówce wsparcia dziennego. Wysoko rozwinięta jest baza usług kulturalno-oświatowych realizowanych przez organizacje pozarządowe np. występy, warsztaty, imprezy. Natomiast na niskim poziomie znajduje się oferta bezpłatnych zajęć

skierowanych dla osób w rodzinach będących w trudnych, kryzysowych sytuacjach związanych np. z przemocą domową, uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Zauważalne są niedobory nakierowane na pomoc psychologiczną, doradztwo, wsparcie, konsultacje, terapię, mediacje rodzinne, klub dla rodziców, warsztaty kompetencji i umiejętności społecznych, coachingu zarówno indywidualnego i grupowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie realizuje również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, potwierdzania prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych dla osób, które nie są ubezpieczone, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy środowiskowej i wspierania rodziny m.in. poprzez usługi asystentów rodzin. W ramach działalności MOPS na terenie gminy prowadzony jest także program „Liczna Rodzina”, którego celem jest wspieranie rodzin wielodzietnych, poprawa warunków ich funkcjonowania, zwiększania szans rozwojowych dla dzieci i młodzieży, kształtowanie pozytywnego wizerunku rodziny, promocja rodzin wielodzietnych oraz ułatwianie rodzinom wielodzietnym korzystanie z ofert kulturalnej, rozrywkowej i społecznej. Ponadto, MOPS zajmuje się wydawaniem Karty Dużej Rodziny i przyznawaniem stypendiów i zasiłków szkolnych.

Poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Mikołowie funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej, którego działalność dotyczy usług społecznych i usług aktywnej integracji. Centrum Integracji Społecznej świadczy usługi dla osób, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie, własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym i społeczno-rodzinnym.

W latach 2010–2015 w gminie Mikołów liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej ulegała zmianom wzrastając od 2010 do 2013 r. i spadając od 2013 do 2015 r. W ostatnim roku liczba osób w gospodarstwach domowych korzystająca z pomocy społecznej wciąż jednak nie przekroczyła wartości z 2010 r. Spadek był zauważalny zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim. W powiecie spadek był relatywnie niewielki. W latach 2010–2015 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 191. W 2015 roku mieszkańcy gminy Mikołów korzystający z pomocy społecznej stanowili 4,7% całkowitej populacji gminy. W całym powiecie mikołowskim odsetek osób pobierających świadczenia pomocy społecznej w stosunku do całkowitej liczby ludności był taki sam jak w gminie Mikołów.

W gminie Mikołów w omawianym okresie ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej, przeciwnie do tendencji zauważalnych na wyższych poziomach podziału terytorialnego, zwiększyła się. W 2010 roku liczba osób, którym zrealizowane były świadczenia pomocy społecznej wynosiła 1828. W latach 2011, 2012, 2013 następował wzrost, liczba osób otrzymujących pomoc społeczną wynosiła odpowiednio 1983, 2070 i 2181, a w latach 2014 i 2015 spadek – w 2015 r. z pomocy społecznej korzystało 1849 osób. Ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ulega niewielkim zmianom. Dane wskazują, że od roku 2010 do 2015 w Mikołowie nastąpiło zwiększenie się liczby osób otrzymujących pomoc społeczną o 1,1%.

Tabela 19. w latach 2010–2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964	2 729 828
woj. śląskie	265 433	242 878	248 978	259 862	241 695	222 202
powiat mikołowski	4 676	4 262	4 396	5 194	4 612	4 485
Łaziska Górne	1 531	1 099	1 199	1 858	1 633	1 652
Mikołów	1 828	1 983	2 070	2 181	1 899	1 849
Orzesze	910	815	716	798	771	724
Ornontowice	201	156	164	146	106	91

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wyry	206	219	247	211	203	169

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce w latach 2010–2015 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W Mikołowie od 2010 do 2015 roku liczba osób poniżej kryterium dochodowego korzystających z pomocy społecznej zwiększyła się o 32,1%. W 2010 liczba tych osób wynosiła 910, natomiast w 2015 – 1202. W omawianym okresie zmniejszyła się liczba osób powyżej kryterium dochodowego, które korzystały z pomocy społecznej. Ich liczba w gminie Mikołów w 2010 roku wynosiła 918 osób i w stosunku do 2015 zmalała o 29,5% wynosząc 647 osób.

Tabela 20. poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 252	2 229 796	905 033	2 048 461	905 503	1 931 218	798 610
woj. śląskie	161 2 13	104 2 21	145 6 53	97 22 5	170 4 90	78 492	178 448	81 411	164 237	77 458	154 316	67 886
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913	2 699	1 787
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800	856	797
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690	1 202	647
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278	494	230
Ornontowice	50	151	70	86	78	89	88	58	57	49	56	35
Wyry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96	91	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dane z 2015 roku pokazują, że liczba osób korzystająca z pomocy długotrwale jest mniejsza niż liczba osób korzystających z pomocy społecznej przejściowo o blisko 100 osób. Najwięcej osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej to osoby mieszkające w Centrum, najmniej takich osób było w dzielnicy Kamionka. Natomiast w przypadku osób przejściowo korzystających z pomocy to najwięcej również było ich w Centrum, najmniej w Kamionce. Biorąc pod uwagę łączną liczbę osób korzystających z pomocy społecznej to największy odsetek (34,6%) stanowią osoby zamieszkujące obszar Centrum. W grupie osób korzystających z pomocy społecznej długotrwale znacznie przeważają kobiety (419 w stosunku do 307 mężczyzn), natomiast w przypadku osób korzystających z pomocy społecznej przejściowo dominują mężczyźni (432 w stosunku do 401 kobiet).

Tabela 21. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnicza/sołectwo	długotrwale		przejściowo		suma	% osób korzystających z pomocy społecznej
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni		
Borowa Wieś	32	22	19	25	98	6,29
Bujaków	28	17	16	15	76	4,87
Kamionka	6	5	12	17	40	2,57
Mokre	46	36	42	48	172	11,04
Paniowy	29	17	24	24	94	6,03
Śmiłowice	36	23	24	31	114	7,32
Centrum	162	101	141	135	539	34,60
Brak danych	80	86	123	137	426	27,34
łącznie		726		833	1559	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Przeliczenie danych na 1000 mieszkańców pokazuje, że proporcjonalnie największa liczba osób korzysta z pomocy społecznej, zarówno w sposób długotrwały, jak i przejściowy w dzielnicy Kamionka. Wartości były również wysokie w sołectwach Bujaków i Mokre.

Tabela 22. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo na 1000 mieszkańców od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum dzielnicę Kamionka i sołectwa (z pominięciem braków danych)

dzielnicza/sołectwo	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	
	długotrwale	przejściowo
Borowa Wieś	9,86	10,35
Bujaków	28,76	31,57
Kamionka	62,50	58,26
Mokre	28,26	29,48
Paniowy	20,85	16,99
Śmiłowice	21,72	14,96
Centrum	3,89	10,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 roku ponad 96% pobierających pomoc społeczną stanowiły osoby, u których nie stwierdzono zaburzeń psychicznych. Osoby z problemami psychicznymi stanowiły 3,4% wszystkich korzystających z pomocy społecznej, wśród nich bardziej liczną grupą były kobiety. Najwięcej osób z zaburzeniami psychicznymi, które korzystały z pomocy społecznej było w Centrum (11 kobiet i 9 mężczyzn). W skali gminy dużo takich osób było również w Bujakowie (3 kobiety i 4 mężczyzn).

Tabela 23. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. wg stanu psychicznego w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnicza/sołectwo	bez zaburzeń psychicznych		Z zaburzeniami psychicznymi		suma
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	
Borowa Wieś	49	47	2	0	98
Bujaków	40	28	3	4	75
Kamionka	17	22	1	0	40
Mokre	87	81	1	3	172
Paniowy	49	40	4	1	94
Śmiłowice	60	51	0	2	113
Centrum	292	227	11	9	539
Brak danych	194	221	10	2	427
łącznie		1505		53	1558

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Po przeliczeniu danych na 1000 mieszkańców widać, że proporcjonalnie najwięcej osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało z pomocy społecznej w sołectwach Śmiłowice i Mokre. Jeśli chodzi natomiast o klientów pomocy społecznej bez zaburzeń psychicznych to było ich najwięcej w dzielnicy Kamionka.

Tabela 24. Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. wg stanu psychicznego w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (bez braków danych)

dzielnica/sołectwo	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	
	bez zaburzeń psychicznych	z zaburzeniami psychicznymi
Borowa Wieś	19,45	0,75
Bujaków	58,93	1,40
Kamionka	117,58	2,12
Mokre	54,67	3,07
Paniowy	37,07	0,77
Śmiłowice	32,82	3,38
Centrum	13,78	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 roku najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły dzieci i młodzież do 17 roku życia, wśród których więcej było dziewcząt. Znaczna większość z nich to osoby zamieszkujące Centrum, w innych częściach miasta były tylko pojedyncze przypadki korzystających z pomocy. Wśród dorosłych mieszkańców Mikołowa najliczniejszą grupą pobierającą pomoc społeczną były osoby w wieku od 56 do 65 lat, wśród których większość stanowili mężczyźni. Podobnie jak w przypadku innych wskaźników najwięcej takich osób mieszkało w Centrum. Najmniej liczną grupą korzystającą z pomocy społecznej stanowią osoby w wieku 18-25 lat, stanowią oni nieco ponad 6% wszystkich korzystających z pomocy społecznej.

Większość osób korzystających z pomocy społecznej w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w terminie 01.01 – 31.10.2016 r. w całej gminie stanowiły osoby pełnosprawne. Najwięcej osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej było w wieku 56-65 lat. Jeśli chodzi o obszary badawcze, to najwięcej osób niepełnosprawnych mieszkało na terenie Centrum. Na pozostałych obszarach było ich dużo mniej.

W gminie Mikołów wśród osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej najwięcej jest osób biernych zawodowo. Jeśli chodzi o osoby bezrobotne to wśród niepełnosprawnych dominują mężczyźni, a wśród pełnosprawnych kobiety. Biorąc pod uwagę osoby bierne zawodowo i pracujące, zarówno wśród osób niepełnosprawnych jak i pełnosprawnych dominują kobiety.

Jeśli chodzi o wykształcenie osób korzystających z pomocy społecznej, to najwięcej z nich ma wykształcenie zasadnicze zawodowe (419 osób). Osoby z tej właśnie grupy odminują w niemal każdej analizowanej jednostce przestrzennej. Najwięcej z nich zamieszkuje Centrum (71 kobiet i 71 mężczyzn) oraz sołectwo Mokre (20 kobiet i 28 mężczyzn). Drugą najliczniejszą grupą wśród korzystających z pomocy społecznej są osoby z wykształceniem podstawowym (302 osoby). W tej grupie również przeważają mieszkańcy Centrum (57 kobiet i 43 mężczyzn) oraz sołectwa Mokre (19 kobiet i 13 mężczyzn). Dużą grupę stanowią również osoby nieposiadające żadnego wykształcenia (220 osób).

Tabela 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg grup wieku na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/ sołectwo	0-17		18-25		26-35		36-45		46-55		56-65		66 i więcej	
	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni	kobie ty	mężczyź ni
Borowa Wieś	0	1	2	0	1	1	5	2	2	1	1	2	4	1
Bujaków	6	3	1	1	2	2	2	0	2	1	3	4	8	0
Centrum	203	173	43	19	71	31	43	58	76	41	50	77	83	24
Kamionka	6	5	4	1	3	1	4	3	1	2	3	3	2	1
Mokre	1	5	1	0	2	1	1	0	2	1	3	3	2	2
Paniowy	5	2	0	0	2	0	0	0	2	0	1	1	2	0
Śmiłowice	6	6	1	0	1	0	2	0	0	1	0	0	1	0
Łącznie		422		73		118		120		132		151		130

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Tabela 26. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg niepełnosprawności i wieku

dzielnica/ sołectwo	18-25		26-35		36-45		46-55		56-65		66 i więcej		Suma	
	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	pełnos prawni	niepełn ospraw ni	Pełnos prawni
Borowa wieś	1	1	1	2	3	3	1	5	3	1	4	2	13	14
Bujaków	0	1	0	3	1	1	2	1	3	4	2	4	8	14
Centrum	3	25	9	95	29	66	43	57	60	68	48	66	192	377
Kamionki	0	1	0	1	0	4	0	4	0	2	0	1	0	13
Mokre	1	3	1	8	3	3	3	6	4	6	4	5	16	31
Paniowy	0	0	0	1	1	0	2	1	2	2	2	0	7	4
Śmiłowice	0	1	0	1	0	1	0	1	1	5	0	2	1	11
Łącznie	5	32	11	111	37	78	51	75	73	88	60	80	237	464

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Tabela 27. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg niepełnosprawności i statusu zawodowego

dzielnica/ sołectwo	Bezrobotni		Bierni zawodowo		Pracujący		Niepełnosprawni bezrobotni		Niepełnosprawni bierni zawodowo		Niepełnosprawni pracujący		Pełnosprawni bezrobotni		Pełnosprawni bierni zawodowo		Pełnosprawni pracujący	
	niepełnosprawni	pełnosprawni	niepełnosprawni	pełnosprawni	niepełnosprawni	pełnosprawni	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.
	Borowa wieś	3	8	9	5	1	1	1	2	6	3	1	0	4	4	4	1	1
Bujaków	0	2	7	9	0	3	0	0	2	5	0	0	1	1	7	2	2	1
Centrum	34	140	149	179	9	57	14	20	88	61	7	2	79	61	136	43	45	12
Kamionka	0	7	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	4	2	0	0
Mokre	2	16	13	11	1	4	0	2	9	4	1	0	10	6	7	4	4	0
Panowy	3	3	4	1	0	0	2	1	3	1	0	0	2	1	1	0	0	0
Śmiłowie	0	5	1	5	0	1	0	0	0	1	0	0	3	2	2	3	1	0
Łącznie	42	181	183	216	11	66	17	25	108	75	9	2	104	77	161	55	53	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Tabela 28. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg wykształcenia w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/ sołectwo	Bez wykształcenia		Uczeń szkoły podstawowej		Niepełne podstawowe		Podstawowe		Uczeń gimnazjum		Gimnazjalne		Uczeń szkoły ponadgimnazjalnej		Zasadnicze zawodowe		Średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Uczeń szkoły policealnej		Policealne/pomaturalne		Student		Wyższe - licencjat		Wyższe		Brak danych i nieustalony poziom wykształcenia	
	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.		
	Borowa	7	7	9	5	0	0	10	7	2	1	0	0	2	2	11	20	3	3	6	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

dzielnica / sołectwo	Bez wykształcenia		Uczeń szkoły podstawowej		Niepełne podstawowe		Podstawowe		Uczeń gimnazjum		Gimnazjalne		Uczeń szkoły ponadgimnazjalnej		Zasadnicze zawodowe		Średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Uczeń szkoły policealnej		Policealne/pomaturalne		Student		Wyższe - licencjat		Wyższe		Brak danych i nieustalony poziom wykształcenia					
	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	k.	m.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.	k.	m.				
	Wieś																																			
Bujaków	5	3	5	3	1	0	10	10	4	0	1	0	2	1	10	9	3	5	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1		
Kamionka	0	2	2	1	0	1	3	4	2	2	0	0	1	1	7	8	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Mokre	12	14	12	11	0	1	19	13	6	4	2	2	2	2	20	28	6	6	6	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1		
Paniowy	11	5	7	6	0	0	8	6	2	1	1	1	2	1	8	16	5	3	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0		
Śmiłowice	11	11	8	5	0	0	14	10	5	5	0	0	1	2	11	16	4	2	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Centrum	39	44	44	28	0	0	57	43	15	9	8	5	8	9	71	71	22	14	30	8	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	4	1	2	4		
Brak danych	22	27	20	30	0	1	50	38	9	7	6	8	7	9	46	67	14	13	16	7	0	0	3	1	1	1	1	1	2	3	2	2	5	10		
łącznie	220		196		4		302		74		34		52		419		108		91		1		6		3		5		19		26					

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej 20,5% stanowiły osoby zarejestrowane w urzędzie pracy. Najwięcej spośród nich mieszka na terenie Centrum (42 kobiety i 43 mężczyzn) oraz sołectwo Mokre (18 kobiet i 20 mężczyzn). W przypadku osób niezarejestrowanych również przeważały osoby z Centrum (261 kobiet i 194 mężczyzn) oraz sołectwa Mokre (69 kobiet o 64 mężczyzn). Wśród osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy przeważały kobiety, natomiast wśród zarejestrowanych mężczyźni.

Tabela 29. Osoby korzystające z pomocy społecznej zarejestrowane i niezarejestrowane w urzędzie pracy od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	Niezarejestrowani w urzędzie pracy		Zarejestrowani w urzędzie pracy	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Borowa Wieś	42	29	10	18
Bujaków	36	24	7	8
Kamionka	13	17	5	5
Mokre	69	64	18	20
Paniowy	43	26	9	15
Śmiłowice	45	46	15	8
Centrum	261	194	42	43
Brak danych	165	164	38	59
łącznie		1238		320

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Po przeliczeniu danych w stosunku do liczby mieszkańców można stwierdzić, że proporcjonalnie najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej, zarówno zarejestrowanych jak i niezarejestrowanych w urzędzie pracy mieszka w sołectwie Śmiłowice.

Tabela 30. Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców zarejestrowane i niezarejestrowane w urzędzie pracy od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (bez braków danych) na 1000 mieszkańców

dzielnica/sołectwo	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	
	Niezarejestrowani w urzędzie pracy	Zarejestrowani w urzędzie pracy
Borowa Wieś	27,41	10,81
Bujaków	28,96	7,24
Kamionka	10,60	3,53
Mokre	46,65	13,33
Paniowy	42,38	14,74
Śmiłowice	96,40	24,36
Centrum	17,06	3,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W okresie od 01.01.2016 r. do w gminie Mikołów było 237 osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej. Większość stanowiły kobiety. Najwięcej osób niepełnosprawnych pobierających pomoc społeczną mieszka w Centrum, zarówno w liczbie bezwzględnej oraz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wśród mieszkańców miasta ww. okresie było 109 niepełnosprawnych kobiet (4,09 na 1000 mieszkańców) i 83 niepełnosprawnych mężczyzn (3,11 na 1000 mieszkańców). W sołectwach/dzielnicy najwięcej niepełnosprawnych mężczyzn i kobiet korzystających ze świadczeń pomocy społecznej było w Mokrym.

Tabela 31. Liczba niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. z podziałem wg płci na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

dzielnica/sołectwo	Na 1000 mieszkańców		
	niepełnosprawni ogółem	kobiety	mężczyźni
Borowa Wieś	5,02	3,09	1,93
Bujaków	3,38	0,97	2,41
Centrum	7,20	4,09	3,11
Kamionka	0,00	0,00	0,00
Mokre	5,61	3,51	2,10

dzielnica/ sołectwo	Na 1000 mieszkańców		
	niepełnosprawni ogółem	kobiety	mężczyźni
Paniowy	4,30	3,07	1,23
Śmiłowice	1,06	0,00	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju.

W gminie Mikołów od 2010 do 2015 roku zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego na dzieci. W 2010 roku zasiłek pobierały 674 rodziny. W latach 2011, 2012, 2013, 2014 liczba rodzin otrzymujących zasiłek wynosiła odpowiednio 649, 576, 545 i 506. Z kolei w 2015 roku z zasiłku korzystało 485 rodzin. W 2015 roku w stosunku do 2010 roku nastąpił spadek liczby rodzin pobierających zasiłek o 28%.

Tabela 32. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853	1 034 175
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989	80 816
powiat mikołowski	1 840	1 696	1 468	1 344	1 255	1 186
Łaziska Górne	533	492	420	347	316	285
Mikołów	674	649	576	545	506	485
Orzesze	445	391	335	316	297	292
Ornontowice	77	64	54	54	60	54
Wyry	111	100	83	82	76	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy Mikołów, w 2015 r., 105 rodzin znajdowało się pod opieką interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie. Największa liczba takich rodzin znajdowała się na obszarze Centrum i wynosi ona 79 stanowiąc 75,2 % ogółu rodzin na terenie gminy korzystających z tego typu pomocy. Najmniej rodzin objętych pomocą zespołu znajdowało się w sołectwie Bujaków (2) oraz Mokre (2).

Tabela 33. Rodziny będące pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie w roku 2015

Dzielnica/ sołectwo	Liczba rodzin będących pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie	% rodzin pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin
Borowa Wieś	9	8,6
Bujaków	2	1,9
Centrum	79	75,2
Kamionka	6	5,7
Mokre	2	1,9
Paniowy	3	2,9
Śmiłowice	4	3,8
łącznie	105	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W gminie 58 rodzin znajduje się pod opieką asystenta rodziny, z czego 52 rodziny (stanowiące 225 osób) zamieszkują na terenie Centrum. Oprócz Centrum rodziny takie zamieszkują także Borową Wieś, Bujaków, Mokre i Śmiłowice, natomiast w dzielnicy Kamionka oraz sołectwie Paniowy nie ma ani jednej takiej rodziny. Średnia liczba osób w rodzinie w Centrum znajdujących się pod opieką asystenta wynosi 4,33 i jest to najwyższy wskaźnik spośród wszystkich jednostek, natomiast w Borowej Wsi wynosi on 2,5 i jest najniższym spośród jednostek, których rodziny korzystają z tego typu pomocy. Liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej dzielnicy/sołectwa w Centrum wynosi 0,84 i jest to najwyższy

wskaźnik spośród wszystkich jednostek w gminie. Nie biorąc pod uwagę Kamionki oraz Paniowy, w których żadna z rodzin nie korzysta z pomocy asystenta rodziny najniższy wskaźnik odnotowujemy w Bujakowie i wynosi on 0,14.

Tabela 34. Rodziny będące pod opieką asystenta rodziny od 01.01.2016 do 31.10.2016 r.

dzielnica/ sołectwo	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Średnia liczba osób w rodzinie	Liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Borowa Wieś	2	5	2,5	0,19
Bujaków	1	3	3	0,14
Centrum	52	225	4,33	0,84
Kamionka	0	0	-	-
Mokre	2	10	5	0,35
Paniowy	0	0	-	-
Śmiłowice	1	4	4	0,42
Łącznie	58	247	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 roku w gminie Mikołów średnie wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 409,85 złotych. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2015 roku przeznaczono 16 362 455,86 złotych.

Tabela 35. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku

jednostka terytorialna	całkowite wydatki na pomoc społeczną	wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	21 110 836 084,36	549234
woj. śląskie	2 357 631 123,21	515,80
powiat mikołowski	35 588 122,13	368,95
Łaziska Górne	9 051 073,51	403,83
Mikołów	16 362 455,86	409,85
Orzesze	6 281 644,72	308,74
Ornontowice	1 629 484,03	274,42
Wiry	2 263 464,01	288,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że przestępstwa i wykroczenia zachodzące na terenie miasta i gminy związane są z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Wśród najczęściej występujących przestępstw w Mikołowie można wymienić zniszczenia mienia, uszkodzenia ciała i kradzieże. Szczegółowa diagnoza rejestrowanych przestępstw i wykroczeń wskazuje, że do najbardziej niebezpiecznych i zagrożonych ulic należą ulica Bluszcza, Jana Pawła II, Karola Miarki, Konstantego Prusa, Katowicka, Konstytucji 3 Maja, Młyńska, Pszczyńska, Rynek, Stefana Okrzei, Św. Wojciecha, Żwirki i Wigury, czyli obszary Centrum Mikołowa. Ważny problem społeczności lokalnej stanowi również przemoc domowa. W ramach funkcjonowania „Niebieskich Kart” odnotowuje się, że zjawiska i interwencje związane z przemocą domową szczególnie nasilone są na ulicach: Bluszcza, Jana Pawła II, Konstytucji 3 Maja, Młyńskiej, Pszczyńskiej, Stefana Okrzei, Św. Wojciecha, Żwirki i Wigury³.

2.2.3. Edukacja

W Mikołowie funkcjonuje Zarząd Szkół i Przedszkoli Mikołowskich, który pełni rolę koordynującą działalność merytoryczną i finansową przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. Żłobki nie podlegają zarządowi, który z upoważnienia Burmistrza jedynie sporządza sprawozdania i kontroluje żłobki. Pieczę nad szkolnictwem ponadgimnazjalnym sprawuje Starostwo Powiatowe.

W gminie obecnie jest jeden żłobek miejski, jeden prywatny i dwa kluby dziecięce, jedenaście przedszkoli publicznych, jeden Zespół Szkolno-Przedszkolny⁴, dwa przedszkola niepubliczne i niepubliczny Przedszkolny Punkt Terapeutyczny.

W całym powiecie mikołowskim najwięcej dzieci uczęszcza do przedszkoli w Mikołowie. Jest to najwyższy wynik w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Mikołowie stale rośnie, wyjątkiem był rok 2014, gdzie zanotowano nieznaczny spadek. W samym Mikołowie najwięcej dzieci uczęszcza w roku szkolnym 2016/2017 do przedszkoli publicznych o numerach 12 (174), 11 (161) i 10 (146), znajdujących się na terenie Centrum i Mokrego. Również na tych obszarach najwięcej dzieci uczęszcza do przedszkoli. Najmniej dzieci uczęszcza do oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej nr 8 w Paniowej (53 dzieci), przedszkoli o numerach 5 w Bujakowie (79) i 9 w Centrum (86). W zajęciach w żłobku bierze udział 148 dzieci.

Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie wynosi ok.90%, jednak istnieją widoczne dysproporcje między dostępem miejsc w przedszkolach pomiędzy centrum a sołectwami. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli i danych Wydziału Spraw Obywatelskich wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100 miejsc. Wynika to m.in. z faktu, że z roku na rok liczba mieszkańców Mikołowa - migrantów z większych miast i aglomeracji, się zwiększa i wskazane byłoby stworzenie dostosowanej bazy przedszkolnej w miejscu zamieszkania, bez konieczności dowozu dzieci np. do Katowic.

Łącznie w gminie Mikołów jest:

- osiem szkół podstawowych, z których dwie działają w ramach zespołów szkół (Zespoły Szkół Nr 2 i 3), jedna działa w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego
- cztery gimnazja, z czego dwa działają w ramach zespołów szkół (Zespoły Szkół Nr 2 i 3)⁵.

W gminie Mikołów działa również Zespół Szkół Prywatnych DUAL (obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum).

---

4 <http://www.mikolow.eu/?id=61>

5 <http://www.mikolow.eu/?id=63,5,3>

Tabela 36. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat) w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861	1199831
woj. śląskie	128454	135896	141812	143927	141037	136946
powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398	3324
Łaziska Górne	678	702	755	756	773	763
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350	1269
Orzesze	602	624	665	702	707	739
Ornontowice	186	205	219	209	224	223
Wyry	254	266	293	318	344	330

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 37. Dzieci uczęszczające w roku 2015/2016 i 2016/2017 do przedszkoli publicznych w Mikołowie

dzielnica/ sołectwo	Przedszkole	Liczba dzieci 2015/2016	Liczba dzieci 2016/2017	% liczby dzieci w ogólnej liczbie dzieci uczęszczających do przedszkoli w Mikołowie w roku 2016/2017
Borowa Wieś	Przedszkole nr 6	103	105	7,1
Bujaków	Przedszkole nr 5	64	79	5,35
Centrum	Przedszkole nr 1	85	95	66,24
	Przedszkole nr 2	136	140	
	Przedszkole nr 3	108	138	
	Przedszkole nr 8	89	93	
	Przedszkole nr 9	83	86	
	Przedszkole nr 11	127	161	
	Przedszkole nr 12	169	174	
Kamionka	Przedszkole nr 13	71	92	7,85
Mokre	Przedszkole nr 4	101	116	9,88
Mokre	Przedszkole nr 10	119	146	3,59
Paniowy Śmiłowice	Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 8	53	53	0
Łącznie	-	1308	1478	100

Źródło: UM Mikołów

Analiza liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego oraz opieki żłobkowej w gminie oraz liczby dzieci korzystających z oferty wskazuje na niedobór miejsc (zwłaszcza jeśli chodzi o opiekę żłobkową).

Tabela 38. Liczba miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego oraz opieki żłobkowej w Gminie Mikołów w roku 2015

Wychowanie przedszkolne		Opieka żłobkowa	
Liczba miejsc	Liczba dzieci	Liczba miejsc	Liczba dzieci
1 371	1 388	193	300

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 39. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	13927	13777	13555	13446	13528	13 563
woj. śląskie	1248	1249	1245	1245	1256	1 261
powiat mikołowski	24	24	24	25	26	26
Łaziska Górne	3	3	3	4	4	4
Mikołów	10	10	10	10	11	11
Orzesze	8	8	8	8	8	8
Ornontowice	1	1	1	1	1	1
Wiry	2	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Od 2011 roku liczba uczniów w szkołach podstawowych stale rosła. Tendencja ta jest zbieżna z sytuacją w pozostałych gminach powiatu. Wyjątkiem jest rok 2013, w którym nieznacznie liczba uczniów zmniejszyła się w gminie Łaziska Górne, Orzesze i Ornontowice.

Tabela 40. Uczniowie w szkołach podstawowych w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102	2480793
woj. śląskie	240404	240429	236536	237020	256253	279560
powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055	6748
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292	1444
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522	2866
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292	1442
Ornontowice	325	325	328	326	399	416
Wiry	429	467	476	491	550	580

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Jeśli chodzi o gminę Mikołów wewnętrznie, to najwięcej uczniów w roku szkolnym 2016/2017 jest w szkołach podstawowych o numerach 3 (z oddziałami integracyjnymi) znajdująca się w centrum miasta, 5 i 4. Liczby uczniów dla tych szkół wynoszą kolejno: 951, 570 oraz 272. Najmniej liczną jest Szkoła Podstawowa nr 11 (73 uczniów).

Tabela 41. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Mikołów w roku szkolnym 2016/2017

Szkoła podstawowa	Liczba uczniów 2015/2016	Liczba uczniów 2016/2017
Szkoła Podstawowa nr 3 z oddziałami integracyjnymi	1050	951
Szkoła Podstawowa nr 4	299	272
Szkoła Podstawowa nr 5	635	570
Szkoła Podstawowa nr 6	197	181
Szkoła Podstawowa nr 7	209	196
Szkoła Podstawowa nr 8	145	136
Szkoła Podstawowa nr 11	74	73
Szkoła Podstawowa nr 12	152	147

Źródło: UM Mikołów

Na terenie gminy działa Zespół Szkół Specjalnych nr 2, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa Nr 2, Gimnazjum Nr 3, Szkoła Przesposabiająca do Pracy (od 2007 r.), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (od 2009 r.). W 2015 roku w gminie Mikołów absolwentów w szkołach specjalnych (podstawowych i gimnazjalnych) było 4, najwięcej w powiecie było w Orzeszu (8 absolwentów). Wyjątkiem były lata 2011 i 2012, kiedy liczba absolwentów w Mikołowie była najwyższa w powiecie. Natomiast szkoły specjalne ponadgimnazjalne funkcjonują tylko w Mikołowie, w 2015 absolwentów było więcej niż w roku poprzedzającym o trzy osoby.

Tabela 42. Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych) w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	7732	7503	7716	7549	7525	7436
woj. śląskie	666	629	678	657	752	726
powiat mikołowski	17	19	12	18	19	20
Łaziska Górne	5	5	3	7	8	6
Mikołów	5	8	5	5	5	4
Orzesze	4	6	4	5	6	8
Ornontowice	3	0	0	0	0	0
Wry	0	0	0	1	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 43. Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w liceach ogólnokształcących (bez szkół specjalnych) w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Polska	3215	3348	3546	3818
woj. śląskie	368	376	437	465
powiat mikołowski	4	3	5	8
Łaziska Górne	1	0	0	0
Mikołów	3	3	5	8
Orzesze	0	0	0	0
Ornontowice	0	0	0	0
Wry	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 44. Liczba szkół gimnazjalnych w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	7442	7510	7573	7612	7635	7684
woj. śląskie	781	790	795	793	795	804
powiat mikołowski	16	16	16	16	16	17
Łaziska Górne	3	3	3	3	3	3
Mikołów	4	4	4	4	4	4
Orzesze	4	4	4	4	4	4
Ornontowice	1	1	1	1	1	1
Wry	2	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS oraz danych UM Mikołów

W Mikołowie działają 4 gimnazja, z czego dwa z ramach zespołów szkół numer 2 i 3. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Mikołowie fluktuuje, jednak w latach 2012-2013 następował wzrost. W 2014 roku nastąpił spadek liczby uczniów, obserwowany również w pozostałych gminach (z wyjątkiem gminy Orzesze i Wry). Zmiany liczby uczniów w gminie Mikołów we wskazanym okresie były relatywnie niewielkie – liczba uczniów oscyluje około 1200 osób. W samym Mikołowie najwięcej uczniów jest roku 2016/2017 w Gimnazjum nr 1 (653 uczniów) oraz nr 2 (329 uczniów) mieszczących się na terenie Centrum. Gimnazja nr 3 w Borowej Wsi i nr 4 w Bujakowie są o wiele mniej liczne (64 i 78 uczniów).

Tabela 45. Liczba uczniów w gimnazjach w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868	1085275
woj. śląskie	140906	135108	129411	125361	121445	118645
powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642	2636
Łaziska Górne	674	601	600	560	541	521
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213	1204
Orzesze	648	609	550	509	511	505
Ornontowice	200	187	171	181	165	170
Wiry	226	214	206	189	212	236

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 46. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Mikołów w roku szkolnym 2016/2017

Dzielnica/ sołectwo	Gimnazjum	Liczba uczniów	% ogólnej liczby uczniów w gimnazjach
Centrum	Gimnazjum nr 1	653	87,4
Centrum	Gimnazjum nr 2	329	
Borowa Wieś	Gimnazjum nr 3	64	5,7
Bujaków	Gimnazjum nr 4	78	6,9

Źródło: UM Mikołów

W mieście funkcjonują dwa licea ogólnokształcące – I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Miarki w Mikołowie i II Liceum Ogólnokształcące im. Rotmistrza Witolda Pileckiego. Ponadto w Zespole Szkół Technicznych działa zasadnicza szkoła zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, operator obrabiarek skrawających, klasa wielozawodowa - rzemieślnicza) oraz technikum: informatyczne, elektryczne, handlowe, organizacji reklamy, mechaniczne, mechatroniczne, pojazdów samochodowych. Wyższy poziom kształcenia realizowany jest przez szkoły policealne. W 2015 r. liczba szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w gminie Mikołów zmniejszyła się o dwa w stosunku do roku 2014.

Tabela 47. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	13910	13698	13501	12044	11131	10528
woj. śląskie	1622	1603	1581	1401	1296	1249
powiat mikołowski	20	17	17	15	15	13
Łaziska Górne	7	4	4	4	3	3
Mikołów	11	11	11	9	9	7
Orzesze	0	0	0	0	1	1
Ornontowice	2	2	2	2	2	2
Wiry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ze względu na to, że Mikołów jest miastem powiatowym, z przyczyn obiektywnych ma on najwięcej uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Liczba uczniów od roku 2012 systematycznie się zmniejszała.

Tabela 48. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2036577	2002511	1934578	1781667	1707179	1632725
woj. śląskie	243174	240500	234603	210863	199086	189987
powiat mikołowski	3348	3308	3136	2897	2758	2591
Łaziska Górne	558	446	420	405	354	338
Mikołów	2409	2439	2256	2021	1968	1872
Orzesze	0	0	0	0	0	0
Ornontowice	381	423	460	471	436	381
Wiry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm⁶.

Instytucje kultury

Mikołów posiada wiele instytucji kulturalnych. Mieszkańcy mogą korzystać z takich miejsc jak:

- Miejski Dom Kultury, organizuje cykliczne Dni Mikołowa, imprezy okazjonalne (np. Dzień dziecka, spotkania świąteczne), organizuje wystawy, warsztaty, koncerty, spektakle teatralne. W ramach MDK działają różne kluby, kursy, koła, które rozwijają zainteresowania mieszkańców miasta w szerokim zakresie (zajęcia taneczne, plastyczne, fotograficzne, szachy, itp.). Pod opieką placówki są również chóry: chór „Mokrzanki”, chór „Harmonia”, chór „Gloria-Salwatorianie”, chór „Chopin”, a także kółko modelarskie, wędkarze i honorowi dawcy krwi.
- Miejska Biblioteka Publiczna, prowadzi działalność wydawniczą, organizuje pokazy filmów, spotkania autorskie oraz rozmowy z zaproszonymi specjalistami skierowane dla dorosłych. W ramach działalności biblioteki organizowane są kursy na przykład kurs komputerowy czy kurs języka angielskiego. Do najmłodszych i młodzieży skierowane są między innymi lekcje tematyczne i biblioteczne, poranki bajowe dla dzieci, zabawy literackie czy warsztaty ekologiczne. Miejska Biblioteka Publiczna oferuje mieszkańcom projekcje filmów wzbogacone o prelekcje oraz kino dla najmłodszych. W ramach działalności tej instytucji istnieje również kółko modelarskie i kółko rozwijające zainteresowania czytelnicze. W budynku Biblioteki organizowane są także wydarzenia okolicznościowe jak na przykład wernisaże, Gala Sportowiec Ziemi Mikołowskiej i inne.
- Instytut Mikołowski zajmuje się działalnością kulturotwórczą, jest organizatorem spotkań autorskich, konferencji naukowych oraz wystaw plastycznych. Wydaje „Arkadię” - pismo o profilu kulturowo-społeczno-literackim oraz książki lokalnych artystów z Mikołowa, ale także znanych poetów polskich.
- Miejska Placówka Muzealna w trzech salach wystawienniczych znajdują się wystawy czasowe oraz wystawa stała poświęcona historii Mikołowa. Prócz tego organizowane są spotkania z zaproszonymi gośćmi, do dyspozycji zwiedzających jest biblioteczka historyczna. Placówka jest również współautorem Mikołowskiego Jarmarku Staroci, który odbywa się zwykle w pierwszą niedzielę miesiąca.

---

⁶ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [<http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf>, dostęp 03.03.2016]

Kluby i organizacje pozarządowe

Na terenie gminy funkcjonuje Mikołowskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. W Mikołowie działa 91 organizacji pozarządowych, w rozumieniu ustawy z dnia 24.04.2003 roku działalności pożytku publicznego i wolontariacie, o zróżnicowanym profilu działalności – między innymi społecznym, kulturalnym, lokalnym, dla osób niepełnosprawnych, sportowym.

Najwięcej organizacji pozarządowych w 2015 roku zarejestrowanych było w Centrum Mikołowa. Było ich w sumie 62, z czego większość stanowiły stowarzyszenia. Jeśli chodzi o sołectwa to pod względem liczby działających organizacji pozarządowych najbardziej liczne są sołectwa Mokre i Bujaków. W wymienionych jednostkach zarówno samych organizacji było najwięcej jak i ich liczba przypadająca na 1000 mieszkańców była relatywnie wysoka, szczególnie w zestawieniu z danymi z innych sołectw. Najmniej liczne pod tym względem są sołectwa Borowa Wieś, Śmiłowice i dzielnica Kamionka.

Tabela 49. Liczba organizacji pozarządowych w centrum, dzielnicy i sołectwach i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	liczba NGO	liczba NGO na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	2	0,9
Bujaków	7	3,4
Centrum	62	2,3
Kamionka	4	1,5
Mokre	9	3,3
Paniowy	6	3,6
Śmiłowice	1	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Zespoły artystyczne

- Zespół Muzyki Dawnej i Tańca Historycznego „Capella Nicopolensis” został utworzony w 1991 roku. Prezentuje muzykę, śpiew i taniec dawnych epok. Każdemu widowisku towarzyszą piękne stroje (repliki ubiorów renesansowych).
- Chór „Chopin” Mikołów-Bujaków, grupa przykościelna w Parafii Bujaków.
- Chór żeński „Gloria” utworzony w sierpniu 1996 roku, prezentują szerokie spektrum gatunków muzycznych, od średniowiecza po muzykę współczesną, pieśni ludowe i sakralne.
- Chór „Harmonia” to najstarszy chór mikołowski, w 2008 roku obchodził stulecie swojego istnienia. Obecnie w skład chóru wchodzi 19 sopranistek, 17 altów, 10 tenorów, 10 basów. Zespół koncertuje zarówno w regionie, jak i w kraju, repertuar obejmuje muzykę sakralną i świecką.
- Zespół Regionalny „Mikołowianki” jest propagatorem tradycji i pieśni śląskich. Jego działalność sięga od 1974 roku, charakterystyczną cechą zespołu są barwne stroje śląskie, w których występują.
- Chór „Mokrzanki” to zespół z 25-letnią tradycją. Prezentują muzykę ludową i sakralną.

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 37,49% i była najniższym wynikiem w powiecie. Niska frekwencja wyborcza pokazuje, że mieszkańcy nie wykazują dużego zainteresowania polityką regionalną.

Tabela 50. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	2014
Polska	39,28%
woj. śląskie	35,29%
powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wyry	52,83%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, http://samorząd2014.pkw.gov.pl/356_Frekwencja/240802/2

Najwyższą frekwencją w I turze wyborów samorządowych w 2014 odnotowano w Kamionce – frekwencja wyniosła tam 66%. Najniższa frekwencja była w sołectwach Śmiłowice i Mokre oraz w Centrum.

Tabela 51. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

dzielnica/sołectwo	2014
Borowa Wieś	58%
Bujaków	59%
Centrum	56%
Kamionka	66%
Mokre	55%
Paniowy	63%
Śmiłowice	55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Zbiorcze dane dotyczące procedury „Niebieskich Kart” dla gminy Mikołów są wyodrębnione za lata 2012-2015. Na terenie gminy Mikołów w 2015 r. zostało wszczętych 55 procedur. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najwyższy wynik.

Tabela 52. Zbiorcze dane dotyczące liczby „Niebieskich Kart” w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55*	65*	68	55
Wyry			13	9
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

* Dane dotyczące liczby „Niebieskich Kart” w latach 2012 – 2013 zostały zagregowane wspólnie dla gmin Mikołów i Wyry.

Najwięcej procedur „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku zostało wszczętych w sołectwie Mokre (4), najmniej w Śmiłowicach (2). Ogólnie najwięcej procedur wszczęto w Centrum (74), w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano druga najwyższą wartość w gminie (po sołectwie Mokre).

Tabela 53. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba Niebieskich Kart	Liczba Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	5	2,2
Centrum	74	2,8
Kamionka	7	2,5
Mokre	11	4
Paniowy	4	2,4
Śmiłowice	2	2

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Dane nt. wszczętych postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk są zagregowane dla gmin Mikołów oraz Wiry. W obu gminach w 2015 r. wszczęto łącznie 53 ww. postępowania. W odniesieniu do roku 2011 liczba ta wzrosła o 10 postępowań.

Tabela 54. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów	43	34	41	37	53
Wiry*					
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze	13	12	7		15
Ornontowice*					
Ogółem powiat	67	58	58	49	77

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

* Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie (czyny z art. 207 kk, art. 209 kk) w latach 2011 – 2015 zostały zagregowane wspólnie dla gmin Mikołów i Wiry oraz Orzesze i Ornontowice.

W 2015 roku najwięcej incydentów będących czynami przeciwko rodzinie w rozumieniu art. 207 i 209 kk miało miejsce na terenie Mikołowa – Centrum. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców tych zgłoszeń najwięcej było w Borowej Wsi. Nie odnotowano tego typu zajęć na terenie Śmiłowic i Bujakowa.

Tabela 55. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na centrum, sołectwa i dzielnice w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk i art. 209 kk	na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	2	0,86
Bujaków	0	0
Centrum	10	0,38
Kamionka	1	0,36
Mokre	2	0,74
Paniowy	1	0,6
Śmiłowice	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Od stycznia do końca października 2016 roku na terenie gminy Mikołów było 105 rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Najwięcej rodzin uzyskujących pomoc było w Centrum (75%), w sołectwie Borowa Wieś, odpowiednio 79 i 9, najmniej – po dwie – w Bujakowie i Mokrym.

Tabela 56. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie od 01.01.2016 r. do 02.11.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba rodzin	% rodzin objętych pomocą
Borowa Wieś	9	8,6
Bujaków	2	1,9
Centrum	79	75,2
Kamionka	6	5,7
Mokre	2	1,9
Paniowy	3	2,9
Śmiłowice	4	3,8
łącznie	105	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Na podstawie analiz Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie zostały wyłonione miejsca najbardziej niebezpieczne:

- tereny przyległe do dworca PKP/PKM, okolice „Białego Domku” oraz ulic Miarki, Prusa, Plac 750-lecia. Najczęściej notowane w tych miejsca zdarzenia to: zakłócanie ładu i porządku przez osoby nietrzeźwe, rozboje, bójki, pobicia.
- Ulice Gliwicka (m.in. C.H. Auchan), Prusa, Żwirki i Wigury, Młyńska, Pszczyńska, Katowicka, Miarki, Cieszyńska, Rybnicka.
- skrzyżowanie dróg DK-44/DW-928 - zagrożenia w ruchu drogowym, kolizje, wypadki, potrącenia. Dotyka to przede wszystkim mieszkańców Centrum Mikołowa.

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych⁷ również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Tabela 57. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8
woj. śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
powiat mikołowski	7,1	8,1	8,3	6,8	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

⁷ Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Tabela 58. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2013	2014	2015
Polska	1,4	1,4	1,5
woj. śląskie	1,3	1,2	1,4
powiat mikołowski	0,8	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Począwszy od roku 2013 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Mikołowie systematycznie spada. Gmina ta odznacza się największą dynamiką spadku tej liczby w powiecie.

Tabela 59. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Najwięcej bezrobotnych w 2015 roku mieszkało w sołectwie Mokre i w Centrum. W tych miejscach stopa bezrobocia wynosiła 3,1%. Najmniej bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby ludności było w dzielnicy Kamionka. Stopa bezrobocia wynosiła tam 1,6%.

Tabela 60. Bezrobotni w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	liczba osób bezrobotnych	stopa bezrobocia
Centrum	819	3,1
Mokre	84	3,1
Śmiłowice	23	2,3
Paniowy	33	2,0
Borowa Wieś	62	2,7
Bujaków	36	1,8
Kamionka	43	1,6
łącznie	1100	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Wśród bezrobotnych w całym powiecie, również w samym Mikołowie przeważają kobiety. Można jednak zwrócić uwagę, że współczynnik feminizacji bezrobocia jest stosunkowo niski na tle pozostałych gmin powiatu. Kobiety przeważają również wśród osób bezrobotnych z prawem do zasiłku oraz osób bezrobotnych dotychczas niepracujących. W Mikołowie znacząco różni się liczba mężczyzn dotychczas niepracujących od liczby kobiet - jest ponad dwa razy mniejsza.

Tabela 61. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 października 2016)

Jedn. terytorialna	Z prawem do zasiłku		Dotychczas niepracujący		Niepełnosprawni		Bezrobotni ogółem			Bezrobotni ogółem [%]	
	M	K	M	K	M	K	M	K	Łącznie	M	K
Powiat mikołowski	111	183	97	160	49	45	690	994	1684	41	59
Mikołów	53	69	31	71	25	22	311	402	713	44	56
Łaziska Górne	23	59	20	31	11	10	140	268	408	34	66
Orzesze	15	30	33	38	10	8	156	214	370	42	58
Ornontowice	9	13	6	10	1	3	35	54	89	39	61
Wry	11	12	4	10	2	2	48	56	104	46	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Okolo połowa bezrobotnych pozostawała bez zatrudnienia przez czas krótszy niż pół roku, z drugiej strony jednak osoby bezrobotne przez czas dłuższy niż dwa lata stanowią ponad jedną piątą ogółu zarejestrowanych. Może to oznaczać, że pewna część bezrobotnych nie posiada kwalifikacji lub umiejętności koniecznych do znalezienia zatrudnienia.

Tabela 62. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)

czas	liczba	%
do 1	103	16,86%
1-3	135	22,09%
3-6	130	21,28%
6-12	90	14,73%
12-24	67	10,97%
powyżej 24	86	14,08%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Rozkład kategorii wieku wśród bezrobotnych jest stosunkowo wyrównany. Nieco większa od pozostałych jest jednak grupa od 25 do 34 roku życia. Może być to oznaką utrudnionego wejścia na rynek pracy w gminie.

Tabela 63. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Warto zauważyć, że osoby nieposiadające wykształcenia średniego stanowią ponad połowę bezrobotnych gminy Mikołów. Najliczniejsza jest kategoria osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co oznacza, że ten typ kształcenia nie zapewnia absolwentom kwalifikacji odpowiednich z punktu widzenia pracodawców.

Tabela 64. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wykształcenie	liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Najliczniej reprezentowaną grupą w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne długotrwale⁸. Można też zwrócić uwagę na dwie grupy wyróżnione ze względu na wiek (poniżej 30 i powyżej 50 lat), które łącznie stanowią ponad połowę wszystkich bezrobotnych.

Tabela 65. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwale bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%

⁸ Młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

grupa	liczba	%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

2.2.7. Podsumowanie

Podsumowując, w najgorszej sytuacji pod względem społecznym przedstawia się dzielnica Centrum oraz sołectwo Mokre. Często również najwięcej negatywnych zjawisk występowało w dzielnicy Kamionka oraz sołectwach Śmiłowice i Borowa Wieś. Tak negatywna sytuacja w dzielnicy Centrum wynika m.in. z największej liczby mieszkańców. To w dzielnicy Centrum mieszka najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej, jest najwięcej osób bezrobotnych, najwięcej osób bezrobotnych z powodu zaburzeń psychicznych, osób objętych pomocą Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, najbardziej liczne są szkoły, jest niska frekwencja wyborcza, jest najwięcej założonych Niebieskich Kart i odnotowanych incydentów przeciwko rodzinie. Jako najniebezpieczniejsze miejsce w gminie pod względem ruchu drogowego i wypadków na drodze Komenda Powiatowa wskazała znajdujące się w centrum skrzyżowanie dróg DK – 44 i DW – 928. Z drugiej strony w Centrum siedzibę ma najwięcej organizacji pozarządowych, znajduje się także wiele instytucji społecznych i kulturalnych, co stanowi swego rodzaju potencjał. Dzielnica Kamionka negatywnie przedstawiała się natomiast pod względem liczby osób objętych pomocą Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, liczby wydanych Niebieskich Kart, małej liczby organizacji pozarządowych i niskiej frekwencji wyborczej. Spośród sołectw najgorzej wypadło Mokre – panuje tam największe bezrobocie, wydano dużo Niebieskich Kart oraz jest najmniej organizacji pozarządowych.

W porównaniu z innymi gminami powiatu Mikołów miał największy współczynnik feminizacji (wyższy niż wartość wskaźnika dla kraju i województwa), wysokie obciążenie demograficzne i najniższą w powiecie frekwencję wyborczą. Analiza danych statystycznych wskazała, że najwięcej jest osób długotrwale bezrobotnych oraz w wieku 25- 34 lata, co pozwala wysunąć tezę, że duży problem w gminie stanowi wejście na rynek pracy. Gmina ma również najwyższe wydatki na pomoc społeczną, którą w największym stopniu objęte są osoby w wieku 0-17 lat. Wśród powodów przestępstw i wykroczeń najczęściej znajdują się ubóstwo i wykluczenie społeczne.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie mikołowskim. Od roku 2010 do 2015 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 9,6% z 8550 podmiotów do 9370. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Jeśli chodzi o podmioty prywatne, to ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2015 w powiecie nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 9060, co oznacza wzrost o 13,2%.

Gmina Mikołów charakteryzuje się stałym wzrostem liczby podmiotów gospodarczych. W 2010 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej wynosiła 4345. W latach 2011

i 2012 zwiększyła się wynosząc odpowiednio 4396 i 4559. W kolejnych latach następował dalszy wzrost. W 2013 i 2014 roku liczba podmiotów gospodarczych wyniosła 4654 i 4699, a w 2015 roku 4 808. Ogólna liczba podmiotów od roku 2010 do 2015 zwiększyła się o 10,7% tym samym stanowiąc tempo wzrostu liczby podmiotów wyższe niż w pozostałej części powiatu. Najbardziej znaczące zmiany zaszły między rokiem 2011 i 2012, kiedy liczba podmiotów gospodarczych w Mikołowie zwiększyła się o 163. Analogicznie do ogólnej liczby podmiotów stale wzrasta liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie. Między 2010, a 2015 rokiem liczba podmiotów prywatnych w Mikołowie zwiększyła się o 565 podmiotów, co spowodowało wzrost liczby podmiotów prywatnych o 13,8%.

Tabela 66. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751	4 184 409	4 028 506
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131	465 779	447 042
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897	9 370	9 060
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510	1 576	1 518
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576	4 808	4 645
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638	1 717	1 681
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445	498	464
Wry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728	771	752

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W gminie Mikołów przypada najwięcej podmiotów zarejestrowanych na 1000 osób. Liczba ta systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2015 liczba podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 osób zwiększyła się o 9,1%.

Tabela 67. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	101	100	103	106	107	109
woj. śląskie	97	96	98	100	101	102
powiat mikołowski	91	90	93	95	96	97
Łaziska Górne	68	66	67	69	69	70
Mikołów	110	111	115	117	118	120
Orzesze	81	78	80	84	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82	84
Wyry	91	90	95	96	97	98

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność gospodarcza osób fizycznych. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnych stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W Mikołowie wzrasta liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym. W 2010 roku wynosiła 12,4. W roku 2015 zwiększyła się do 13,5.

Tabela 68. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2	12,4
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6	11,7
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2	11,4
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1	8,3
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3	13,5
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8	10,9
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5	9,8
Wyry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6	12,6

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Najwięcej aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych występuje na terenie Centrum Mikołowa, a następnie sołectwa Mokre. Najmniej natomiast występuje na terenie Śmiłowic. Najwięcej aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych, zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, działa w Mokrym. Wysoką wartość osiągnęły również wskaźniki dla dzielnicy Kamionka. Najgorsza sytuacja, zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, panuje w Paniowach oraz Śmiłowicach.

Tabela 69. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych jednoosobowych bądź w postaci spółek cywilnych ogółem, w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016

	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Borowa Wieś	83	3,20	5,46
Bujaków	61	2,94	4,90
Kamionka	116	4,10	7,01
Mokre	140	4,91	7,78
Paniowy	43	2,64	4,85
Śmiłowice	26	2,75	4,68
Centrum	993	3,72	6,10
łącznie	1462	3,69	6,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

W Polsce znaczną większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2015 roku funkcjonowało 8832 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników a tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Mikołów największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 4499. Podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób było 258. Natomiast podmioty zatrudniające od 50 do 249 i od 250 do 999 osób liczyły odpowiednio 46 i 4. Na terenie gminy funkcjonuje jeden zakład zatrudniający więcej niż 1000 pracowników. Tym samym jest to jedyny taki zakład w całym powiecie mikołowskim.

Tabela 70. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2015 roku

jednostka terytorialna	Ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 184 409	4 003 599	147 124	29 243	3 675	768
woj. śląskie	465 779	442 260	19 310	3 655	477	77
powiat mikołowski	9 370	8 832	448	84	5	1
Łaziska Górne	1 576	1 485	76	14	1	0
Mikołów	4 808	4 499	258	46	4	1
Orzesze	1 717	1 641	62	14	0	0
Ornontowice	498	466	24	8	0	0
Wyry	771	741	28	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

Najważniejszy sektor w Mikołowie stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych) oraz sekcja F (budownictwo). Ważnym sektorem dla lokalnej gospodarki w Mikołowie stanowi sekcja C (przetwórstwo przemysłowe). Relatywnie duży udział mają sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) oraz H (transport i gospodarka magazynowa).

Tabela 71. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	32%
Sekcja F	12%
Sekcja C	11%
Sekcja M	10%
Sekcja H	8%
Sekcje S, T, U	6%
Sekcja I	4%
Sekcja Q	4%

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja N	3%
Sekcja K	3%
Sekcja J	3%
Sekcja P	2%
Sekcja L	1%
Sekcja R	1%
Sekcja A	1%
Sekcja E	1%
Sekcja B	0%
Sekcja D	0%
Sekcja O	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największymi pracodawcami w mieście pozostają:

- Yazaki Automotive Products Poland,
- Cablelettera Poland Sp. z o.o.,
- hipermarkety Auchan, Leroy Merlin Sp. z o.o.,
- Schneider Electric Energy Poland Sp. z o.o.,
- Spyra Primo Poland,
- Zakłady Mechaniczne „Wiromet” S.A.,
- Fabryka Palenisk Mechanicznych S.A.,
- MIFAMA OPA CARBO Sp. z o.o.,
- Lumatech,
- Kopalnia Doświadczalna „Barbara” (funkcjonująca w strukturach Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach),
- Firma Handlowa ROLNIK Spółka Jawna,
- FPM S.A. – zajmuje się produkcją maszyn i urządzeń dla zakładów wytwarzających energię.

2.3.3. Podsumowanie

Gmina Mikołów charakteryzuje się stałym wzrostem liczby podmiotów gospodarczych. Analogicznie do ogólnej liczby podmiotów stale wzrasta liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie. W latach 2010 – 2015 liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie zwiększyła się o ponad 13%. Zwiększyła się również liczba podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 osób. W omawianym okresie nastąpił wzrost o 9,1%. W gminie wzrasta również aktywność gospodarcza ludności. Przykładowo między 2010, a 2015 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się o ponad prawie 9%.

Największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób. W Mikołowie funkcjonuje jeden podmiot zatrudniający ponad 1000 osób, tym samym jest on jedynym pracodawcą tej wielkości działającym w całym powiecie mikołowskim.

Najwięcej podmiotów gospodarczych działających w Mikołowie to podmioty świadczące usługi w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Lasy i grunty leśne w 2015 roku zajmowały 2148 ha powierzchni miasta. W przeciągu ostatnich pięciu lat zwiększyły się one o 100 ha. Właścicielem zdecydowanej większości terenów leśnych jest Skarb Państwa.

Tabela 72. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha) w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	9121929	9143314	9163787	9177193	9197879	9214886
woj. śląskie	392085	392089	392195	392960	393849	393858
powiat mikołowski	8256	8269	8354	8384	8383	8341
Łaziska Górne	217	217	199	199	199	199
Mikołów	2048	2062	2157	2178	2177	2148
Orzesze	4295	4298	4302	4310	4310	4301
Ornontowice	391	387	387	387	387	383
Wry	1304	1304	1308	1309	1309	1309

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gmina Mikołów charakteryzuje się niższą lesistością (27,1%) niż w Polsce (29,5%) i w województwie śląskim (31,9%). Co więcej, z roku 2014 na 2015 wskaźnik lesistości w Mikołowie spadł (o 0,4 punkty procentowe).

Tabela 73. Lesistość w % w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41	29,5
woj. śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93	31,9
powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96	35,8
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93	9,9
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49	27,1
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44	51,3
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06	24,8
Wry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82	37,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na przestrzeni lat 2010-2015 niezmienna była powierzchnia obszarów chronionych w gminie Mikołów. Znajdowało się tam 198,2 ha zespołów przyrodniczo – krajobrazowych w tym Dolina Jamny. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe wyznaczane są w celu ochrony cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego. Obszary te mogą być powoływane przez wojewodę lub przez samorządy lokalne. W przypadku Mikołowa ta forma ochrony przyrody była ustanowiona przez Radę Miejską w drodze uchwał⁹.

W mieście nie występują inne powierzchniowe formy obszarów chronionych.

9 m.in. Uchwała nr LVIII/848/2002 Rady Miejskiej Mikołowa z 20.08.2002 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 68/02, poz. 2462).

Tabela 74. Powierzchnia obszarów chronionych w 2015 roku (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronionego krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,01	2606038,52	7096928,97	51843,71	904,97	95869,89
woj. śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy Mikołów znajduje się siedem pomników przyrody.

Tabela 75. Pomniki przyrody w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	36293	36318	36316	36353	36417	36510
woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539	1540
powiat mikołowski	67	68	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38	38
Wyry	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.2. Jakość środowiska

Jakość środowiska przyrodniczego jest istotnym elementem determinującym możliwość korzystania z zasobów i ogólne warunki życia w mieście. Ważnymi elementami, które trzeba ująć omawiając stan środowiska są jakość: wód powierzchniowych czy powietrza.

Na terenie gminy Mikołów ostatnie przeprowadzane badania dot. jakości wód powierzchniowych przeprowadzono w 2012 roku. Punkty pomiarowe umieszczono na przepływających przez miasto rzeki Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica. Jak pokazuje kolejna tabela, we wszystkich punktach pomiarowych stan (potencjał) ekologiczny oceniany jest jako słaby, a stan ogólny wody za zły.

Tabela 76. Ocena jakości wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy w punktach na rzekach Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica w 2012 r.

punkt pomiaru	stan/potencjał ekologiczny	stan ogólny
Jasienica	słaby	zły
Jamna	słaby	zły
Promna	słaby	zły
Kłodnica	słaby	zły

Źródło: Zestawienie tabelarycznych danych do klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego rzek, WIOS Katowice 2015

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi gmina Mikołów).

Na podstawie badań substancji, strefy te zalicza się do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,

- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego¹⁰.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Mikołów, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

W przypadku miasta Mikołów duże znaczenie dla jakości powietrza atmosferycznego ma emisja pyłowo-gazowa. Głównymi rodzajami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są: zanieczyszczenia komunikacyjne (w tym zanieczyszczenia z przebiegających przez miasto dwóch dróg krajowych nr 44 i 81 oraz trzech dróg wojewódzkich nr 925, 927 i 928), a także zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł niskiej emisji (powiązane z paleniskami domowymi czy kotłowniami opalanymi koksem lub węglem kamiennym).

Negatywnie na jakość środowiska może wpływać również obecność azbestu na terenie gminy. Najwięcej działek, na których znajduje się azbest zlokalizowanych jest w Centrum. W podziale na sołectwa pod względem liczby działek, na których składowany jest azbest dominuje sołectwo Mokre. Natomiast najmniej jest ich w dzielnicy Kamionka i sołectwie Borowa Wieś, gdzie liczba działek, na których odnotowuje się obecność azbestu jest pięciokrotnie mniejsza niż w sołectwie Mokre.

Tabela 77. Liczba działek z azbestem w 2015 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba działek z azbestem
Borowa Wieś	8
Bujaków	25
Centrum	75
Kamionka	8
Mokre	49
Paniowy	33
Śmiłowice	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

W przestrzeni gminy Mikołów najczęściej terenów zielonych znajduje się w obrębie ulic Św. Wojciecha, Ludwika Musioła i Podleskiej, Bernarda Krawczyka i Ludwika Waryńskiego, Karola Miarki i Żwirki i Wigury, Konstantego Prusa, Rajcy i Karola Miarki, Żwirki i Wigury i Fabrycznej oraz przy ulicy Krakowskiej. Poza tym na terenie gminy Mikołów zlokalizowane są liczne obszary zieleni miejskiej takie jak Lasy Pszczyńskie, park Planty, Śląski Ogród Botaniczny czy Park w Mokrem.

¹⁰ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

2.4.3. Gospodarka odpadami

W 2015 roku w Mikołowie zebrano 266,3 kg zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co plasuje gminę na drugim miejscu pod względem najmniejszej ilości odpadów. Na tle Polski powiat mikołowski wypada bardzo negatywnie – na 1 mieszkańca przypada tu o prawie 55 kg odpadów więcej.

Tabela 78. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	216,5	90,84
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	230	84,65
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	270,8	98,74
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	289,5	107,80
Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	266,3	77,54
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	261,3	170,55
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	267,1	74,67
Wiry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	267,5	155,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W roku 2015 osiągnięto bardzo korzystne poziomy recyklingu. Wszystkie wymagane normy zostały przez gminę zrealizowane.

Tabela 79. Poziomy recyklingu w Mikołowie osiągnięte w 2015 r.

wskaźnik	osiągnięte poziomy recyklingu (przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów biodegradowalnych) – 2015 r.	wymagane
ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	0,0%	max 50%
przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła /recykling/	23,8%	min 14%
przygotowanie do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych /recykling/	99,2%	min 38%

Źródło: <http://odpady.mikolow.eu/wykazy-i-rejestry/osiagniete-pozimy-recyklingu-przygotowania-do-ponownego-uzycia-i-odzysku-odpadow/> [dostęp z dnia 4.03.2015 r.]

Podmiotem odbierającym odpady komunalne, wybranym w przetargu nieograniczonym, od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Mikołów jest firma REMONDIS Górny Śląsk Sp. z o.o.

Na obszarze gminy znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Dzieńdziela 44, do którego mieszkańcy mogą samodzielnie dostarczyć odpady.

Oprócz tego w dwudziestu czterech punktach w mieście zbierane są niektóre typy odpadów, w tym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny¹¹.

¹¹ <http://odpady.mikolow.eu/wykazy-i-rejestry/zbiarajacy-zuzyty-sprzet-elektryczny-i-elektroniczny-pochodzacy-z-gospodarstw-domowych-z-terenu-gminy-mikolow/> [dostęp z dnia 4.03.2016]

2.4.3. Podsumowanie

W gminie Mikołów w latach 2010 – 2015 ogólnie zwiększyła się powierzchnia lasów. Większość z nich to lasy należące do Skarbu Państwa. Jednak mimo to gmina Mikołów charakteryzuje się niższą lesistością niż w Polsce i w województwie śląskim. W gminie znajduje się 198,2 ha zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w tym Dolina Jamny. Jak wynika z badań dotyczących jakości środowiska prowadzonych na terenie gminy potencjał ekologiczny oceniany jest jako słaby, a stan ogólny wody jako zły.

Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Mikołów pod kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Zagrożenie środowiska związane z występowaniem na terenie gminy azbestu jest stosunkowo nieduże. Najwięcej działek, na których odnotowuje się składowanie azbestu mieści się w samym mieście.

Na terenie gminy znajdują się wyroby azbestowe. Najwięcej działek, na terenie których występują zlokalizowanych jest w Centrum.

Zarówno gmina Mikołów, jak i cały powiat wypadają bardzo źle na tle kraju, jeśli chodzi o ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych. W roku 2015 osiągnięto bardzo korzystne poziomy recyklingu realizując tym samym wszystkie wymagane w tym zakresie normy.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Mikołów jest drugą co do wielkości gminą powiatu mikołowskiego - stanowi 34% jego powierzchni i 0,6% powierzchni województwa śląskiego. Mikołów zajmuje powierzchnię 79 km². Na teren miasta przypada około 17 km², a na sołectwa około 62 km².

Tabela 80. Powierzchnia całkowita gminy w 2015 r.

jednostka terytorialna	powierzchnia całkowita (km²)
Polska	312 679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wyry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Podobnie jak we wszystkich gminach powiatu mikołowskiego również w Mikołowie największą część powierzchni stanowią użytki rolne. W sumie zajmują one powierzchnię 4372 hektarów, co stanowi ponad 55 % powierzchni gminy. Tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują powierzchnię 2247 hektary, co oznacza, że stanowią 28% powierzchni gminy. Tereny mieszkaniowe zajmują w gminie 527 hektarów, co odpowiada 6,7% powierzchni Mikołowa. Zabudowa mieszkaniowa w Mikołowie obejmuje różnorodne typy zamieszkania w poszczególnych rejonach miasta. Można wyróżnić zespoły zabudowy wielorodzinnej głównie na obszarze Centrum i Rety, zespoły budownictwa jednorodzinnej o charakterze willowym zlokalizowanego w Centrum i na obszarze Regielowca. Na obszarze sołectw gminy Mikołów większość zabudowy stanowią jednorodzinne domy wolnostojące o charakterze podmiejskim oraz domy jednorodzinne

w zabudowie zagrodowej – wiejskiej. Stosunkowo niewielką część gminy (1,4%) stanowią tereny poprzemysłowe, które zajmują 113 hektarów. Jedynie 40 hektarów zajmują tereny przeznaczone na rekreację i wypoczynek. Nieużytki zajmują 83 hektarów, co stanowi około 1% całkowitej powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów pod wodami wynosi 21 hektarów.

Tabela 81. Struktura użytkowania gruntów w gminie w 2016 r.

jednostka terytorialna	użytki rolne razem (ha)	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (ha)	grunty pod wodami razem (ha)	tereny mieszkalne (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wyry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największy odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni znajduje się w Centrum, wynosi on 2,82%. Najmniejszy odsetek terenów zielonych znajduje się w sołectwach Bujaków i Paniowy.

Tabela 82. Odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2016 r.

dzielnica/sołectwo	powierzchnia obszaru	powierzchnia terenów zielonych	% terenów zieleni urządzonej
Borowa Wieś	66983	80191	1,2
Bujaków	136426	10472	0,08
Centrum	157681	444832	2,82
Kamionka	53589	41237	0,77
Mokre	139692	47108	0,34
Paniowy	93227	16198	0,17
Śmiłowice	144483	74168	0,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

2.5.2. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne

Śląski Ogród Botaniczny działa od 2003 roku. Podstawę dla utworzenia Ogródu stanowiła inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona w 1996 roku, z której wyniknęło, że w Mokrem, sołectwie Mikołowa, zachowały się unikatowe elementy środowiska naturalnego. Na obszarze ok. 5 km² przetrwało rzadko spotykane bogactwo siedlisk przyrodniczych: cenne drzewostany leśne Fiołkowej Góry i doliny dwóch potoków: Promny i Jasienicy; tereny podmokłe i pola uprawne z rzadkimi dziś zadrzewieniami śródpolnymi – czyżniami; wyrobiska wapienne, wąwozy i wzgórza; setki gatunków roślin i zwierząt, także rzadkich i chronionych. Misją Śląskiego Ogródu Botanicznego jest działalność na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, poprzez uprawę na swoim terenie rzadkich i zagrożonych gatunków roślin oraz ich przenoszenie z warunków uprawy do właściwych im siedlisk, zachowanie cennych, a zanikających upraw polnych i łąkowych

- KZK GOP oferujący połączenia liniami , , , , , , , , 982, którymi mieszkańcy Mikołowa mogą dojechać do Rudy Śląskiej - Orzegowa, Katowic - Szopienic, Katowic - Brynowa, Knuruwa - Szczygłowic.
- linie mikrobusowe J, K, N, P, które oferują przejazdy na terenie Mikołowa i okolicznych gmin
- PKS w Pszczynie.

Na terenie gminy zorganizowany jest również transport kolejowy, który umożliwia mieszkańcom Mikołowa dotarcie na przykład do Katowic – Szopienic, Rocibórza, Bogumina, Chałupek¹². W Mikołowie zatrzymują także pociągi dalekobieżne, jadące do Warszawy, Pragi czy czeskiej Ostrawy. Transport kolejowy odbywa również się na linii numer 140, która łączy Katowice z Nędzą. Na terenie gminy znajdują się stacja kolejowa Mikołów oraz przystanek kolejowy Mikołów Jamna.

W gminie w 2015 roku całkowita kwota środków finansowych przeznaczonych na remonty dróg wynosiła 122 845 541. Największe kwoty przeznaczono na modernizację dróg znajdujących się w Centrum. Tam całkowity koszt remontów wyniósł 60 835 756 złotych. Największe nakłady na remont dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca również trzeba przeznaczyć w Centrum - kwota przeznaczona na remont dróg wynosiła 1560,90 złotych na 1 mieszkańca. Najmniej na remonty przeznaczono w Bujakowie – 2 532 119 złotych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca sołectwa wynosiło 65 złotych.

Tabela 83. Kwoty przeznaczone na remonty dróg – całkowite i w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	łącna kwota przeznaczona na remont	kwota przeznaczona na remont dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Borowa Wieś	2 600 688	66,7
Bujaków	2 532 119	65,0
Centrum	60 835 756	1 560,9
Kamionka	16 222 681	416,2
Mokre	24 777 461	635,7
Paniowy	10 072 622	258,4
Śmiłowice	5 804 214	148,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

2.5.4. Zabytki

Najwięcej obiektów zabytkowych mieści się w Centrum oraz w sołectwie Mokre. Najmniej zabytków zlokalizowanych jest w Bujakowie i Borowej Wsi.

Tabela 84. Liczba zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa – stan na 03.2016

dzielnica/sołectwo	liczba zabytków
Borowa Wieś	1
Bujaków	1
Centrum	29
Mokre	5
Paniowy	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa śląskiego

¹² <http://rozklad-pkp.pl/pl/sq?>

Id=s34&input=5102244&boardType=&date=&dateStart=&dateEnd=&REQ0JourneyDate=&time=&REQ0JourneyTime=&maxJourneys=15&productsFilter=0&showAdvancedProductMode=yes&start=ye
s

Wśród najważniejszych zabytków w gminie Mikołów można wymienić następujące obiekty:

- Starówka z rynkiem

Mikołów jest jednym z nielicznych miast na Górnym Śląsku, które zachowało dawną starówkę z rynkiem oraz odchodzącymi od niego ulicami. W 2002 r. centrum miasta poddano rewitalizacji. Obecnie jego środek zajmuje fontanna, symbolizująca kształtem tę część miasta. Po jej południowej stronie szare granitowe płyty nawierzchni tworzą zarysy murów stojącego tu niegdyś ratusza. W podobny sposób zaznaczono miejsce, gdzie przed wiekami znajdowała się najstarsza studnia miejska. Plac otaczają kamienice z XVIII i XIX w., z których wiele zachowało dawne detale architektoniczne. Obecny budynek ratusza pochodzi z 1872 r.

- Kościół pw. Matki Boskiej Śnieżnej i św. Wojciecha

Kościół jest najstarszym z zabytków sakralnych Mikołowa, a istniejąca przy nim parafia jedną z najstarszych na Śląsku. Początki kościoła sięgają II poł. XIII w. Świątynia ta wybudowana w stylu gotyckim posiada barokowe ołtarze z XVII i XVIII w. Pierwszy kościół powstały w latach 1260-1270 został przebudowany w stylu późnogotyckim. Do czasu wybudowania nowego kościoła nosił on wezwanie tylko św. Wojciecha. Stan taki trwał aż do lat sześćdziesiątych XX wieku, gdy to staremu kościołowi dodano drugie wezwanie, Matki Boskiej Śnieżnej, czczonej w Mikołowie jako Matka Boska Mikołowska. Przed kościołem stoi rzeźba św. Jana Nepomucena z XVIII w.

- Bazylika mniejsza pw. Św. Wojciecha

Budowa kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Wojciecha zakończyła się w 1861 r. Jest to kościół trójnawowy w stylu neoromańskim, który może pomieścić 5 tysięcy wiernych. Kościół posiada dwie dwukondygnacyjne wieże, w których znajdują się cztery dzwony. Ważnym elementem zabytkowym znajdującym się w Bazylice są organy zbudowane w 1862 r. przez Johanna M.V. Haasa. Są to największe zabytkowe organy na Górnym Śląsku. Kościół mikołowski w latach 60. XX w. otrzymał tytuł bazyliki mniejszej nadany przez papieża Jana XXIII.

- Kościół ewangelicki św. Jana

Kościół ewangelicki św. Jana w Mikołowie konsekrowano w miesiąc po poświęceniu nowego katolickiego kościoła parafialnego św. Wojciecha, często więc obie świątynie nazywane są kościołami siostrzanymi. Największe zniszczenia kościoła miały miejsce w styczniu 1945 r. wskutek radzieckiego ostrzału artyleryjskiego.

Szczególnie ucierpiała wieża kościelna i witraże za ołtarzem. Po odbudowie w latach 40. XX w. kościół został uroczyście konsekrowany.

- Cmentarz Żydowski

Na rozwidleniu ulic Starej Drogi i Żorskiej na rozległym wzniesieniu znajduje się zabytkowy cmentarz żydowski. Zajmuje powierzchnię około 1 hektara. Cmentarz przetrwał II wojnę światową w stanie niemal nienaruszonym. W 1973 r. nekropolia mikołowska została wpisana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach do rejestru zabytków. Do dziś zachowało się kilkaset nagrobków.

- Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła

Jeden z dwóch zachowanych kościołów drewnianych, znajduje się w sołectwie Paniowy. Pierwsze wzmianki o kościele pochodzą z 1325 roku, a przykościelnym cmentarzu znajduje się pomnik poświęcony mieszkańcom wsi – powstańcom śląskim oraz zamordowanym w niemieckich obozach koncentracyjnych w latach II wojny światowej.

- Kościoły św. Mikołaja

Druga z drewnianych świątyń stoi w Borowej Wsi. Innym cennym obiektem sakralnym jest murowany kościół pw. św. Mikołaja w Bujakowie z 1500 r. W jego wnętrzu znajduje się figura Matki Boskiej z 1480 r. Kościół i plebanię otacza parafialny ogród botaniczny z rzadkimi okazami roślin. Przy świątyni rośnie sześć zabytkowych lip drobnolistnych.

- Ratusz

Mikołowski ratusz położony jest przy zachodniej pierzei rynku. Został wybudowany w latach 1870 - 1872 w stylu neorenesansowym. Wyglądem przypomina zamek. Obecnie w budynku mieści się Urząd Miasta.

- Willa Zeumera

Na początku XX wieku swoją prywatną rezydencję postawił jeden z ówczesnych przemysłowców dr Hans Zeumer. Obecnie w budynku mieści się ośrodek rehabilitacyjno - leczniczy, a wyremontowaną oficynę zaadaptowano na gabinety lekarskie.

W Mikołowie znajduje się również 51 miejsc pamięci – pomników, tablic, grobów i mogił.

2.5.5. Podsumowanie

Gmina Mikołów jest drugą co do wielkości gminą powiatu mikołowskiego. Największą część powierzchni gminy stanowią użytki rolne oraz tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione. W porównaniu z innymi gminami powiatu mikołowskiego w gminie Mikołów największa jest powierzchnia użytków rolnych oraz terenów mieszkaniowych.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z licznych połączeń liniami autobusowymi umożliwiającymi skomunikowanie zarówno wewnątrz gminy, jak i z sąsiednimi miastami i gminami. Stan większości dróg znajdujących się w gminie można określić jako dobry lub dostateczny. Całkowita kwota przeznaczona na remonty dróg w 2015 r. wynosiła 122 845 541 złotych.

Miasto Mikołów bogate jest w liczne obiekty zabytkowe mające dużą wartość historyczną i kulturową. Są to w znacznej większości kościoły i miejsca kultu. Bogata oferta zabytków w połączeniu z licznymi, rozległymi terenami zielonymi wpływa na dużą atrakcyjność terenów gminy Mikołów.

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu

W Mikołowie w 2015 r. oddano 264 mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 207,87. Każdego z analizowanych lat w Mikołowie oddawano do użytku ponad 100 nowych mieszkań. Największą liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2015 (264), najmniejszą natomiast w roku 2011 (111).

Tabela 85. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	144129	110,2
woj. śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	9713	99,9
powiat mikołowski	358	276	397	409	310	504	140,78
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	71	107,58
Mikołów	127	111	121	142	120	264	207,87
Orzesze	56	53	69	106	68	90	160,71
Ornontowice	53	41	14	24	22	20	37,73
Wyry	56	43	63	56	64	59	105,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie przeciętna powierzchnia użytkowa w 2015 r. wynosiła 85,1 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to wartość przeciętna. Wartość wskaźnika jest jednakże znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Mikołowie na przestrzeni lat 2010-2015 stale wzrastała, jednak były to zmiany niewielkie (dynamika=104,2).

Tabela 86. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	73,6	101,80
woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	70,4	102,03
powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	85,2	104,54
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	70,4	103,68
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	85,1	104,16
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	99,0	104,87
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	88,6	103,50
Wyry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	102,2	106,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Mikołów, w 2015 r., wśród gmin powiatu mikołowskiego odznaczał się najwyższą liczbą mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (374,1). Wartość ww. wskaźnika była znacznie wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (341,0) oraz nieznacznie wyższa od średniej dla kraju (367,3).

W stosunku do roku 2010 wartość tego wskaźnika uległa niewielkim zmianom (dynamika 104,2).

Tabela 87. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	367,3	105,06
woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	380,7	104,02
powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	341,0	103,36
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	363,0	103,60
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	374,1	104,21
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	252,9	103,56
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	347,3	101,73
Wyry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	333,7	101,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Mikołowie wynosiła 31,1 m². Była to jedna z wyższych wartości w powiecie mikołowskim, wyższą wartość odnotowano jedynie w gminie Wyry 33,3 m². Wartość ww. wskaźnika jest również wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (28,5 m²), województwa śląskiego (26,5 m²) i kraju (26,7 m²).

Na uwagę zasługuje również fakt, iż w Mikołowie, na przestrzeni lat 2010-2015 odnotowano największy przyrost opisywanego wskaźnika (dynamika 108,5).

Tabela 88. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	27,0	106,72
woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	26,8	105,93
powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	29,1	108,18
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	25,6	107,56
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	31,8	108,53
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	25,0	108,70
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	30,8	105,48
Wyry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	34,1	107,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największa przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca w 2014 r. przypadła na mieszkania w sołectwie Paniowy. Powierzchnia na 1 mieszkańca w tym sołectwie wynosiła 42,29 m². Najmniejsza powierzchnia mieszkań przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła 22,43 m² i dotyczyła mieszkań zlokalizowanych w Centrum.

Tabela 89. Przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa – stan na 03.2016

dzielnica/sołectwo	powierzchnia na 1 mieszkańca [w m ²]
Borowa Wieś	33,73
Bujaków	24,58
Centrum	22,43
Kamionka	39,75
Mokre	37,1
Paniowy	42,29
Śmitowice	25,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Na terenie 6 jednostek pomocniczych w Mikołowie w marcu 2016 r. łącznie 186 (33,87%) na 549 budynków mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstw generowało niską emisję. Największy odsetek budynków generujących niską emisję znajdował się w sołectwie Bujaków (67,5%, tj. 27 z 40 budynków). Drugą pod względem udziału budynków generujących niską emisję w stosunku do budynków ogółem było sołectwo Mokre (35 na 72 budynki, tj. 48,6%). Najmniejszym odsetkiem budynków generujących niską emisję odznaczało się Centrum (69 na 302 budynków, tj. 22,84%) oraz Śmitowice (tj. 25%).

Tabela 90. Odsetek budynków generujących niską emisję – stan na 03.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	ogólna liczba budynków	budynki generujące niską emisję	odsetek budynków generujących niską emisję
Borowa Wieś	67	27	40,29
Bujaków	40	27	67,5
Centrum	302	69	22,84
Kamionka	38	14	36,8
Mokre	72	35	48,6
Paniowy	25	13	52
Śmiłowice	4	1	25
Łącznie	549	186	33,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Miasta Mikołów, na podstawie założeń do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej

Największy odsetek budynków wybudowanych przed 1970 r. stanowiły obiekty z sołectwa Bujaków (47,45%). Najmniejszy odsetek ww. budynki stanowiły w Kamionce (19,92%). W pozostałych jednostkach analitycznych odsetek ww. budynków wahał się od 28,1% (sołectwo Borowa Wieś) do 35,85% (sołectwo Paniowy).

Budynki sprzed 1970 roku stanowią mniejszość zasobu gminnego. Średnio ich liczba nie przekracza jednej trzeciej całkowitej liczby budynków. Najwięcej budynków wybudowanych przed 1970 znajduje się w Bujakowie. Najmniej takich budynków zlokalizowanych jest w dzielnicy Kamionka.

Tabela 91. Budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków
Borowa Wieś	28,1
Bujaków	47,45
Centrum	33,58
Kamionka	19,92
Mokre	32,18
Paniowy	35,85
Śmiłowice	34,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Gruntów i Budynków, Starostwo Powiatowe w Mikołowie

W zasobach gminy Mikołów znajduje się 6 budynków niezamieszkałych, które zlokalizowane są przy następujących ulicach: Szafranka 4, Grażyńskiego 15, Rynek 24, Karola Miarki 24, Garaże Krakowska 6 i 15 Grudnia 7. Przewiduje się, że do końca 2017 r. wszystkie zostaną zburzone.

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W 2015 r., w Mikołowie 98% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z niższych wyników w powiecie mikołowskim (niższy wynik odnotowano jedynie w gminie Wiry 97,3% korzystających z sieci wodociągowej). Wynik ten jest również niższy od średniej dla powiatu mikołowskiego (98,9%). Jednakże wszystkie wyniki oscylowały blisko 100%. Należy również zauważyć, że dynamika tego wskaźnika dla Mikołowa była najniższa w odniesieniu do innych gmin w powiecie.

Tabela 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	91,8	105,03
woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	95,7	102,57
powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	98,9	104,00
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	100,0	101,11

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	98,0	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	99,9	112,75
Wyry	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	97,3	112,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie 81,6% mieszkańców, w 2015 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z wyższych wyników w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=72,2%, a wyższy wynik został odnotowany jedynie w gminie Łaziska Górne). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju. Należy zauważyć, że za lata 2010-2015 Mikołów charakteryzowała wysoka dynamika ww. zjawiska (dynamika=121,97).

Tabela 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	69,7	112,42
woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	77,3	112,03
powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	72,2	115,89
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	90,1	101,24
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	81,6	121,97
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	41,1	111,68
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	51,3	120,14
Wyry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	70,1	182,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie z sieci gazowej w 2015 r. korzystało łącznie 66,2% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to, obok gminy Łaziska Górne, najwyższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=52,6%, dla gminy Łaziska Górne=68,5%). Odsetek korzystających z sieci gazowej również był wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 94. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	52,1	99,24
woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	62,3	101,47
powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	52,6	103,34
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	68,5	103,01
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	66,2	101,53
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	17,3	123,57
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	17,1	104,91
Wyry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	56,4	108,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.3. Podsumowanie

Mikołów jest gminą w powiecie mikołowskim, w której w 2015 r. zostało oddanych najwięcej mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych (264). W odniesieniu do jednostek referencyjnych gminę Mikołów, w 2015 r., charakteryzowała wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (85,1 m²). W odniesieniu do 2010 roku wartość ww. wskaźnika systematycznie wzrastała, jednakże wzrost nie był dynamiczny. Nastąpił przyrost jedynie o 4,5%.

Gminę Mikołów w 2015 r. charakteryzowała wysoka wartość wskaźnika liczba mieszkań na 1000 mieszkańców (368,8). Od 2010 r. wartość tego wskaźnika była na stabilnym poziomie.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę w Mikołowie w 2015 r. była wyższa niż w jednostkach referencyjnych. Wyjątek stanowiła gmina Wyry,

w której ww. wskaźnik był wyższy o 2,3 m². Jeśli chodzi o samą gminę Mikołów, to największa przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 mieszkańca była największa w Paniowach i Kamionce, a najmniejsza na terenie Centrum oraz Bujakowa.

Odsetek budynków generujących niskie emisje w jednostkach analitycznych przyjętych dla gminy Mikołów jest bardzo zróżnicowany i waha się od 25 (sołectwo Śmiłowice) do 90,00% (sołectwo Bujaków). Należy jednak zwrócić uwagę, że to właśnie w Centrum znajduje się ponad 40% budynków z całej, które generują niską emisję.

Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 r. w gminie Mikołów waha się od 19,92% w dzielnicy Kamionka do 47,45% w sołectwie Bujaków. Dla tych sołectw wskaźnik przyjął wartości skrajne. Najwięcej budynków sprzed 1970 roku jest w sołectwie Bujaków, najmniej w dzielnicy Kamionka.

W gminie Mikołów budynki niezamieszkałe będące w jej zasobach nie mają szczególnego znaczenia. W chwili obecnej znajduje się ich 6. Wszystkie przeznaczone są rozbiórki w 2016 r.

Gminę Mikołów charakteryzuje wysoki poziom korzystania przez mieszkańców z sieci wodociągowej (98%) oraz jeden z wyższych w jednostkach referencyjnych poziom korzystania z sieci kanalizacyjnej (81,6%).

Poziom korzystania z sieci gazowej w Mikołowie w 2014 r., jest obok gminy Łaziska Górne, najwyższym wynikiem w powiecie mikołowskim.

3. Wyniki badania ankietowego

3.1. Metodologia

Badanie zostało zrealizowane w dniach 18.02-03.03.2016 r. Było ono prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów czy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełnienia CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

3.2. Próba

Łącznie badaniem objęto 419 osób (z czego 39 za pośrednictwem platformy internetowej). Próba była zrównoważona pod względem płci. Jeśli chodzi o wiek to najliczniej reprezentowane były osoby powyższej 65 roku życia, a także w przedziałach wiekowych od 25 do 34 lat oraz od 35 do 44 lat. Ankieta została przeprowadzona na terenie gminy Mikołów w terminie od 18 lutego do 3 marca 2016 r. Badanie PAPI zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie. Badanie CAWI stanowiło formę uzupełniającą do badania PAPI. Rozkład respondentów był proporcjonalny.

Tabela 95. Respondenci według płci i wieku

płeć wiek	kobieta		mężczyzna		łącznie	
	Liczba	%	liczba	%	liczba	%
poniżej 25 lat	24	5,73%	23	5,49%	47	11,22%
25-34 lata	39	9,31%	39	9,31%	78	18,62%
35-44 lata	36	8,59%	40	9,55%	76	18,14%
45-54 lata	31	7,40%	26	6,21%	57	13,60%
55-64 lata	35	8,35%	31	7,40%	66	15,75%
65 i więcej	55	13,13%	40	9,55%	95	22,67%
łącznie	220	52,51%	199	47,49%	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Można zwrócić uwagę, że w ponad połowa respondentów ma wykształcenie co najmniej średnie. Dość liczni reprezentowani byli również ci z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 96. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	17	4,06%
Zasadnicze zawodowe	141	33,65%
Średnie	144	34,37%
Wyższe	115	27,45%
Inne	2	0,48%
Łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Jak już wspomniano, ankiety były realizowane na terenie całej gminy Mikołów. Można zwrócić uwagę na znaczącą przewagę osób zamieszkałych w Centrum.

Tabela 97. Respondenci według miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Centrum	290	69,21%
Kamionka	30	7,16%
Borowa Wieś	24	5,73%
Bujaków	21	5,01%
Mokre	27	6,44%
Paniowy	17	4,06%
Śmiłowice	10	2,39%
Łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Kolejną ważną cechą próby jest to, że ponad jedna czwarta respondentów urodziła się w gminie. Wśród pozostałych najliczniejsze były osoby, które zamieszkały tu ponad 15 lat temu. Oznacza to, że ich wiedza na temat lokalnych uwarunkowań i problemów oparta jest na długoletnim doświadczeniu.

Tabela 98. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

odpowiedź	liczba	%
Od urodzenia	118	28,16%
Powyżej 15 lat	137	32,70%
9-15 lat	87	20,76%
5-8 lat	54	12,89%
Poniżej 5 lat	23	5,49%
Łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

3.3. Wyniki badania

Pierwsze pytanie ankiety dotyczyło ogólnej oceny gminy jako miejsca zamieszkania. Można zwrócić uwagę, że odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) udzieliła prawie połowa Respondentów. Jednocześnie dość liczna grupa (nieco ponad jedną czwartą) wybrała odpowiedź *średnio*.

Tabela 99. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania

odpowiedź	liczba	%
Bardzo dobrze	89	21,24%
Dobrze	112	26,73%
Średnio	110	26,25%
Źle	74	17,66%
Bardzo źle	34	8,11%
Łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Analiza odpowiedzi w poszczególnych częściach gminy pokazuje dość znaczące zróżnicowanie. Najbardziej zadowoleni są mieszkańcy dzielnicy Kamionka i sołectwa Śmiłowice, gdzie liczebność odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*)

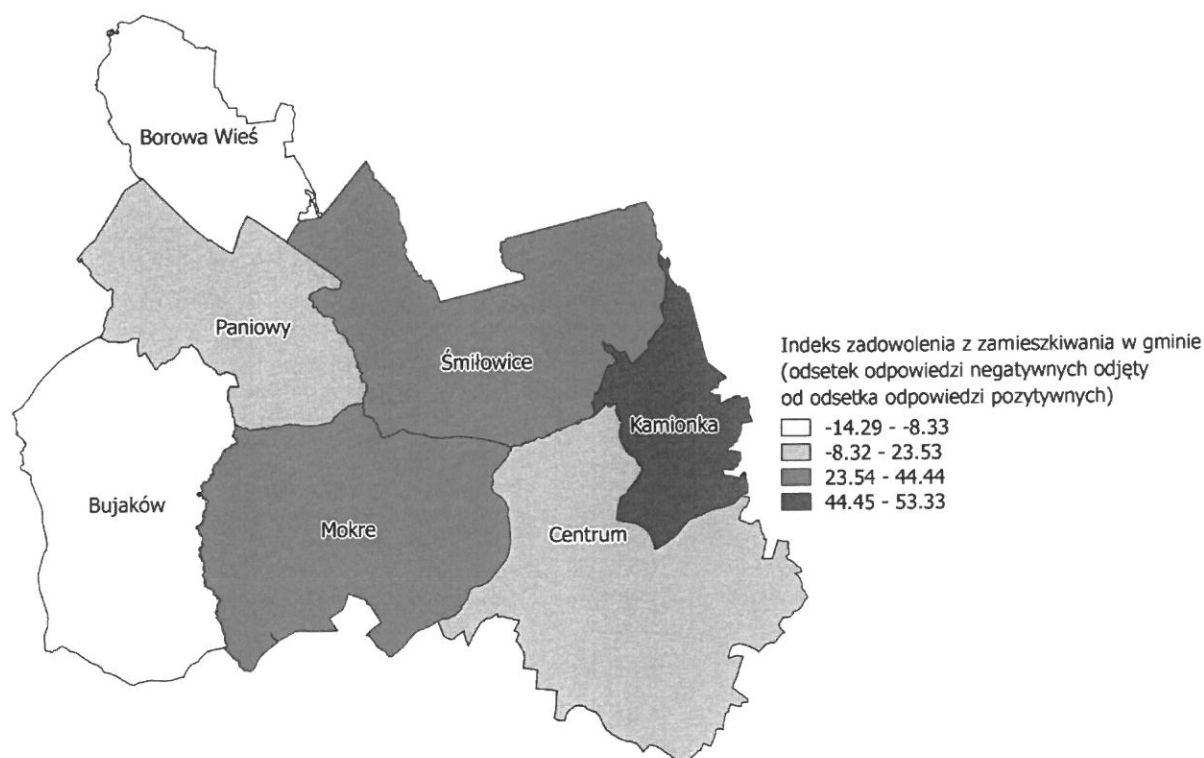
w największym stopniu przeważała nad liczebnością odpowiedzi negatywnych (*bardzo źle* i *źle*). Odwrotną sytuację (największa przewaga odpowiedzi negatywnych nad pozytywnymi) odnotowano natomiast w sołectwie Bujaków.

Tabela 100. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na części gminy

dzielnica/sołectwo	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze
Kamionka	0,00%	6,67%	33,33%	60,00%	0,00%
Centrum	8,97%	16,90%	26,90%	24,83%	22,41%
Borowa Wieś	8,33%	37,50%	16,67%	20,83%	16,67%
Bujaków	19,05%	28,57%	19,05%	19,05%	14,29%
Mokre	3,70%	11,11%	25,93%	25,93%	33,33%
Paniowy	0,00%	23,53%	29,41%	17,65%	29,41%
Śmiłowice	10,00%	10,00%	20,00%	30,00%	30,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Rysunek 1. Indeks zadowolenia z zamieszkiwania w gminie

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Wszystkie wymieniane w ankiecie problemy społeczne były wskazywane ze zbliżoną częstotliwością. Nieco większa liczba wyborów (ponad jedną dziesiątą) odnosiła się jednak do pięciu z nich: *brak aktywności mieszkańców, przestępczości, bezrobocia, ubóstwa i uzależnień*.

Tabela 101. Najważniejsze problemy społeczne w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	liczba wskazań	%
Bezrobocie	109	11,05%
Ubóstwo	105	10,65%
Przestępczość	110	11,16%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	65	6,59%

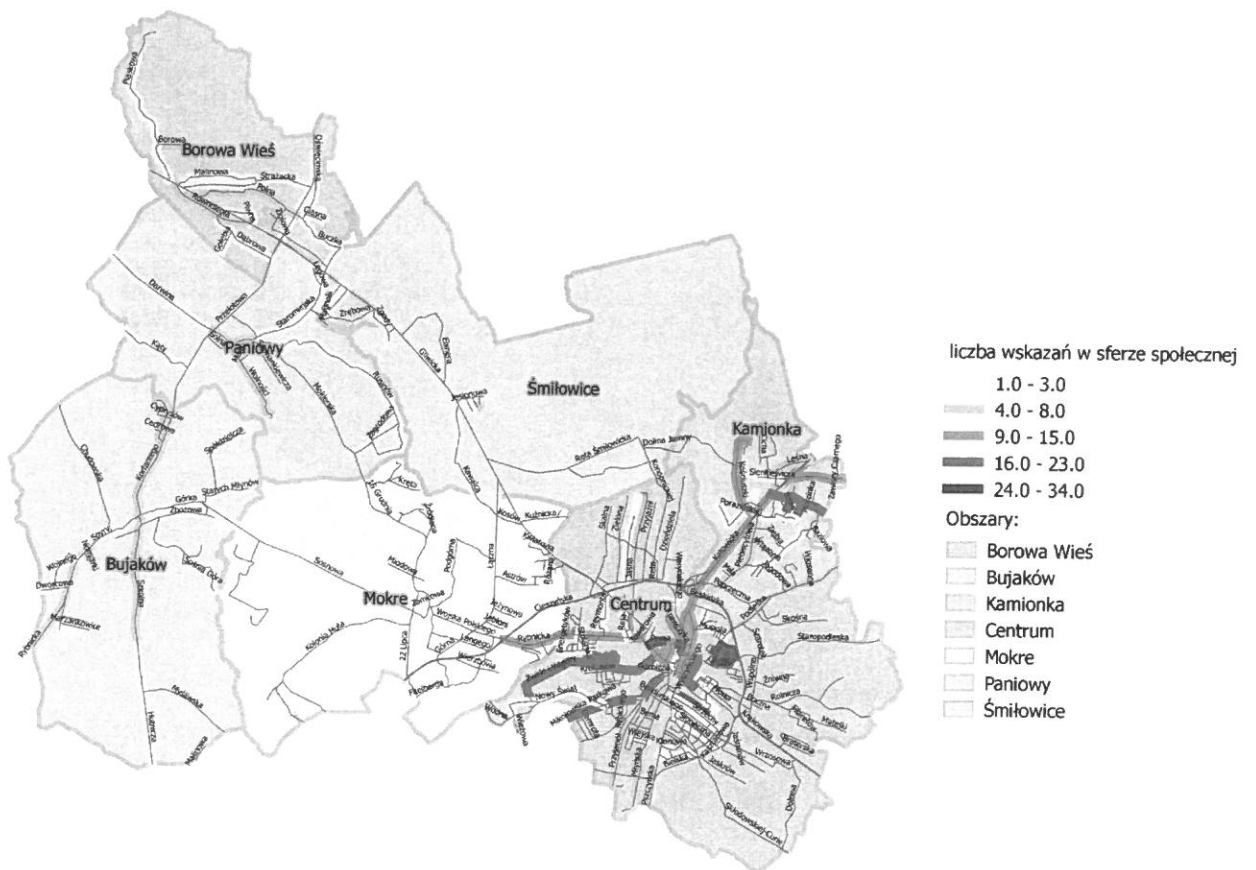
odpowieź	liczba wskazań	%
Brak aktywności mieszkańców	112	11,36%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	74	7,51%
Bezdomność	86	8,72%
Uzależnienia	103	10,45%
Przemoc w rodzinie	63	6,39%
Wykluczenie społeczne	77	7,81%
Wandalizm	71	7,20%
Inne	11	1,12%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

W następnej części ankiety Respondenci zostali zapytani o to, w których częściach gminy występują problemy społeczne, środowiskowe, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Uczestnicy badania społecznego wskazali, że największe natężenie problemów społecznych (rozumianych jako problemy związane z bezrobociem, ubóstwem, przestępczością, niskim poziomem wykształcenia, brakiem aktywności mieszkańców, niskim poziomem zaufania w społeczeństwie) występowało w Centrum Mikołowa, głównie przy ulicach: Okrzei, Prusa, Żwirki i Wigury, os. Mickiewicza, Konstytucji 3 Maja, Wyszyńskiego i Bluszcza.

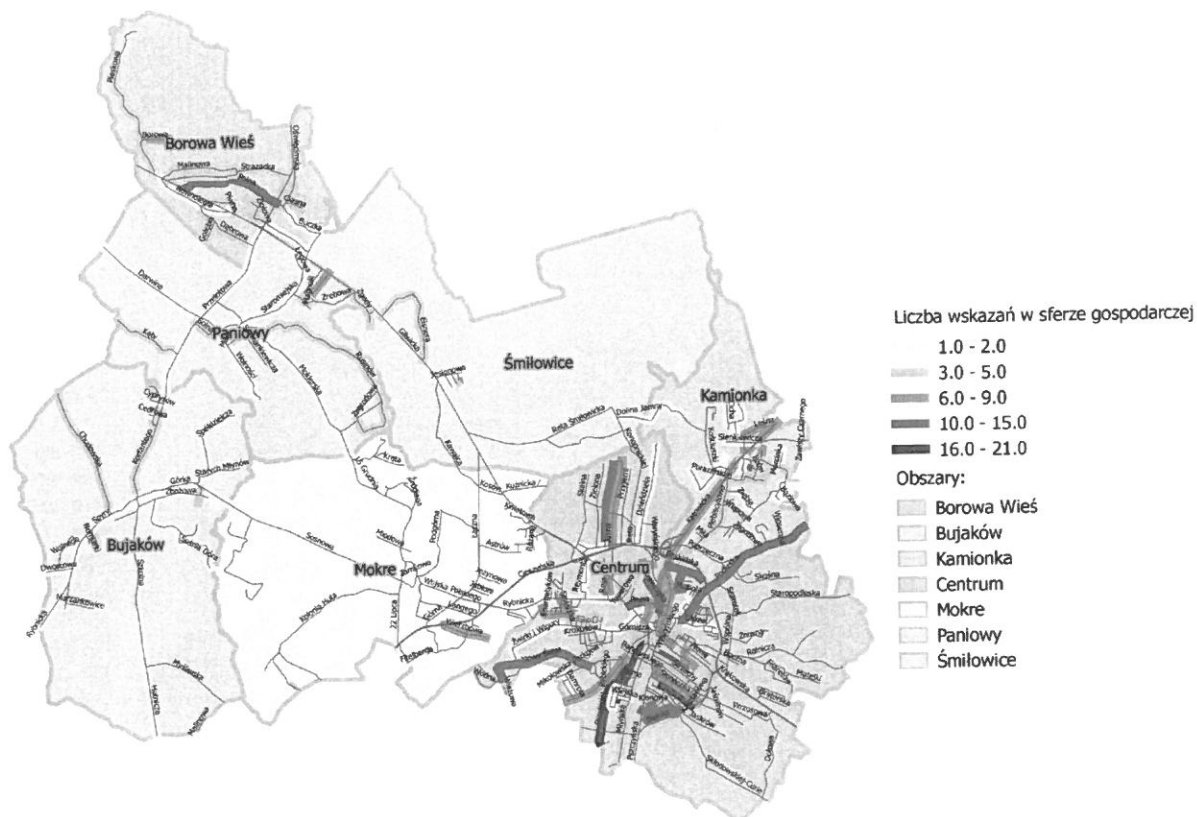
Rysunek 2. Liczba wskazań problemów społecznych występujących na poszczególnych ulicach

Źródło: badanie mixed mode, n=419

W badaniu społecznym jako dotknięte problemami o charakterze gospodarczym wskazywane były przede wszystkim ulice położone w dzielnicy Centrum. Najwięcej osób badanych wskazało na ulice Przyjaciół, Kiełbasy, Wschodnia. Duża liczba odpowiedzi dotyczyła również ul. Polnej w Borowej Wsi.

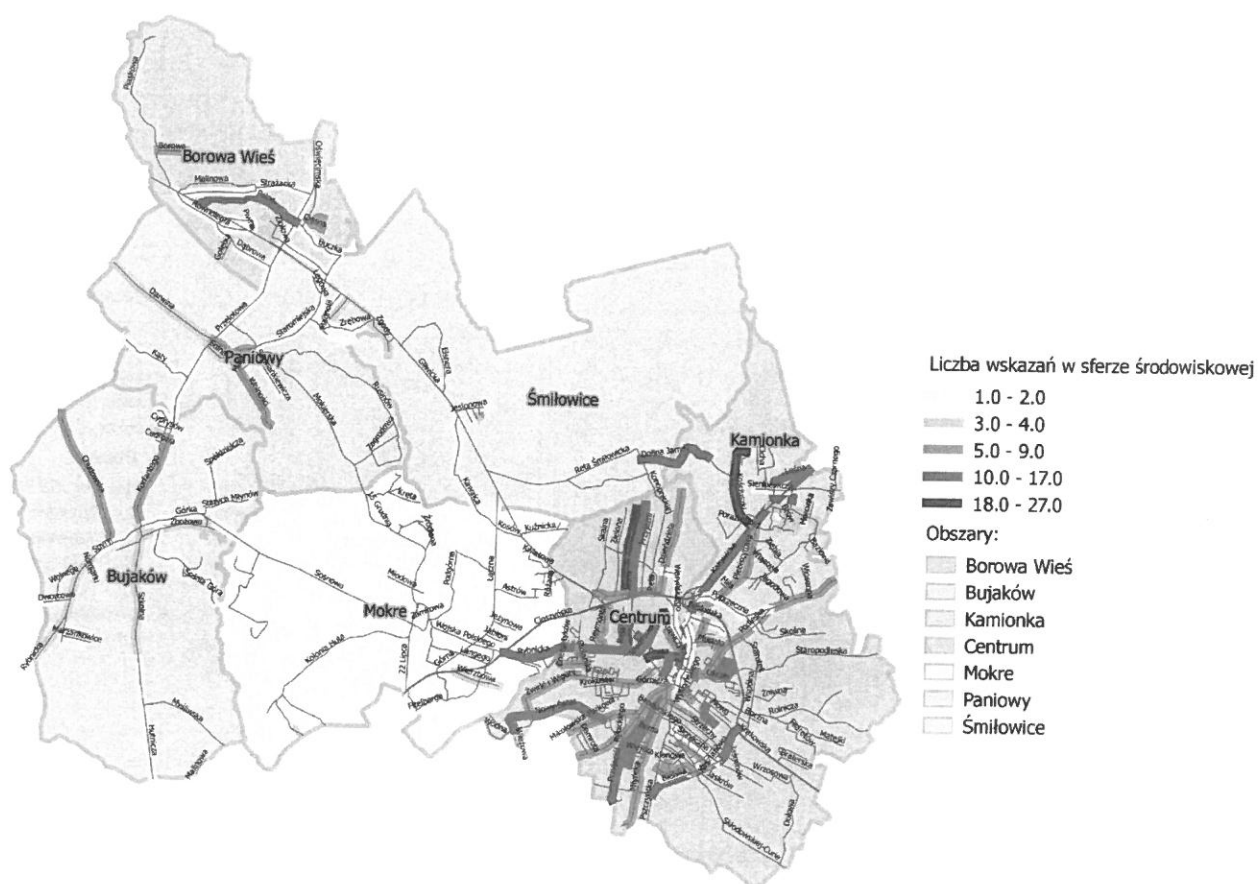
Rysunek 3 Wskazania w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Jeśli chodzi o problemy środowiskowe wskazywane przez osoby biorące udział w badaniu kwestionariuszowym to wskazano bardzo dużo lokalizacji na terenie gminy, a zwłaszcza terenu Centrum. Najczęstsze odpowiedzi dotyczyły ul. Brzozowej, ul. Reja i ul. Koja w Centrum oraz ul. Kościuszki w Kamionce. Jeśli chodzi o sołectwa to dużo odpowiedzi dotyczyło ul. Polnej w Borowej Wsi.

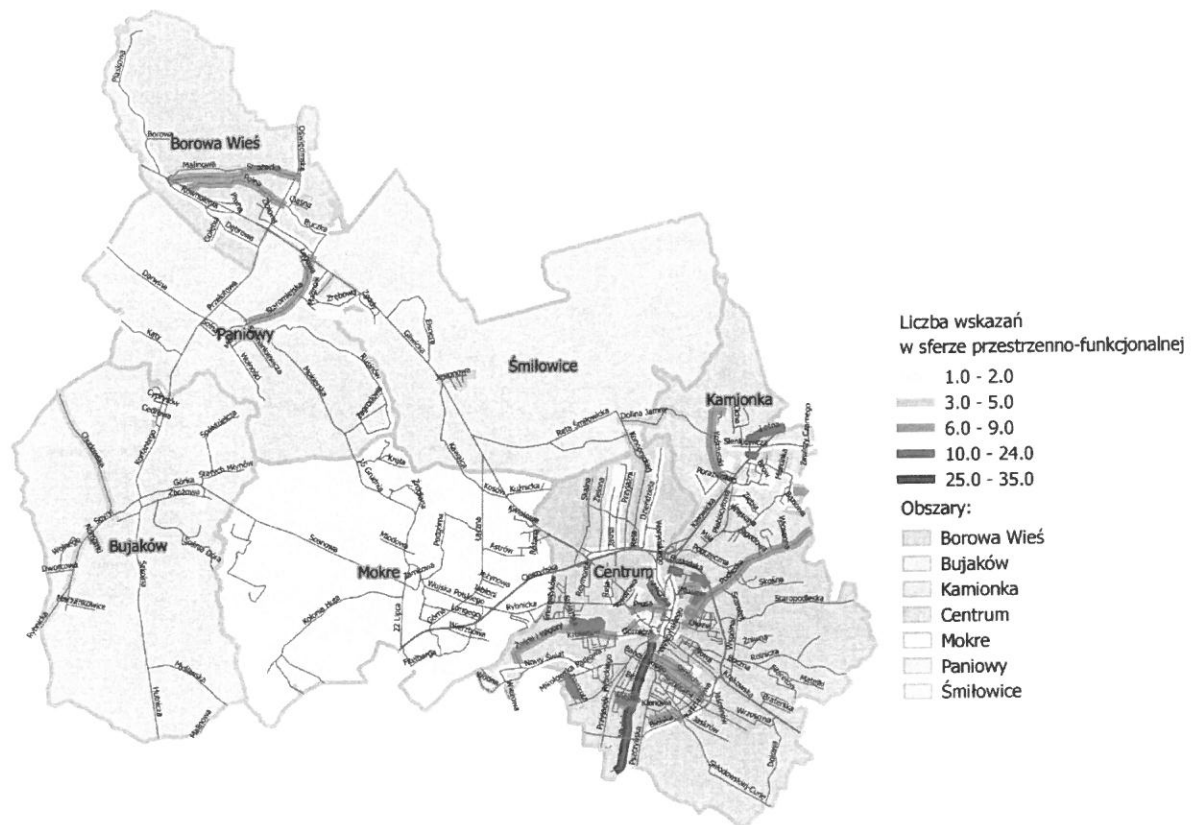
Rysunek 4. Wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

Odpowiedzi osób biorących udział w badaniu ankietowym na pytanie o lokalizacje szczególnie dotknięte problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyły przede wszystkim ulicy Młyńskiej w Centrum. Nieco mniej, ale wciąż dużo, odpowiedzi dotyczyło os. Mickiewicza, Damrota, Wiejska, Krawczyka i Krótka w Centrum oraz Leśna w Kamionce.

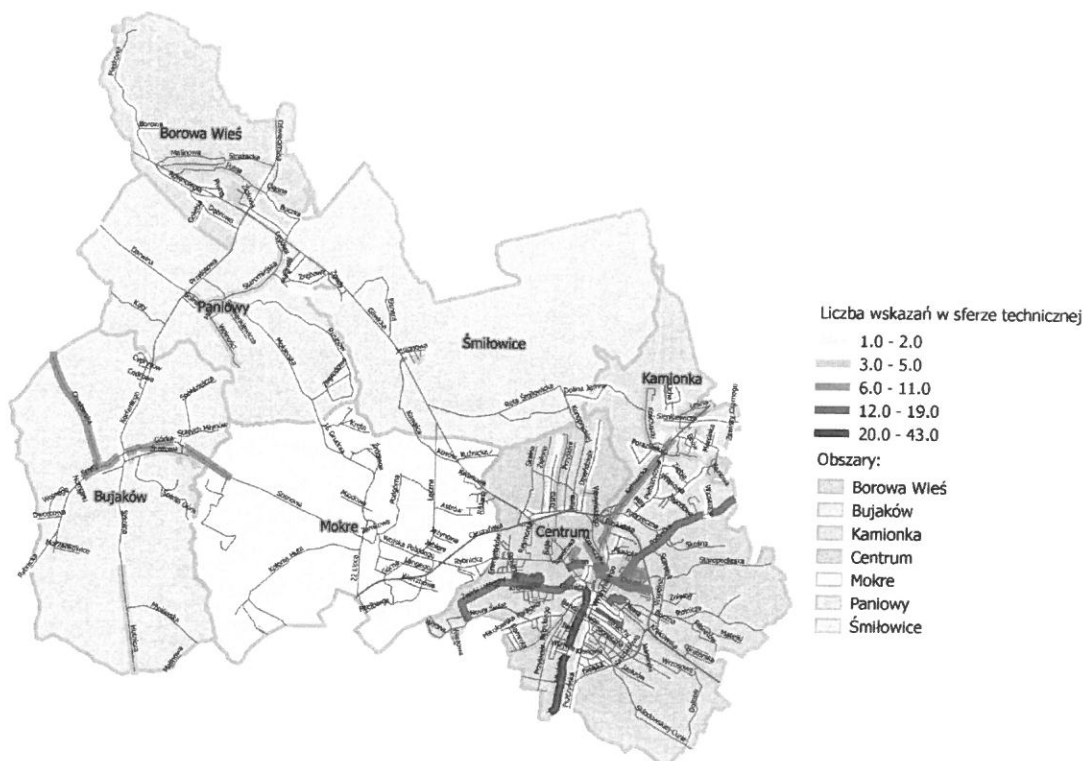
Rysunek 5. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

Wskazania uczestników badania sytuują problemy w sferze technicznej przy ul. Młyńskiej oraz na osiedlu Mickiewicza. Dużo wskazań dotyczyło również ulic: Żwirki i Wigury, Prusa, Podleskiej, Okrzei, Janasa oraz Bluszcza. Wszystkie wymienione lokalizacje znajdują się na terenie Centrum.

Rysunek 6. Wskazania w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne

W przypadku wszystkich problemów najczęściej odpowiedzi wskazywało na Centrum Mikołowa. Można jednak przypuszczać, że przynajmniej w pewnym stopniu wynika to z przewagi liczebnej mieszkańców Centrum w próbie.

Tabela 102. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

odpowiedź	problem y społeczne	problemy środowiskowe	problemy gospodarcze	problemy przestrzenno-funkcjonalne	problemy techniczne	indeks problemów *
Centrum	295	286	280	277	287	68,02%
Kamionka	43	48	46	33	32	9,64%
Borowa Wieś	34	42	54	33	30	9,21%
Bujaków	41	41	36	28	30	8,40%
Mokre	24	30	22	20	16	5,35%
Paniowy	37	35	36	22	26	7,45%
Śmiłowice	18	19	28	17	11	4,44%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

* Indeks stanowi proporcje pomiędzy rzeczywistą liczbą wskazań a maksymalną możliwą liczbą wskazań na daną część gminy (która wynosi pięciokrotność liczby osób biorących udział w badaniu – w sytuacji gdyby wszyscy Respondenci wskazali daną część gminy w odniesieniu do każdego typu problemów)

Warto również przyjrzeć się strukturze problemów dostrzeganych przez respondentów w poszczególnych częściach gminy. Można zauważyć, że w przypadku Centrum ich rozkład był równomierny. W dzielnicy Kamionka i sołectwach Bujaków oraz Paniowy częściej występują problemy społeczne, środowiskowe i gospodarcze. W sołectwach Borowa Wieś i Śmiłowice na pierwszy plan wysuwają się problemy natury gospodarczej zaś w Mokrym – związane ze środowiskiem naturalnym.

Tabela 103. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

odpowiedź	problemy społeczne	problemy środowiskowe	problemy gospodarcze	problemy przestrzenno-funkcjonalne	problemy techniczne
Centrum	20,70%	20,07%	19,65%	19,44%	20,14%
Kamionka	21,29%	23,76%	22,77%	16,34%	15,84%
Borowa Wieś	17,62%	21,76%	27,98%	17,10%	15,54%
Bujaków	23,30%	23,30%	20,45%	15,91%	17,05%
Mokre	21,43%	26,79%	19,64%	17,86%	14,29%
Paniowy	23,72%	22,44%	23,08%	14,10%	16,67%
Śmiłowice	19,35%	20,43%	30,11%	18,28%	11,83%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Ogólną ocenę aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki można uznać za pozytywną. Wprawdzie największa grupa respondentów wybrała odpowiedź *średnio*, jednak odpowiedzi pozytywne (*bardzo dobrze* i *dobrze*) wyraźnie przeważały nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*).

Tabela 104. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie

odpowiedź	liczba	%
Bardzo dobrze	56	13,37%
Dobrze	132	31,50%
Średnio	138	32,94%
Źle	71	16,95%
Bardzo źle	22	5,25%
łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Następne pytanie dotyczyło zabytków wymagających lepszej ochrony i opieki. Największa grupa respondentów była zdania, że tego typu obiekty znajdują się w Centrum. Ponownie można wiązać to z wysokim odsetkiem mieszkańców tej części gminy w próbie. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań było sołectwo Mokre.

Tabela 105. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	liczba wskazań	%
Centrum	173	36,73%
Kamionka	42	8,92%
Borowa Wieś	63	13,38%
Bujaków	49	10,40%
Mokre	105	22,29%
Paniowy	13	2,76%
Śmiłowice	26	5,52%
łącznie	471	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Respondenci zostali również poproszeni o doprecyzowanie swoich odpowiedzi i wskazanie konkretnych zabytków. Poniższa tabela zawiera wykaz najczęstszych odpowiedzi w odniesieniu do poszczególnych części gminy.

Tabela 106. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	zabytki
Centrum	Pomnik Św. Wojciecha, kamienice na rynku, Nowy Cmentarz Żydowski
Kamionka	Krzyż Boża Męka, Kapliczka „W pamięci swemu mężowi”
Borowa Wieś	Dawna karczma Nowa Wygoda, drewniany Kościół św. Mikołaja, mogiła więźniów Oświęcimia, kamienie graniczne, modernistyczny budynek szkoły
Bujaków	Krzyż pokutny, Kościół św. Mikołaja, Kapliczka „szwedzka” na mogile żołnierzy, Kapliczka murowana pw. Św. Wojciecha
Mokre	Śląski Ogród Botaniczny, Dawny Park Pałacowy, Rzeźba św. Jana, piece wapienne, Krzyż przydrożny z 1982 roku
Paniowy	Kościół Parafialny św. Piotra i Pawła, kapliczka św. Jana
Śmiłowice	Schrony bojowe

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Respondentom zadano również pytanie o to, jakie lokalizacje w gminie mają szczególne znaczenie dla lokalnej społeczności (jako miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu i wspólnego działania). Wśród podawanych odpowiedzi dość znaczna część dotyczyła terenów zielonych: parków (105 osób, 25,06% próby) oraz Śląskiego Ogródu Botanicznego (42, 10,02%). Stosunkowo liczna grupa biorących udział w badaniu wymieniła również Rynek (41, 9,79%) i Miejską Placówkę Muzealną (40, 9,55%).

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło tego, jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami. Odpowiedzi były rozłożone stosunkowo równomierne. Nieznacznie więcej osób wskazało na młodzież i seniorów.

Tabela 107. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

odpowiedź	liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	116	11,71%
Rodziny wielodzietne	12	1,21%
Dzieci	114	11,50%
Młodzież	138	13,93%
Seniorzy	132	13,32%
Osoby niepełnosprawne	94	9,49%
Osoby bezrobotne	112	11,30%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	110	11,10%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	90	9,08%
Właściciele obiektów zabytkowych	73	7,37%
Łącznie	991	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

3.4. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

3.4.1. Sfera społeczna

Wśród wskaźników opracowanych na podstawie analizy desk research znalazły się zarówno wskaźniki będące indykatorami problemów społecznych, jak i świadczące o potencjale kapitału społecznego mieszkańców. Analizę wykonano na podstawie danych z Urzędu Miasta Mikołów, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Starostwa Powiatowego w Mikołowie, Komendy Powiatowej Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, rejestru zabytków województwa śląskiego, Państwowej Komisji Wyborczej oraz danych gromadzonych w Bazie Danych Lokalnych w ramach Głównego Urzędu Statystycznego. Pierwszym wskaźnikiem jest współczynnik feminizacji, który najwyższy jest w Centrum oraz w sołectwie Mokre. W żadnym z obszarów analitycznych liczbowo nie dominują mężczyźni. Biorąc pod uwagę współczynnik obciążenia demograficznego Gmina Mikołów charakteryzuje się najwyższym w powiecie. Przewyższa on średnie dla powiatu, województwa i kraju. W samym Mikołowie najwyższy współczynnik obciążenia demograficznego występuje w Bujakowie i dzielnicy Kamionka. Wynoszą one odpowiednio 56,39 oraz 55,83. Jedynie w Śmiłowicach i Borowej Wsi wartość współczynnika jest niższa niż 50.

Tabela 108. Współczynnik feminizacji oraz obciążenia demograficznego w poszczególnych dzielnicach i sołectwach – stan na 11.2016

dzielnica/sołectwo	współczynnik feminizacji	współczynnik obciążenia demograficznego
Borowa Wieś	102,82	46,81
Bujaków	103,24	56,39
Centrum	111,79	53,01
Kamionka	105,01	55,83
Mokre	109,52	51,75
Paniowy	104,55	52,20
Śmiłowice	100,49	47,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie.

Kolejnym współczynnikiem jest stopa bezrobocia, która jest najwyższa w Centrum i w sołectwie Mokre. Drugą ważną kwestią jest bezpieczeństwo mieszkańców. Wskaźnik liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1 000 mieszkańców pokazuje, że sytuacja jest najmniej korzystna w sołectwach Borowa Wieś oraz Mokre (które charakteryzuje się również najwyższą liczbą wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców). Wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej jest istotny z punktu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – największe potrzeby tego rodzaju zdiagnozowano w Centrum. Ostatnim wskaźnikiem brany pod uwagę jest procent osób korzystających z pomocy społecznej. Najwyższy wskaźnik z tego zakresu odnotowuje się w Centrum, natomiast najniższy z nich jest w dzielnicy Kamionka i jest on dwunastokrotnie niższy niż w Centrum. Liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej dzielnicy/sołectwa w Centrum wynosi 0,84 i jest to najwyższy wskaźnik spośród wszystkich jednostek w gminie. Nie biorąc pod uwagę Kamionki oraz Paniowy, w których żadna z rodzin nie korzysta z pomocy asystenta rodziny najniższy wskaźnik odnotowujemy w Bujakowie i wynosi on 0,14.

Tabela 109. Stopa bezrobocia w 2015 r., liczba przestępstw przeciwko rodzinie na 1000 mieszkańców w 2015 r., liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców w 2015 r., liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w okresie od 01.01.2016 do 31.10.2016, % osób korzystających z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 oraz liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców od 01.01.2016 do 31.10.2016 w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/ sołectwo	Stopa bezrobocia	liczba przestępstw w rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	% osób korzystających z pomocy społecznej	liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców
Borowa Wieś	2,70%	0,86	2,2	5,02	6,29	0,19
Bujaków	1,80%	0,0	0	3,38	4,87	0,14
Centrum	3,10%	0,38	2,8	7,20	34,60	0,84
Kamionka	1,60%	0,36	2,5	0,00	2,57	0
Mokre	3,10%	0,74	4	5,61	11,04	0,35
Paniowy	2,00%	0,61	2,4	4,30	6,03	0
Śmiłowice	2,30%	0,0	2	1,06	7,32	0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

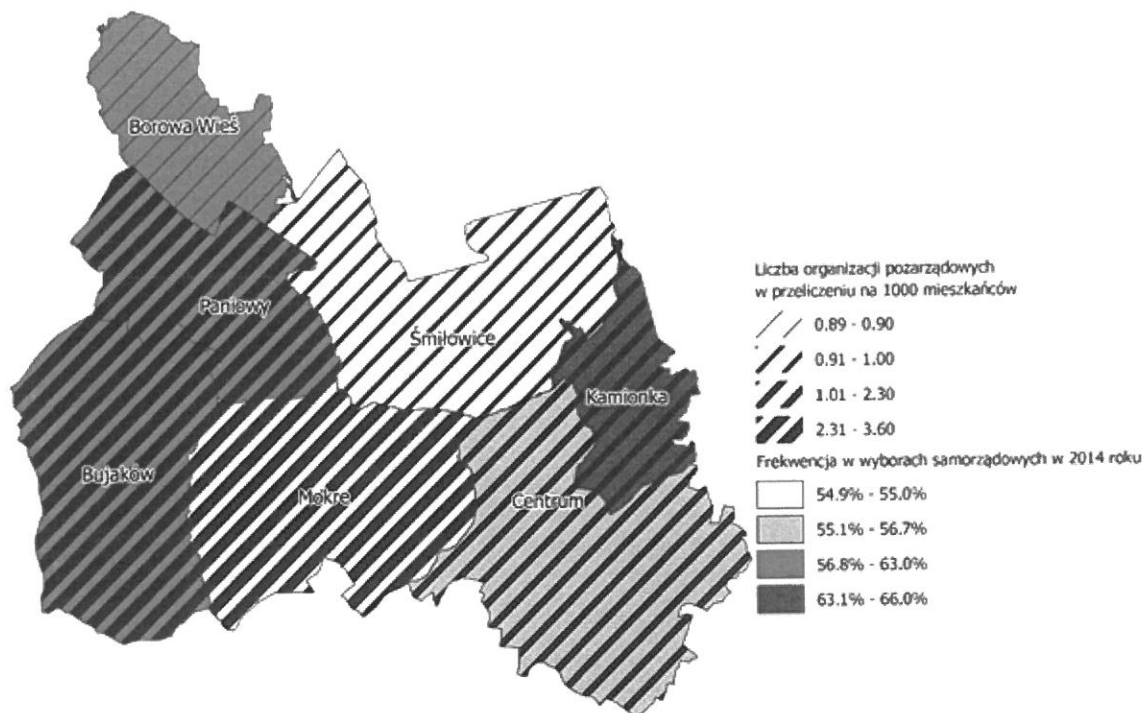
Jeśli chodzi o wskaźniki kapitału społecznego to brane pod uwagę były liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców oraz frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku. Pod względem pierwszego z nich pozytywnie wyróżnia się sołectwo Paniowy i Bujaków, zaś względnie mniej korzystną stwierdzono sytuację w Borowej Wsi i Śmiłowicach. Różnicowanie wartości drugiego wskaźnika jest nieznaczne – najwyższą frekwencję odnotowano w dzielnicy Kamionka, zaś najniższą – w Centrum i sołectwie Mokre.

Tabela 110. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców (stan na 2016r.), frekwencja w wyborach samorządowych (w 2014r.) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba NGO na 1000 mieszkańców	frekwencja w wyborach
Borowa Wieś	0,9	59
Bujaków	3,4	63
Centrum	2,3	55
Kamionka	1,5	66
Mokre	3,3	55
Paniowy	3,6	58
Śmiłowice	1,0	56,7

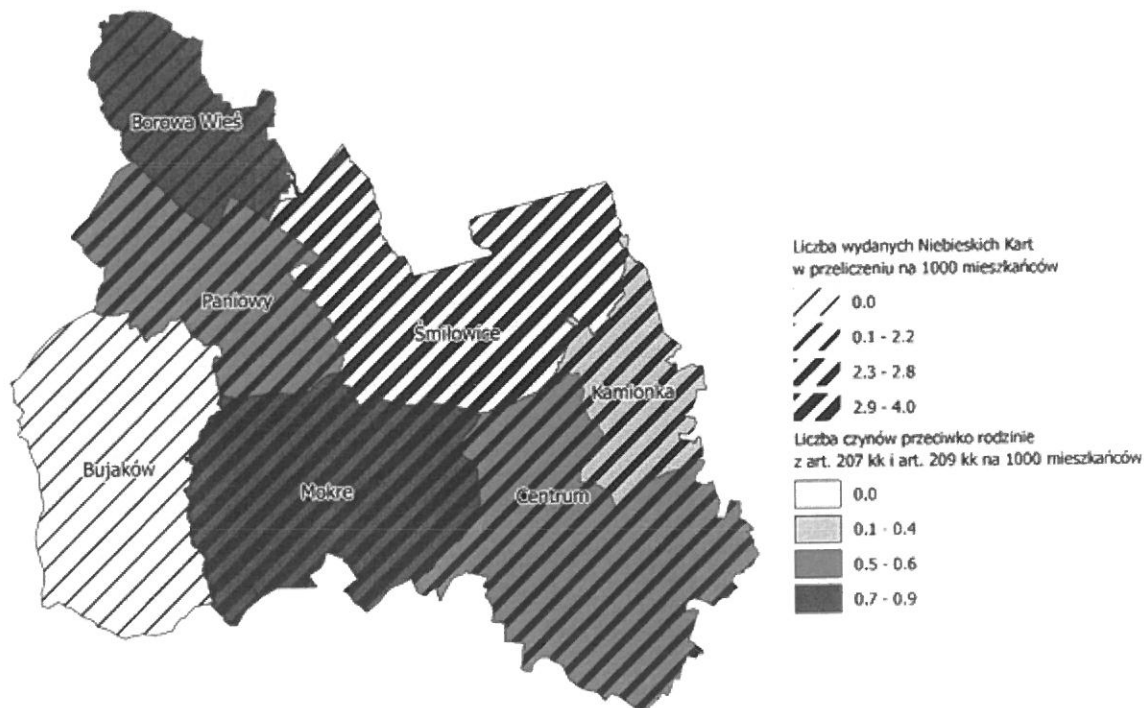
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Rysunek 7. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2016 r. i frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Rysunek 8. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 ludności w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

3.4.2. Sfera gospodarcza

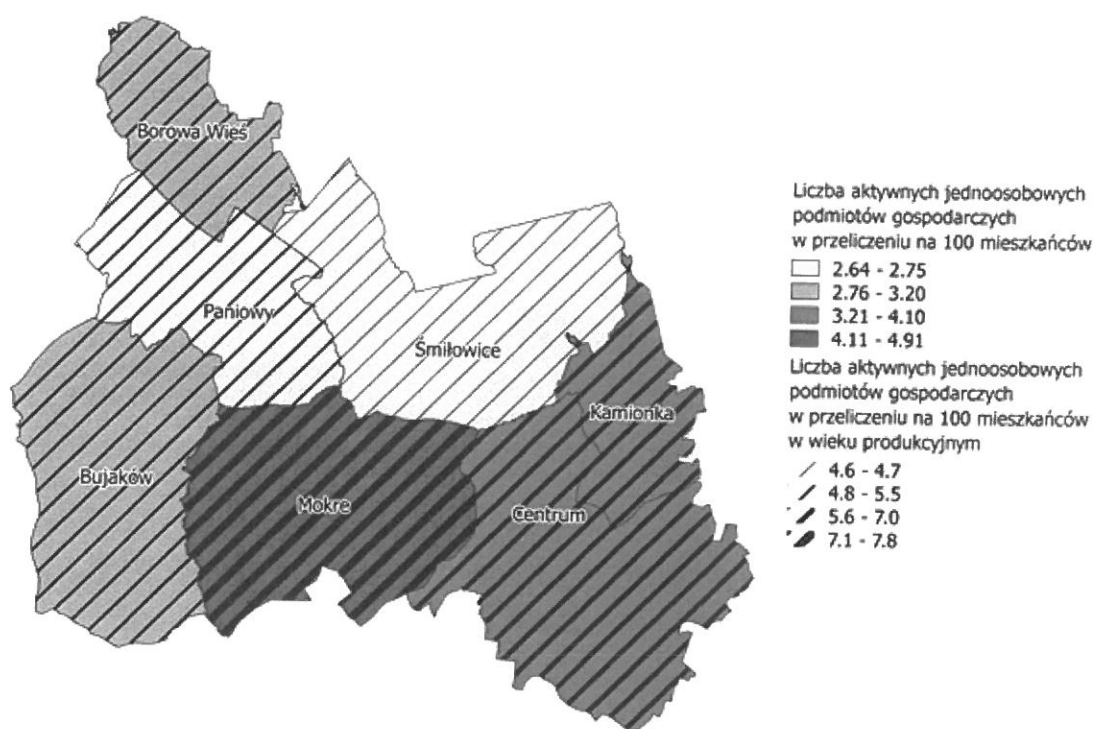
W przypadku sfery gospodarczej pod uwagę wzięto liczbę aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Najwięcej aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych, zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, działa w Mokrym. Wysoką wartość osiągnęły również wskaźniki dla dzielnicy Kamionka. Najgorsza sytuacja, zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, panuje w Paniowach oraz Śmiłowicach.

Tabela 111. Liczba aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców i 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016

dzielnica/sołectwo	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Borowa Wieś	3,20	5,46
Bujaków	2,94	4,90
Centrum	3,72	6,10
Kamionka	4,10	7,01
Mokre	4,91	7,78
Paniowy	2,64	4,85
Śmiłowice	2,75	4,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

Rysunek 9. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

3.4.3. Sfera środowiskowa

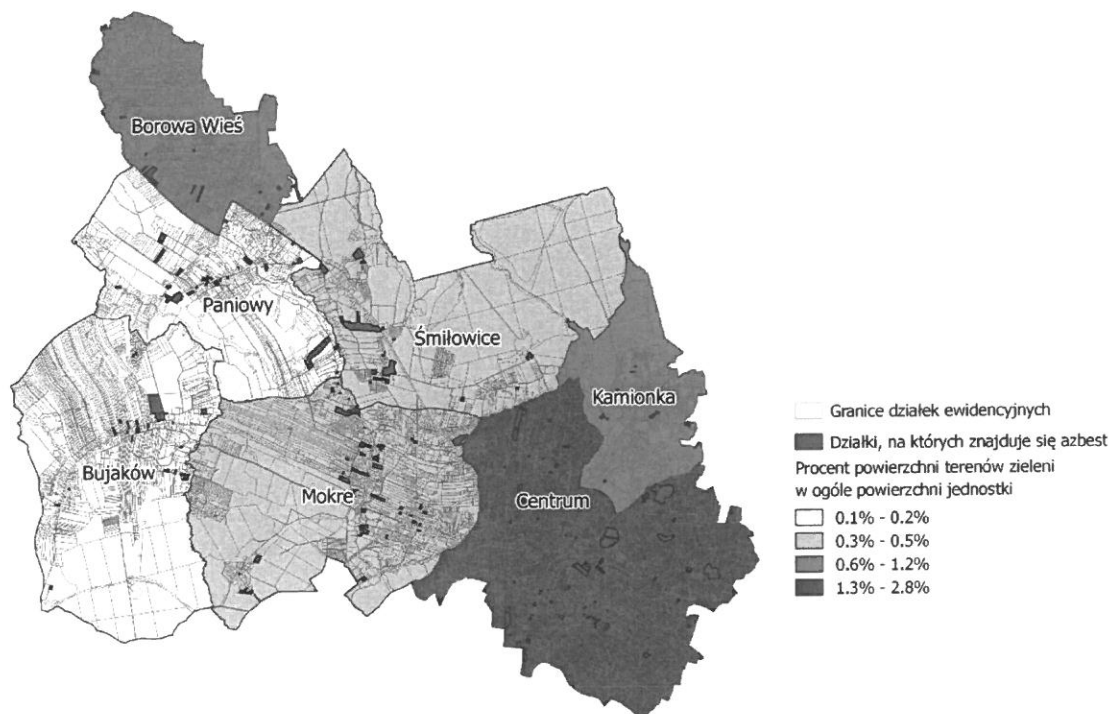
W sferze środowiskowej wzięte pod uwagę zostały dwa wskaźniki opracowane na podstawie danych zastanych. Pierwszy z nich dotyczy liczby działek, na których znajduje się niebezpieczny dla ludzkiego zdrowia azbest – wartość wskaźnika jest wyraźnie wyższa w Centrum, znaczna liczba takich działek należy również do sołectwa Mokre. Drugi ze wskaźników odnosi się do powierzchni terenów zielonych przypadającej na jednego mieszkańca. Jest ona najmniejsza w przypadku sołectw Bujaków i Paniowy.

Tabela 112. Liczba działek z azbestem, powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	liczba działek z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca
Borowa Wieś	8	34,65
Bujaków	25	5,13
Centrum	75	16,77
Kamionka	8	15,02
Mokre	49	17,45
Paniowy	33	9,83
Śmiłowice	26	74,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Mikołowie

Rysunek 10. Odsetek terenów zielonych i działki z azbestem w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

1.1.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

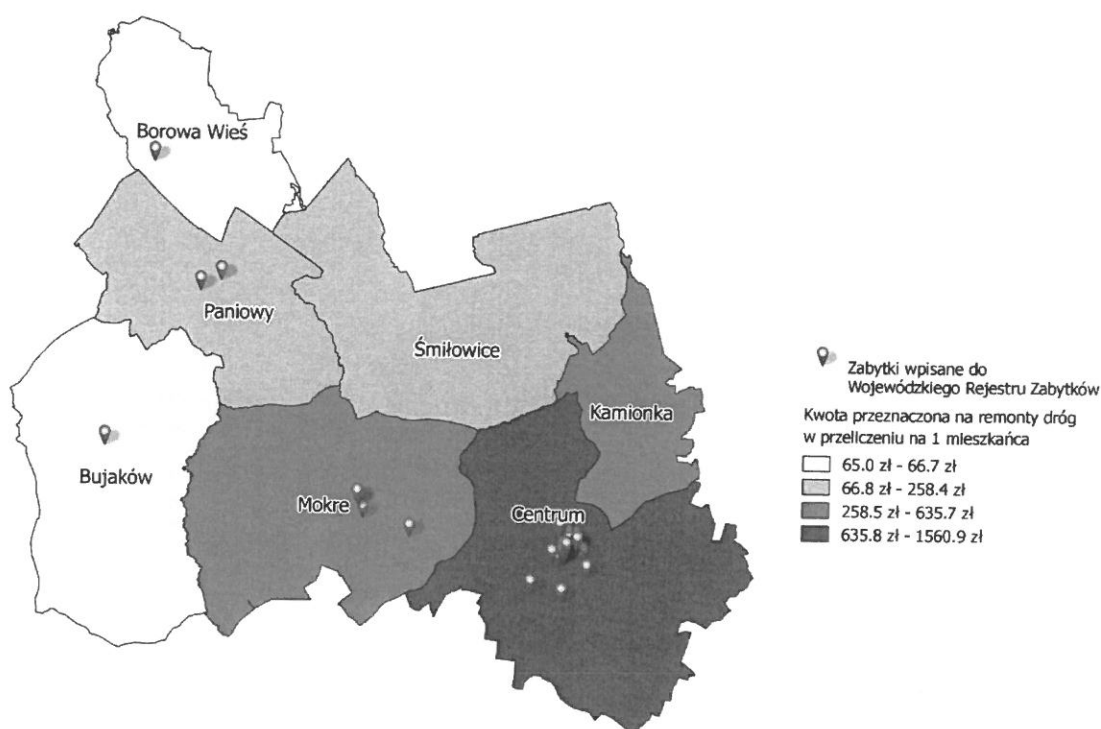
W sferze przestrzenno-funkcjonalnej uwzględniono wskaźniki odnoszące się do stanu dróg oraz liczby zabytków. Drugi z nich może być interpretowany zarówno z punktu widzenia potencjału związanego z dziedzictwem kulturowym jak również koniecznych inwestycji (np. związanych z pracami konserwatorskim). Wyraźnie wyższe niż w pozostałych lokalizacjach wydatki na naprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca były konieczne w Centrum. Również tam znajduje się znaczna większość zabytków gminy.

Tabela 113. Wydatki na poprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca [w zł], liczba zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	wydatki na naprawę dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	liczba zabytków
Borowa Wieś	66,73	1
Bujaków	64,97	1
Centrum	1560,93	29
Kamionka	416,24	
Mokre	635,74	5
Paniowy	258,44	2
Śmiłowice	148,93	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Rysunek 11. Kwota na remonty dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca dzielnicy/sołectwa oraz zabytki wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

3.4.4. Sfera techniczna

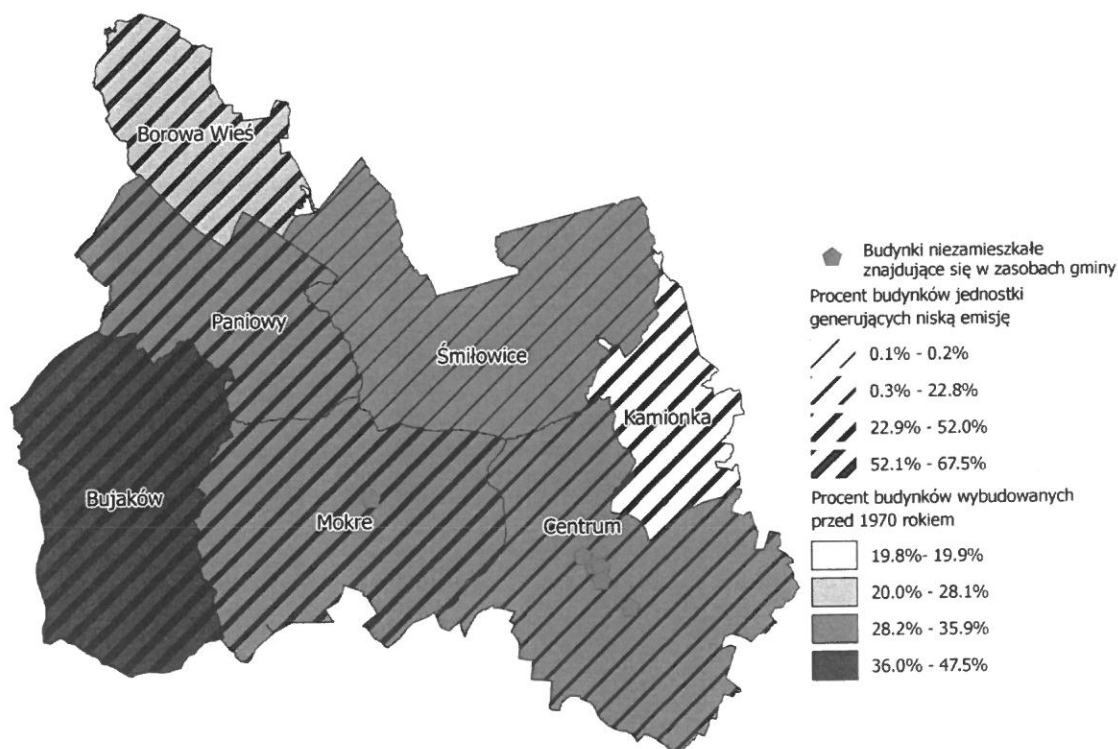
W sferze technicznej przeanalizowane zostały cztery wskaźniki związane z budownictwem. Pierwszym z nich jest odsetek budynków wybudowanych przed rokiem 1970, które ze względu na wiek mogą być w gorszym stanie technicznym. Wartość tego wskaźnika była najwyższa w sołectwie Bujaków. Również w tym sołectwie najwyższy jest procent budynków generujących niską emisję. Z danych dotyczących liczby budynków niezamieszkałych w zasobie gminy wynika, że zlokalizowane są one jedynie w Centrum oraz sołectwie Mokre. Ostatni ze wskaźników dotyczy średniej powierzchni użytkowej przypadającej na mieszkańca. Jego wartość była najniższa dla Centrum, ale wyniki sołectw Paniowy i Bujaków były tylko nieznacznie wyższe.

Tabela 114. Odsetek budynków sprzed 1970, odsetek budynków generujących niską emisję, liczba budynków niezamieszkałych, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa stan na 03.2016

dzielnica/sołectwo	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Borowa Wieś	28,10	40,29		33,73
Bujaków	47,45	67,50		24,58
Centrum	33,58	22,84	5	22,43
Kamionka	19,92	36,80		39,75
Mokre	32,18	48,60	1	37,10
Paniowy	35,85	52,00		24,58
Śmiłowice	34,29	0,25		42,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Rysunek 12. Odsetek generujących niską emisję, odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, budynków niezamieszkałych w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa stan na 03.2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

dzielnica/ sołectwo	współczynnik feminizacji	współczynnik obciążenia demograficznego	% osób korzystających z pomocy społecznej	liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100	Stopa bezrobocia	liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000	liczba NGO na 1000 mieszkańców	frekwencja w wyborach	liczba działek z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca	wydatki na naprawę dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	liczba zabytków	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Borowa Wieś	102,82	46,81	6,29	0,19	2,7	0,86	2,2	5,02	0,9	59	8	34,65	66,73	1	28,10	40,29	0	33,73
Bujaków	103,24	56,39	4,87	0,14	1,80	0,0	0	3,38	3,4	63	25	5,13	64,97	1	47,45	67,50	0	24,58
Centrum	111,79	53,01	34,60	0,84	3,10	0,38	2,8	7,20	2,3	55	75	16,77	1560,93	29	33,58	22,84	5	22,43
Kamionka	105,01	55,83	2,57	0	1,60	0,36	2,5	0,00	1,5	66	8	15,02	416,24		19,92	36,80	0	39,75
Mokre	109,52	51,75	11,04	0,35	3,10	0,74	4	5,61	3,3	55	4	17,45	635,74	5	32,18	48,60	1	37,10
Panowy	104,55	52,20	6,03	0	2,00	0,61	2,4	4,30	3,6	58	33	9,83	258,44	2	35,85	52,00	0	24,58
Śmiłowice	100,49	47,39	7,32	0,42	2,30	0,0	2	1,06	1,0	56,7	26	74,24	148,93		34,29	0,25	0	42,29

Podsumowując, należy powtórnie wyraźnie podkreślić, że problemy w sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej zostały zidentyfikowane na podstawie analiz danych zastanych oraz badań przeprowadzonych wśród mieszkańców. Poniższa tabela pokazuje, że największe nagromadzenie problemów ma miejsce w Centrum. Wartości przeważającej większości wskaźników plasują obszar Centrum poniżej wartości w innych jednostkach w gminie, co wskazuje na silną degradację tego obszaru. Tym samym teren Centrum został określony jako obszar zdegradowany.

Tabela 115. Wartości wskaźników w Centrum, dzielnicy Kamionka i sołectwach

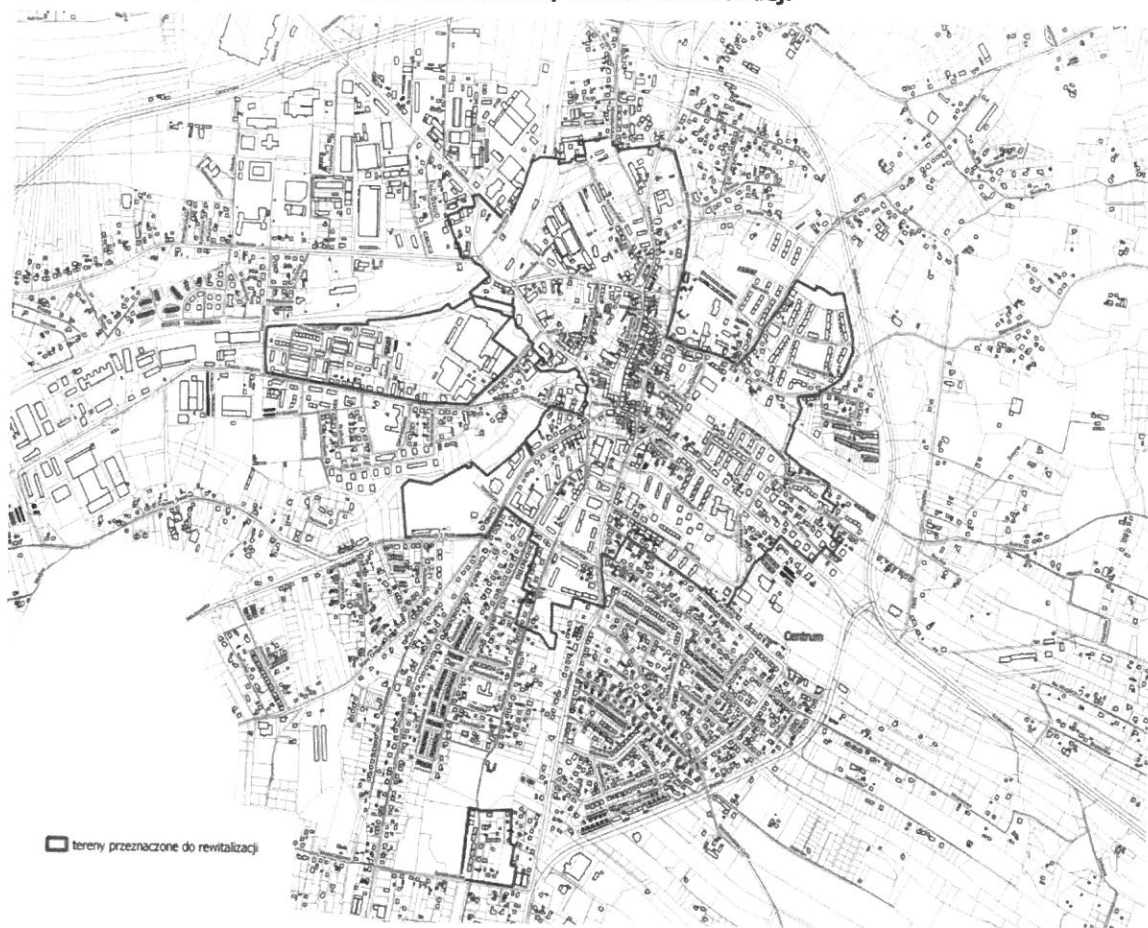
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

4. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji

Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji jest zaburzona funkcja historyczna miast. Patrząc na charakterystyczny dla miast średniowiecznych promienisty układ przestrzenny centrum, wokół którego postępową zabudowa pierścieniowa. W przeszłości centrum ze względu na swoje położenie było miejscem skupiającym całość życia publicznego – politycznego i społecznego - wyrażającego się poprzez funkcje mieszkalne, handlowe, usługowych i administracyjnych. Wraz z rozlewaniem się miast na peryferia i postępującym procesem suburbanizacji następowało zmniejszenie się znaczenia centrum jako miejsca skupiającego życie mieszkańców. Miasto Mikołów nie pozostało obojętne na wyżej opisane zmiany. Przykładowo w mieście zauważa się na przeniesienie funkcji handlowej ze ścisłego centrum na obrzeża miasta na ogół do sklepów wielkopowierzchniowych. Podobne tendencje dotyczą mieszkalnictwa, które z terenów miejskich przeniosło się na obszary wiejsko – miejskie i wiejskie. Zachodzące zmiany obrazują statystyczne dane gminne. Są one zauważane również przez samych mieszkańców miasta, którzy dali temu wyraz w badaniu ankietowym przeprowadzonym w Mikołowie. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji centrum poprzez przywrócenie i poprawę dawnych funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno – infrastrukturalnych.

Zarówno z analiz danych zastanych udostępnionych przez Urząd Miasta, jak i wyników badań teren centrum miasta Mikołowa został zidentyfikowany jako obszar, któremu należy poświęcić szczególną uwagę i poddać go procesom rewitalizacji. Obszar rewitalizacji obejmuje następujące ulice: 27 stycznia, osiedle Mickiewicza, Bandurskiego, Bluszcza, Cmentarna, Długa, Działkowców, Górniczą, Grażyńskiego, osiedle Grunwaldzkie, Hubera, Jana Pawła II, Janasa, Konstantego Prusa, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Karola Miarki, Katowicką, osiedle Kochanowskiego, Konstytucji 3 maja, Krakowską, Krawczyka, Lompy, Młyńską, Nową, Okrzei, Plac Karpeckiego, Podleską, Powstańców, Pszczyńską, Rajcy, Rybickiego, Rynek, Sądową, Skotnicy, Słowackiego, Stawową, Strzechy, Szafranka, Św. Wojciecha, Towarową, Wyzwolenia, Żwirki i Wigury.

Rysunek 13. Mapa przedstawiająca wyznaczony obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

W tym miejscu należy nawiązać do poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mikołowa na lata 2010–2015. We wspomnianym dokumencie wyznaczono szereg obszarów rewitalizacji obejmujących niemal całą gminę. W obecnie opracowywanym dokumencie, jak wskazano powyżej, obszar rewitalizacji został zawężony. Obszary uznane za trudne, którym należy poświęcić szczególną uwagę wskazane w dokumencie z okresu 2010–2015 częściowo pokrywają się z aktualnym obszarem rewitalizacji. Te obszary obejmują śródmiejską część Mikołowa (w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Mikołowa na lata 2010 – 2015 określone jako strefa A, teren AI) oraz tereny w obrębie ulic Krawczyka, Konstytucji 3 maja, Waryńskiego, Bandurskiego i Młyńskiej, Rajcy i Szafranka (w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Mikołowa na lata 2010 – 2015 określone jako strefa B, tereny BI, BII, BIII, BIV scharakteryzowane jako tereny poprzemysłowe).

W niniejszym dokumencie wyznaczony obszar objęty działaniami rewitalizacji zamieszkuje 11 860 osób, co stanowi 29,95% mieszkańców miasta oraz zajmuje powierzchnię 141,81 ha, co stanowi 1,79% powierzchni gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną.

Po pierwsze wyznaczony obszar cechuje się znacznie wyższym bezrobociem niż pozostały obszar gminy. Blisko 5,6% mieszkańców obszaru rewitalizacji stanowią osoby bezrobotne (663 osoby). Dla porównania w całej gminie liczba bezrobotnych w ogóle populacji

wynosi nieco ponad 2,8%. Dane wskazują, że na obszarze do rewitalizacji poziom bezrobocia jest dwukrotnie wyższy niż średnia gminna.

Po drugie liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece z art. 207kk i 209kk na 1000 osób jest znacząco wyższa na wyznaczonym obszarze niż na pozostałym terenie gminy. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ww. przestępstw wynosił 0,6, natomiast przeciętna liczba w gminie nie przekraczała 0,04 na 1000 osób. Z tym elementem sfery społecznej i bezpieczeństwa publicznego wiąże się wydawana liczba „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców. Na obszarze, na którym podjęte zostaną działania rewitalizacyjne ww. wskaźnik wynosi 4,8. Stanowi to prawie dwukrotnie wyższy wynik niż przeciętna liczba „Niebieskich Kart” w gminie (2,6).

Kolejnym elementem jest liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej (na 1000 osób). Na rewitalizowanym obszarze wskaźnik wynosi 15,4, co stanowi wartość ponad dwukrotnie wyższą niż średnia gminna nie przekraczająca 7.

Dodatkowo liczba rodzin znajdujących się pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie na obszarze rewitalizacji wynosi 55 i znacznie przewyższa średnią dla gminy, która wynosi 15. Liczba rodzin w obszarze rewitalizacji objętych tego typu pomocą stanowi aż 52% wszystkich rodzin na terenie gminy znajdujących się pod opieką zespołu. Również liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest ponad 2-krotnie jest wyższa na obszarze rewitalizacji (0,32) niż średnia dla gminy (0,14).

Wszystkie wymienione wskaźniki jednoznacznie negatywnie charakteryzują obszar Centrum i tym samym wskazują, że znaczną część ludności stanowią osoby, które potrzebują wsparcia. Mieszkańcy obszaru problemowego to osoby w różnym wieku, jednak znaczną ich część stanowią osoby starsze. Ponadto społeczność tego obszaru charakteryzuje wysoki poziom przestępczości oraz liczne przejawy patologii społecznych. Zauważalne jest tu nawarstwianie się problemów społecznych oraz ich długotrwały charakter, często przekazywany dzieciom (dziedziczenie biedy i problemów społecznych). Jednym z podstawowych zadań staje się uchronienie najmłodszych mieszkańców od powielania wzorców poprzednich pokoleń. Wśród problemów społecznych zidentyfikowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej należy wskazać na izolację osób potrzebujących pomocy, zaburzone relacje rodzinne, złe wzorce i doświadczenia wyniesione z dzieciństwa, zaniedbania pedagogiczne oraz niesamodzielność. Wymienione czynniki wpływają na obniżanie poziomu bezpieczeństwa – na co wskazuje wysoka liczba rejestrowanych wykroczeń i przestępstw w skali gminy, a także pojawiające się przestępstwa na tle narkotykowym. Ponadto na wymienione czynniki nakłada się również stygmatyzacja mieszkańców żyjących na zdegradowanych obszarach. Należy również zaznaczyć, że mimo iż w Centrum ma miejsce kumulacja obiektów społecznych, kulturalnych i sportowych to nie powoduje to minimalizowania problemów społecznych. Jednocześnie wskazuje się, że na terenie centrum brakuje miejsc spędzania wolnego czasu oraz ciekawych lokali usługowych. Konieczna jest koordynacja działań władz, organizacji pozarządowych i innych podmiotów w celu skutecznej rewitalizacji wyznaczonego terenu. Diagnoza jednoznacznie wskazuje na zazębianie się i współistnienie na omawianym obszarze poważnych problemów bezrobocia, nadużywania alkoholu i niechęci do współpracy. Motywacja do poszukiwania pracy musi zostać poprzedzona rozwiązaniem problemów współuczestniczących, na które wpływają także brak motywacji do zmiany, obawa i strach przed niepowodzeniem, brak umiejętności uczenia się wśród bezrobotnych oraz ich niskie kwalifikacje i niski poziom wykształcenia.

Poza Centrum w sferze społecznej poważne problemy społeczne zauważane są również na osiedlu Mickiewicza. Dochodzi tu do znaczącej koncentracji i nawarstwiania problemów społecznych. Negatywnie na sytuację społeczną i demograficzną tego obszaru, podobnie jak w Centrum, wpływa wysoki odsetek liczby osób starszych, w wieku poprodukcyjnym.

Ponadto problem stanowi również wysoki wskaźnik przestępczości, dziedziczenie problemów społecznych oraz uzależnienie od pomocy społecznej przekazywane młodszemu pokoleniom.

Kolejnym obszarem, w którym następuje nawarstwianie problemów społecznych jest teren osiedla socjalnego przy ulicy Młyńskiej. Osiedle zamieszkują głównie osoby będące klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, u których problem dziedziczenia biedy i problemów społecznych jest szczególnie dotkliwy. Na osiedlu przy ulicy Młyńskiej problem, który w mniejszym stopniu był widoczny w innych jednostkach, stanowi brak poszanowania przeprowadzonych remontów i modernizacji, niska dbałość o wspólną przestrzeń, czego przyczyną może być brak poczucia wspólnoty i marazm mieszkańców żyjących na tym terenie.

Tabela 116. Liczba ludności (stan na 01.01.2016), liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia (stan na 2015 r.), liczba przestępstw przeciwko rodzinie (stan na 2015 r.), liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców (stan na 2015 r.), liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (w okresie od 01.01.2016 do 31.10.2016), liczba rodzin pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie dla obszaru rewitalizacji w 2015 r., liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców stan na 10.2016 ze średnią dla gminy

	liczba ludności	bezrobotni	% bezrobotnych	liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	liczba rodzin pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie	liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców
obszar rewitalizacji	11860	663	5,60%	0,6	4,8	15,4	55	0,32
średnia gminy	38974	1100	2,8%	0,04	2,6	6,67	15	0,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

W sferze środowiskowej jako wskaźnikiem można posłużyć się danymi opisującymi liczbę działek, na których zlokalizowane są substancje szkodliwe dla zdrowia i środowiska (np. eternit, azbest). Na początku należy zaznaczyć, że rewitalizowany obszar wchodzi w skład Centrum, w której liczba działek z azbestem wynosi 75, z czego 30 działek przypada na wyznaczony obszar rewitalizacji. Wskaźnik ten nie jest znacząco wyższy niż na pozostałym terenie gminy, jednak ze względu na kumulację szkodliwego azbestu na niewielkim terenie uznaje się to za przesłankę podjęcia działań rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej. Ponadto niska powierzchnia terenów zielonych negatywnie oddziałująca na jakość życia i estetykę przestrzeni ujemnie wpływa na charakter obszaru rewitalizacji. Na wymienione czynniki nakłada się ponadto brak infrastruktury rekreacyjnej oraz niedobór inwestycji modernizacyjnych i niedopasowanie ich do potrzeb mieszkańców. Poza obszarem Centrum, obszary problemowe stanowią osiedle Mickiewicza i obszar osiedla przy ul. Młyńskiej.

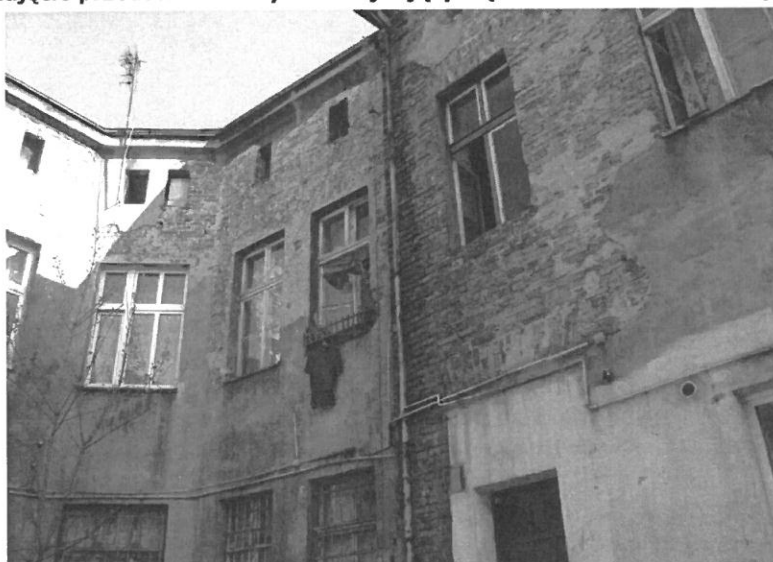
Tabela 117. Liczba działek z azbestem w 2015 r i powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca na obszarze rewitalizacji w 2016 r

	liczba działek z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca
Obszar rewitalizacji	30	6,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

W sferze technicznej wyznaczony obszar rewitalizacji, obejmujący centrum, osiedle Mickiewicza oraz osiedle przy ulicy Młyńskiej również osiąga wskaźniki znacząco odbiegające od średniej gminnej. Po pierwsze odsetek budynków, których stan techniczny może być zły lub niedostateczny ze względu na ich wiek jest o ponad 15% wyższy niż średnia gminna. Na rewitalizowanym terenie blisko 50% wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Jak wspomniano stan techniczny zarówno na zewnątrz budynków, jak i wewnątrz jest zły.

Zdjęcie 1. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

Zdjęcie 2. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

Zdjęcie 3. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

Po drugie liczba budynków generujących niską emisję jest wyraźnie wyższa niż średnia dla gminy. Na obszarze rewitalizacji 73% budynków zdiagnozowano jako te, które generują niską emisję. Są to w znacznej większości budynki jednorodzinne. Średnia dla gminy wynosi blisko 40% mniej – 33,87%. W tym aspekcie zauważalna jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Po trzecie na problemy techniczne na wyznaczonym terenie wpływa znaczna liczba budynków niezamieszkałych. Dane miasta Mikołowa wskazują, że na terenie całej gminy znajduje się w sumie 6 budynków niezamieszkałych, z czego aż 5 przypada na teren obszaru rewitalizacji. Ostatnim elementem jest niższa niż w pozostałej części gminy średnia powierzchnia użytkowa dla mieszkańca, która może świadczyć o trudnych warunkach mieszkaniowych ludności, wysokim zagęszczeniu ludności na stosunkowo niewielkiej przestrzeni i innych dysfunkcjach w sferze mieszkaniowej. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca rewitalizowanego obszaru wynosi nieco ponad 20 m². Podczas gdy średnia gminna w tym aspekcie jest znacznie wyższa, jej wartość wynosi ponad 33 m². Zły stan budynków i zaniedbanie strefy infrastrukturalnej przekładają się na złe warunki życia mieszkańców, które wyrażają się na przykład w braku lub niedostatecznym stanie instalacji sanitarnych. Brak prac remontowych w ramach miejsc zamieszkania skutkuje pogarszaniem się stanu substancji mieszkaniowej, co z kolei powoduje nawarstwianie się problemów społecznych. Planowane zadania rewitalizacyjne powinny obejmować interwencję w tkankę nieruchomości (kompleksowa modernizacja zasobów) i zagospodarowanie zieleni i małej architektury.

Poniżej przykład budynków mieszkalnych i gospodarczych w obszarze ulicy Młyńskiej.

Zdjęcie 4. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

Zdjęcie 5. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

Zdjęcie 6. Zdjęcie przedstawia budynek gospodarczy znajdujący się na obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęć udostępnionych przez Urząd Miasta Mikołów

W sferze technicznej problemem, szczególnie w centralnej części obszaru rewitalizacji, jest zanikanie strefy handlowej rozumiane jako zmniejszanie się liczby małych sklepów i zanikanie targowiska miejskiego.

Tabela 118. Odsetek budynków sprzed 1970r., odsetek budynków generujących niską emisję (stan na 03.2016), liczba budynków niezamieszkałych (stan na 03.2016), średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca dla obszaru rewitalizacji (stan na 03.2016) i średniej gminnej

	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Obszar rewitalizacji	48,20%	73,20%	5	20,2
Średnia gminy	33,05%	33,87%	6	33,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Na terenie Centrum mieszczą się liczne zabytki, z których większość zlokalizowanych jest w granicach rynku. Obecny budynek ratusza, wtopiony w zachodnią pierzeję rynku, pochodzi z 1872 roku. Wokół rynku znajdują się liczne zabytkowe kamienice, które ze względu na charakter tego obszaru niszczej. W 2002 roku obszar Centrum miasta został zmodernizowany. Pomimo zrealizowania już pewnych etapów rewitalizacji przestrzennej wymaga kolejnych działań, które zaktywizują i ożywią gospodarczo ten obszar.

Na podstawie analizy szczegółowych danych w podziale na ulice, wzbogaconych o informacje zebrane podczas badania ankietowego oraz w czasie spotkań warsztatowych, wyznaczono granice obszaru rewitalizacji. Przykładowo spośród czterech zaproponowanych wskaźników służących do opisu sfery społecznej obszar do rewitalizacji odznacza się negatywnie, szczególnie w zestawieniu ze średnią wartością danych dla całej gminy, we wszystkich czterech wskaźnikach. W przypadku sfery środowiskowej wartości poniżej średniej gminnej są zauważalne w połowie wskaźników. W ostatniej sferze, technicznej, następuje negatywne odchylenie poniżej średniej wartości we wszystkich analizowanych wskaźnikach.

Tabela 119. Wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji z uwzględnieniem średnich wartości gminy

	% bezrobotnych	liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców	liczba rodzin pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie	liczba dzięk z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków w generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
obszar rewitalizacji	5,6	0,6	4,8	15,4	0,32	55	30	6,70	48,20	73,2	5	20,2
średnia gminy	2,8	0,04	2,6	6,67	0,14	15	32	24,72	33,05	33,9	6	33,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Tabela 120. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera	Obszar 1 - Centrum	Obszar 2 – os. Mickiewicza	Obszar 3 – Os. Przy ulicy Młyńskiej
Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom bezpieczeństwa nasilające się zjawisko uzależnień dziedziczenie biedy i problemów społecznych wysoki poziom bezrobocia niski status społeczny niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych uzależnieni od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart 	<ul style="list-style-type: none"> koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie wysoki odsetek osób starszych wysoki poziom przestępczości dziedziczenie problemów społecznych uzależnienie od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart 	<ul style="list-style-type: none"> koncentracja problemów i patologii społecznych uzależnienie od pomocy społecznej dziedziczenie problemów społecznych marazm mieszkańców, niechęć do zmian wykluczenie społeczne i stygmatyzacja osiedla niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych uzależnienie od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe 	<ul style="list-style-type: none"> duża liczba budynków/działek, na których występuje azbest braki w małej architekturze zieleni 	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja niski poziom świadomości ekologicznej
Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> zaniedbany zasób komunalny, część budynków wymaga remontu kapitalnego bądź wyburzenie zanikająca strefa handlowa (małe sklepy i targowisko miejskie) pustoszenie rynku (po godz. 17) pojawiające się akty wandalizmu 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna osiedle wymaga dalszych inwestycji modernizacyjnych zły stan znacznej części budynków mieszkalnych niski poziom estetyki niewystarczająca dostępność 	<ul style="list-style-type: none"> zły stan budynków wymagających gruntownych prac remontowych budynki gospodarcze kwalifikujące się do wyburzenia lub remontu niedoposażone mieszkania w podstawową infrastrukturę niski poziom

Sfera	Obszar 1 - Centrum	Obszar 2 – os. Mickiewicza	Obszar 3 – Os. Przy ulicy Młyńskiej
	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbanie strefy infrastrukturalnej • duża liczba pustostanów • niska średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca • niski poziom estetyki • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców • niewystarczający stopień wykorzystania obiektów kulturalnych i historycznych • niewystarczająca liczba miejsc parkingowych 	<p>komunikacyjna dla mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaniedbana infrastruktura drogowa i piesza • brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych 	<p>estetyki</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszarów rewitalizowanych w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

Wizja wyznaczonych obszarów do rewitalizacji w 2022 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Mikołów to spójny terytorialnie i przestrzennie obszar z tętniącym życiem kulturalnym, społecznym, gospodarczym centrum, przyciągającym swoją ofertą mieszkańców, turystów, przedsiębiorców oraz osiedlami oferującymi dobre warunki życia, zamieszkiwanymi przez aktywnych zawodowo i społecznie mieszkańców, świadomych własnej wartości.

Prezentowana wizja odnosi się do wszystkich analizowanych aspektów prowadzonego procesu rewitalizacji. W **sferze społecznej** w wizji znajduje się odniesienie do następujących elementów: oferta kulturalna, turystyczna, wysoki kapitał społeczny, aktywizacja zawodowa i społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu (zwiększanie świadomości własnej wartości). W **sferze gospodarczej** – ożywienie gospodarcze centrum, aktywizacja zawodowa rozumiana także jako rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizowane. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w wizji poprzez odniesienie się do zapewnienia spójności terytorialnej i przestrzennej obszarów oraz wyróżnieniem centrum jako przestrzeni publicznej ważnej z punktu widzenia mieszkańca, turystów i przedsiębiorców. Tętniące życiem centrum oraz dobre warunki życia odnoszą się do **sfery technicznej i środowiskowej**. W dużej mierze te elementy dotyczą zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego tkanki mieszkaniowej, zasobów obiektów użyteczności publicznej i obiektów dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienia wysokiej jakości środowiska.

6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszarów w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Zapewnione wysokiej jakości warunki do życia, odpoczynku, pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na spójnych społecznie, przestrzennie i gospodarczo obszarach gminy.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszarów obecnie wyznaczonych jako zdegradowane i do rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i товариства будownицтва społecznego,
- b) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,

e) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,

f) organy władzy publicznej.

Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Spoleczna	1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi
Techniczna	2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego
Środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna	3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego	3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej
Gospodarcza	4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców

W Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 4 cele strategiczne w pięciu sferach, w których identyfikowane były zjawiska kryzysowe.

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji zakładanej wizji wyprowadzania obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Wizja określona w Programie Rewitalizacji zakłada zapewnienie odpowiedniej jakości warunków życia, wzmocnienie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu

społecznemu. W związku z tym tak postawiony cel służy realizacji zakładanej wizji. Na wybranych obszarach zidentyfikowano znaczącą koncentrację problemów społecznych i ich nawarstwienie. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający poziom więzi społecznych. Zidentyfikowane problemy dotyczą określonych grup, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami (których na obszarze rewitalizowanych zidentyfikowano największą liczbę), ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin wykluczonych społecznie) oraz seniorów.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Tabela 121. Cel strategiczny 1

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.1: Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • wyludnianie się obszaru centrum • niski poziom bezpieczeństwa • nasilające się zjawisko uzależnień • dziedziczenie biedy i problemów społecznych • wysoki poziom bezrobocia • niski status społeczny • niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych • uzależnienie od pomocy społecznej • marazm mieszkańców, niechęć do zmian • niewystarczający poziom kapitału społecznego
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • budzące się społeczeństwo obywatelskie • realizacja budżetu obywatelskiego • dobry kontakt urzędu z mieszkańcami • działalność Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu • istniejące, aktywne organizacje pozarządowe

Działania	<p>1.1.1. Wspieranie inicjatyw oddolnych społeczności lokalnych z uwzględnieniem mieszkańców dzielnic i osiedli, w których występuje nasilenie problemów społecznych</p> <p>1.1.2. Wzmocnienie podmiotowości obywateli oraz stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>1.1.3. Wzmacnianie więzi społecznych na terenie gminy</p> <p>1.1.4. Budowanie partnerstwa lokalnego dla realizacji celów społecznych, w szczególności inicjowanie współpracy instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością</p> <p>1.1.5. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu w gminie</p> <p>1.1.6. Wzmacnianie realizacji programu w Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu</p> <p>1.1.7. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy na różnych etapach kształcenia</p>
Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.2: Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • wysoki odsetek osób starszych • wyludnianie się obszaru centrum • niski poziom bezpieczeństwa • nasilające się zjawisko uzależnień • dziedziczenie biedy i problemów społecznych • wysoki poziom bezrobocia • niski status społeczny • uzależnieni od pomocy społecznej • wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • kumulacja obiektów społecznych, sportowych, kulturalnych mogących stanowić bazę do realizacji projektów rewitalizacyjnych • prowadzone działania i projekty przez ośrodek pomocy społecznej mające na celu włączenie społeczne osób wykluczonych
Działania	<p>1.2.1. Systematyczne badanie potrzeb i problemów mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2.2. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze: społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym, ekologicznym czy turystycznym oraz związanych z rozwojem przedsiębiorczości</p> <p>1.2.3. Wzmacnianie realizacji programu reintegracji społecznej i zawodowej w Centrum Integracji Społecznej</p> <p>1.2.4. Zwiększenie dostępu do szeroko rozumianego wsparcia</p>

	<p>psychologicznego, zawodowego, prawnego oraz szkoleń dla osób poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2.5. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kompetencji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do potrzeb rynku pracy</p> <p>1.2.6. Wyrównywanie szans i włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
--	--

Cel strategiczny 2: Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego

Obok aspektu społecznego w wyniku podejmowanych działań rewitalizacyjnych planowane są zmiany w sferze technicznej. Uważa się je za istotne i konieczne do przeprowadzenia, ponieważ wpłyną na podniesienie jakości warunków życia mieszkańców, a w dalszej perspektywie mogą wspierać przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmacniać kapitał społeczny i poziom integracji mieszkańców. Negatywną sytuację społeczną dodatkowo może pogłębiać zła sytuacja infrastruktury technicznej, której przykładem jest zaniedbany zasób komunalny i infrastrukturalny, pojawiające się akty wandalizmu, niedoposażenie mieszkań w podstawowe instalacje. Zmiany w sferze technicznej pomijające lokalną społeczność, nie oddają idei procesu rewitalizacji, powinny być wówczas nazywane remontem lub modernizacją. Wskazuje się, że planowane zmiany zakładające poprawę stanu infrastruktury budynków mieszkalnych i budynków usługowo-handlowych oraz przekształcenia budynków nieużytkowanych i niezamieszkałych na cele mieszkaniowe i usługowe znacząco poprawią codzienne warunki życia osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnością, a także dla rodzin z dziećmi, młodzieży i seniorów. Ponadto poprawa infrastruktury technicznej i przeznaczenie niektórych budynków na cele kulturalne i rekreacyjne pozytywnie wpłyną między innymi na rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej gminy zwiększą możliwość rozwoju aktywności społecznej i możliwości rozwoju kapitału społecznego, jak również (prozaicznie) dodatnio wpłyną na estetykę przestrzeni gminnych. Poprawa stanu technicznego zasobu budynków komunalnych bezpośrednio korzystnie wpłynie również na sytuację spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

Tabela 122. Cel strategiczny 2

Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	
Cel operacyjny 2.1.: Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbany zasób komunalny, część budynków wymaga remontu kapitalnego bądź wyburzenie • pojawiające się akty wandalizmu • zaniedbanie strefy infrastrukturalnej • duża liczba pustostanów • niska średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca • niedoposażone mieszkania w podstawową infrastrukturę
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • dostępność terenów nieużytkowanych i niezabudowanych, które mogą zostać przeznaczone na cele mieszkaniowe i usługowe
Działania	<p>2.1.1. Poprawa stanu infrastruktury budynków mieszkalnych</p> <p>2.1.2. Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej, energetycznej i wodno-kanalizacyjnej</p> <p>2.1.3. Zagospodarowanie terenów nieużytkowanych i niezabudowanych na cele mieszkaniowe i usługowe</p> <p>2.1.4. Poprawa stanu infrastruktury budynków usługowo-</p>

	handlowych
--	------------

Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	
Cel operacyjny 2.2.: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna niewystarczający stopień wykorzystania obiektów kulturalnych i historycznych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> kumulacja obiektów społecznych, sportowych, kulturalnych mogących stanowić bazę do realizacji projektów rewitalizacyjnych potencjał turystyczny centrum Mikołowa bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne
Działania	<p>2.2.1. Modernizacja obiektów zabytkowych m.in. na cele kulturalne</p> <p>2.2.2. Wspieranie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego</p> <p>2.2.3. Modernizacja, poprawa jakości infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowo-turystyczno-sportowej</p>

Sfera środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna

Cel strategiczny 3: Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez ograniczenie niskiej emisji i zagrożeń wynikających ze składowania azbestu oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane zmiany, podobnie jak zmiany w sferze technicznej, pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i żywotność mieszkańców. Odnośnie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dostrzeżono konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych, ułatwienia poruszania się na terenie gminy, a co za tym idzie nieodzowność tworzenia nowych miejsc parkingowych. Wymienione zmiany stają się konieczne biorąc pod uwagę plany aktywizacji centrum miasta – mieszkańcy chętniej skorzystają z planowanych przedsięwzięć społecznych, jeśli zostanie im zapewniona niezbędna infrastruktura towarzysząca. Zasadniczym celem planowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zmian jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi. Reasumując, zmiany w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, podobnie jak zmiany sfery technicznej, mają pozytywnie wpływać i wspierać równoległe zachodzące zmiany

społeczne dążące do poprawy jakości życia mieszkańców, sprzyjania nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz stymulowania aktywności społecznej.

Tabela 123. Cel strategiczny 3

Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego	
Cel operacyjny 3.1.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe duża liczba budynków/działek, na których występuje azbest braki w małej architekturze zieleni niski poziom świadomości ekologicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> podjęcie działania na rzecz likwidacji azbestu dostępność terenów zielonych
Działania	<p>3.1.1. Ograniczenie niskiej emisji, wspieranie procesu termomodernizacji budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej</p> <p>3.1.2. Zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej</p> <p>3.1.3. Modernizacja oświetlenia drogowego oraz zlokalizowanego w parkach na energooszczędne</p> <p>3.1.4. Kontynuowanie działań związanych z likwidacją azbestu z działek, na których jest on zlokalizowany</p> <p>3.1.5. Działania edukacyjne dotyczące podnoszenia świadomości ekologicznej</p> <p>3.1.6. Wzrost efektywności w sferze gospodarki odpadami</p> <p>3.1.7. Poprawa stanu jakości wód</p>
Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego	
Cel operacyjny 3.2.: Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> mało inwestycji modernizacyjnych niski poziom estetyki niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
Powiązanie z potencjałami	
Działania	<p>3.2.1. Poprawa infrastruktury służącej obsłudze pasażerów</p> <p>3.2.2. Przebudowa układów komunikacyjnych w centrum miasta</p> <p>3.2.3. Uporządkowanie i zwiększenie estetyki przestrzeni publicznej</p> <p>3.2.4. Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej i dodanie nowych funkcji w istniejących obiektach, w szczególności Centrum Usług Społecznych</p>

Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

	3.2.5. Aktualizacja planów zagospodarowania uwzględniająca potrzeby mieszkańców, rynku pracy, lokalnej społeczności, władz miasta
	3.2.6. Inwestycje w infrastrukturę drogową
	3.2.7. Zwiększenie liczby miejsc parkingowych
	3.2.8. Zwiększenie liczby ścieżek rowerowych

Sfera gospodarcza**Cel strategiczny 4: Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego**

Idea rewitalizacji, poza wymienionymi powyżej zmianami w sferach społecznej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Na wyznaczonym terenie rewitalizacji zauważa się negatywne zjawiska w sferze gospodarczej, wyrażające się w znacznej liczbie bezrobotnych, wymierającej strefie handlowej i zanikaniu lokalnego rynku. Wymienione problemy powodują, że wyznaczony obszar negatywnie odbiega od średniej gminnej, z kolei nierównomierny rozwój poszczególnych obszarów miejskich zmniejsza potencjał gospodarczy całego miasta. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych lub umożliwiających im powrót na rynek pracy, stymulowanie przedsiębiorczości, promowanie działań podejmowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Uczestnikami planowanych zmian staną się osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Ponadto możliwe jest przekazywanie pozytywnych postaw gospodarczych młodszemu pokoleniu, a także uchronienie go przed bezrobociem i bezradnością na rynku pracy. Planowane działania w sferze gospodarczej mają również stworzyć bardziej korzystne warunki lub mechanizmy wspomagające funkcjonowanie dla już istniejących przedsiębiorców.

Tabela 124. Cel strategiczny 4

Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	
Cel operacyjny 4.1.: Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek osób bezrobotnych zanikająca strefa handlowa (małe sklepy i targowisko miejskie)<ul style="list-style-type: none"> pustoszenie rynku, zanikanie jego funkcji centralnej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> targowisko miejskie położone na obszarze rewitalizacji potencjał rynku i okolicznych kamienic mogących zostać wykorzystanych na cele gospodarcze
Działania	<ul style="list-style-type: none"> 4.1.1. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej 4.1.2. Inicjowanie przedsięwzięć w formule partnerstwa publiczno-prywatnego

	4.1.3. Wzmocnienie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w kierunku aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych
Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	
Cel operacyjny 4.2.: Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek osób bezrobotnych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> potencjał rynku i okolicznych kamienic mogących zostać wykorzystanych na cele gospodarcze
Działania	<p>4.2.1. Stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (m.in. udostępnianie lokali użytkowych w remontowanych kamienicach)</p> <p>4.2.2. Działania edukacyjne dla osób bezrobotnych w kierunku otwierania własnej działalności gospodarczej</p> <p>4.2.3. Wsparcie powstania podmiotu działającego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości</p>

7. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji zakłada realizację 43 projektów rewitalizacyjnych. Projekty realizują działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na dwie grupy: podstawowe i uzupełniające. 28 z nich to projekty podstawowe, natomiast pozostałe to projekty uzupełniające. Część z projektów będzie realizowana tylko na wybranym obszarze do rewitalizacji, natomiast pozostałe ze względu na swój komplementarny charakter będą dotyczy wszystkich obszarów. Poniżej znajduje się zestawienie projektów.

Lista projektów podstawowych

Tabela 125. Lista projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Celem projektu jest ograniczenie w szczególności zjawiska niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów. Przedsięwzięcie przewiduje podłączenie budynków (w większości starych kamienic) do sieci ciepłowniczej, a także termomodernizację i elementy termomodernizacji realizowane na tych budynkach, możliwość instalacji pozostałych oraz OZE według projektów budowlanych. W chwili obecnej obiekty będące przedmiotem inwestycji w większości posiadają nieefektywne i przestarzałe systemy grzewcze, przyczyniające się do znacznego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w mieście. W trakcie realizacji inwestycji z przyczyn technicznych, finansowych lub organizacyjnych może zaistnieć możliwość/konieczność etapowania projektu i złożenia więcej niż jednego wniosku. Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	Przedmiotem projektu jest przebudowa terenu istniejącego Kompleksu dworca autobusowego i kolejowego, postoju busów i taksówek poprzez stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z infrastrukturą drogową niezbędną do realizacji głównego celu, przystankową, rowerową oraz zagospodarowaniem terenu wraz z otoczeniem. Celem jest usprawnienie komunikacji publicznej w gminie a także zapewnienie szybkiego i sprawnego połączenia dla mieszkańców powiatu mikołowskiego z min. sąsiednimi miastami aglomeracji (Katowice, Tychy, Gliwice) poprzez polepszenie dostępności i konkurencyjności komunikacji zbiorowej. Realizacja inwestycji stanowić będzie wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego, co przełoży się na zmniejszenie i uspokojenie potoków ruchu samochodowego, skrócenie czasu dojazdu do pracy oraz promowanie podróży multimodalnych i transportu publicznego. Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy Powiatu Mikołowskiego - ok. 100 tys. osób.
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	Projekt ten będzie polegał na adaptacji i rozbudowie zdegradowanego budynku oraz przyległego terenu na potrzeby Centrum Usług Społecznych w gminie. Mimo licznych placówek społecznych i kulturalnych, dzielnica Centrum jest bowiem obszarem o największej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej, dużej liczby bezrobotnych oraz dużej liczby przestępstw i incydentów. Celem projektu będzie zapewnienie lepszego dostępu do usług społecznych dla mieszkańców gminy zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	Celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury przedszkolnej w Gminie Mikołów. Ponadto przedmiotem projektu jest wzbogacenie bazy przedszkoli w pomoce dydaktyczne oraz modernizacja placów zabaw umożliwiającą wielozmysłowe poznawanie świata. Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie wynosi ok.90%, jednak istnieją widoczne dysproporcje między dostępem miejsc w przedszkolach pomiędzy centrum a sołectwami. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli i danych Wydziału Spraw Obywatelskich wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100. Dane Wydziału Spraw Obywatelskich potwierdzają również, że co roku liczba mieszkańców się zwiększa z uwagi na migrację rodzin z większych miast i aglomeracji do Mikołowa, zatem zapewnienie dodatkowych miejsc w przedszkolach jest wysoko uzasadnione. W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 100 dzieci w wieku 3-4 lat z terenu Gminy Mikołów oraz gmin ościennych, w tym ok. 45 dzieci niepełnosprawnych. Projekt obejmie przedszkola na Obszarze I. Realizacja projektu jest uzasadniona z uwagi na to, że ponad 66% dzieci uczęszcza do przedszkoli na obszarze centrum.

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
5.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz z termomodernizacją budynku Miejskiego Domu Kultury	W ramach projektu zostanie przeprowadzona modernizacja budynku Miejskiego Domu Kultury. Zakres prac obejmować będzie nadbudowę, termomodernizację wraz z wymianą stolarki okiennej. Przebudowany obiekt będzie nowoczesny, w pełni dostosowany do potrzeb budynku użyteczności publicznej i spełniający oczekiwania społeczności lokalnej w szeroko rozumianej sferze kulturalnej i edukacji. Obiekt ten wpisany jest do rejestru zabytków.
6.	„Postaw na rodzinę”	Projekt będzie zakładał wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności rodziny, dzieci i młodzież wywodzące się z tego środowiska. Projekt realizowany będzie na terenie Gminy Mikołów w Centrum Usług Społecznych oraz w Świetlicy Środowiskowo-Terapeutycznej. Opracowana diagnoza wskazała na duże nasilenie problemu przemocy domowej i incydentów przeciwko rodzinie. W gminie działa również Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto, wśród osób objętych świadczeniami pomocy społecznej znacząco pod względem liczebności wyróżniają się grup wiekowa 0-17 lat. Osoby te stanowią 37% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w gminie. W wyniku realizacji projektu zostanie zapewniony szeroki dostęp do środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą. Celem projektu będzie poprawa dostępności w zakresie wspierania dzieci i młodzieży. Zakłada się szeroką współpracę partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych. Dzięki włączeniu partnerów działających w środowisku lokalnym dzieci i młodzież objęta wsparciem ma szansę na wyjście ze swojego, często zamkniętego środowiska, poznanie nowych ludzi, którzy pomogą im w odnalezieniu się w nowej sytuacji. Pomoc w działaniu na rzecz środowiska lokalnego pomoże uczestnikom zintegrować się z lokalną społecznością, poznać inne sposoby spędzania wolnego czasu. Projekt również będzie kładł nacisk na aktywizację zawodową osób młodych. Ponadto na terenie Gminy Mikołów zostanie zapewniony szeroki dostęp do specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, poradnictwa zawodowego oraz szkoleń skierowanych do zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	Celem projektu będzie rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej, łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc najbardziej zagrożonym grupom społecznym oraz integracja mieszkańców zamieszkujących centrum i sołectwa w Gminie Mikołów. Projekt zakłada kompleksowe organizowanie społeczności lokalnych w Gminie przez rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej, integrację oraz podniesienie poziomu aktywności mieszkańców dzielnic, w których występują problemy społeczne. Program określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców, które mają na celu wzmocnienie podmiotowości obywateli, stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, powstawania więzi społecznych na terenie miasta. Beneficjent planuje rozwinąć następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie partnerstwa lokalnego dla realizacji celów społecznych • Budowanie kapitału społecznego klientów pomocy społecznej w społeczności lokalnej przez odbudowanie ich więzi z innymi ludźmi, ich społeczne uaktywnianie i podejmowanie przez nich roli animatora społecznego • Realizowanie działań na rzecz osiedla przy zaangażowaniu jego mieszkańców, w odpowiedzi na ich potrzeby • Oparcie działań na wolontariacie - pozwala na poszerzenie zakresu usług i objęcie wsparciem większej ilości osób, integrację społeczności lokalnej, współpracę z otoczeniem

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	<p>• Superwizje w odniesieniu do pracowników pracujących z uczestnikami Programu</p> <p>Celem projektu jest montaż/installacja efektywnie energetycznie opraw oświetleniowych nowoczesnym i ekologicznym oświetleniem typu LED. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji CO2. Pozwoli także obniżyć koszty utrzymania infrastruktury oświetleniowej (koszt energii elektrycznej) oraz poprawi estetykę przestrzeni publicznej.</p>
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	<p>Grupą docelową projektu będzie min. 10 osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.</p> <p>Projekt obejmować będzie realizację działań wskazanych w Lokalnym projekcie reintegracji społeczno-zawodowej, w tym m.in. organizację specjalistycznych kursów i szkoleń, zajęcia praktyczne z instruktorami zawodu i prace w terenie, warsztaty z psychologiem, pracownikiem socjalnym i doradcą zawodowym. Ponadto część uczestników/czek będzie miało okazję do odbycia stażu/praktyki.</p>
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	<p>Grupą docelową projektu będzie min. 20 osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.</p> <p>Projekt obejmować będzie realizację usług wsparcia społecznego i zawodowego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez: identyfikację potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym określeniu stopnia oddalenia od rynku pracy, a także reintegrację zawodową i społeczną. W ramach reintegracji zawodowej planuje się m.in. poradnictwo zawodowe, kursy zawodowe i szkolenia, zajęcia praktyczne – praktyki, staże, zajęcia w zakresie poszukiwania pracy, rozpoczynania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Reintegracja społeczna obejmie m.in. trening interpersonalny, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami.</p>
11.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	<p>W chwili obecnej przedmiotowe obiekty są w bardzo złym stanie technicznym wymagającym podjęcia gruntownych działań modernizacyjnych, stolarka okienna ma ponad 30 lat i dodatkowo osadzona jest na konstrukcji azbestowej – obowiązek całkowitego usunięcia azbestu do 2032.</p>
12.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	<p>Przedmiotem projektu jest kompleksowa, społeczno-infrastrukturalna rewitalizacja zdegradowanego obszaru Centrum w Mikołowie. Planowana interwencja wynika ze specyfiki, diagnozy społecznej i potrzeb niniejszego obszaru. Na obszarze Mikołowa występują grupy osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, co wymaga intensywnych działań, aby te zjawiska wyeliminować. Najistotniejszym elementem planowanej rewitalizacji jest przywrócenie funkcji społecznych mieszkańcom Centrum. Celem planowanej rewitalizacji jest zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów oraz remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizowanym.</p>
13.	Nowoczesna Szkoła	<p>Modernizacja i wyposażenie pracowni, laboratoriów i sal dydaktycznych szkół Powiatu Mikołowskiego. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe</p>
14.	Efektywne Funkcjonalne Szkoły	<p>Program Rozwoju Szkół Zawodowych i Technicznych Powiatu Mikołowskiego na lata 2015-2018. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe</p>
15.	„Dbaj o zdrowie i starzej się zdrowo”	<p>Upowszechnienie zdrowego i aktywnego stylu życia osób będących w wieku aktywności zawodowej. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe</p>

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
16.	Nadzieja na pracę	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy
17.	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy
18.	NIANIA - godzenie życia zawodowego i prywatnego w Powiecie Mikołowskim	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy
19.	RAZEM SPRAWNIEJ - wsparcie dla rodzin dotkniętych problematyką niepełnosprawności	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
20.	Wsparcie dziecka w pieczy zastępczej	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
21.	Rewitalizacja budynków mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym instalacji zapewniającej właściwy komfort użytkowania i poprawę wizualizacji budynków	Projekt ma na celu poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych, głównie wielorodzinnych, wraz z poprawą infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi i zieleń osiedlowa. Realizacja projektu podniesie jakość życia mieszkańców zapewniając im lepsze warunki codziennego funkcjonowania. Ponadto projekt pozytywnie wpłynie na poprawę estetyki przestrzennej miasta i gminy.
22.	Program aktywności lokalnej	Z Programu będzie mógł skorzystać każdy mieszkaniec i osoba związana zawodowo, społecznie, edukacyjnie z obszarem objętym wsparciem oraz jego najbliższe otoczenie, bez względu na dochód, wykształcenie czy status na rynku pracy. Głównym założeniem Programu jest podniesienie kompetencji społecznych i osobistych, w tym wychowawczych uczestników, a także podniesienie poziomu kluczowych umiejętności pracowniczych dorosłych i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Uczestników wspierać będzie animator lokalny. W ramach programu przewiduje się zastosowanie środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym, w tym m.in. grupy samopomocowe, warsztaty, kurs komputerowy, konsultacje specjalistyczne, wyjścia, spotkania i imprezy integracyjne, zajęcia dla młodzieży i dzieci. Ponadto planuje się utworzyć Punkt Informacji Obywatelskiej.
23.	Rewitalizacja społeczno-infrastrukturalna budynków socjalnych przy ulicy Młyńskiej.	Przedmiotem projektu jest kompleksowa, społeczno-infrastrukturalna rewitalizacja zdegradowanego obszaru. Planowana interwencja wynika ze specyfiki, diagnozy społecznej i potrzeb występujących na wskazanym obszarze. Celem planowanej rewitalizacji jest zagospodarowanie przyległego otoczenia, remonty wewnątrz budynków, stworzenie małej architektury oraz wyburzenie składów na węgiel.
24.	„Postaw na lepsze jutro”	Przedsięwzięcie realizowane w Placówce Wsparcia Dziennego Świetlicy Opiekunco – Specjalistycznej polegać będzie przede wszystkim na rozszerzeniu oferty wsparcia. Grupę docelową stanowią rodziny zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Planuje się utworzenie Klubu Młodzieżowego, w ramach którego organizowane będą zajęcia grupowe (m.in. wychowawcze, techniczno-użyteczne, kulinarne, funkcjonalno-sitowe) i wycieczki, mające na celu rozwój zainteresowań, wyrównanie szans edukacyjnych, podnoszenie kultury osobistej i kształtowanie prawidłowych postaw interpersonalnych. Drugim zadaniem byłaby organizacja półkolonii

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		<p>w okresie wakacyjnym 2017 i 2018 r. W czasie zorganizowanym przez świetlicę dzieci uczestniczyłyby w zajęciach sportowych na powietrzu, wyjazdach edukacyjno-kulturalnych i zajęciach stymulujących rozwój i minimalizujących poczucie wykluczenia społecznego. W ramach rozszerzenia oferty wsparcia dziennego planuje się objęcie dotychczasowych wychowanków placówki w warsztatach rozwijające kluczowe kompetencje w ramach uczenia się przez całe życie (plastycznych i rękodzieła, fotograficznych, językowych, sportowych, logopedycznych, psychologicznych i koła przyjaciół zwierząt). Kolejnym przewidywanym do realizacji zadaniem jest wsparcie dla rodziców z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez zorganizowanie warsztatów rozwoju osobistego, coachingu rodzicielskiego i indywidualnego, poradnictwo prawne (w szczególności rodzinne). Celem zadania jest budowanie pozytywnego wizerunku rodziny jako podstawowej grupy społecznej. Ponadto planuje się także dostosowanie wejścia do budynku Placówki Wsparcia Dziennego Świetlicy Opiekuńczo – Specjalistycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obecnie budynek nie posiada takich ułatwień, przez co potęguje poczucie wykluczenia.</p>
25.	„Krok w przyszłość”	<p>Beneficjentami będą głównie osoby niepełnosprawne, dzieci przybywające oraz opuszczające pieczę zastępczą, osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej i kobiety korzystające z usług Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Potrzeba realizacji projektu wynika z jednej strony ze zdiagnozowanych w powiecie mikołowskim problemów, określonych w „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie mikołowskim na lata 2013-2023”. Głównym celem projektu jest rozwój i wdrażanie kompleksowych usług aktywnej integracji w celu poprawy społecznozawodowej uczestników projektu, zwiększenie poziomu kompetencji i umiejętności społecznych uczestników projektu oraz podnoszenie poziomu przygotowania i wspierania w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społecznym i zawodowym uczestników projektu. Program zakłada m.in. budowanie prawidłowej więzi rodziców z dziećmi, wzrost świadomości roli ojca w wychowaniu dziecka, integrację ze środowiskiem lokalnym, aktywizowanie osób z niepełnosprawnością, przeżywających kryzys w rodzinie i pomoc dzieciom i młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród poszczególnych zadań wchodzących w skład projektu planuje się m.in. realizację usług aktywnej integracji na terenie powiatu i gminy Mikołów. Zadaniem tym objęte zostaną dzieci niepełnosprawne, osoby bezrobotne oraz rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Celem jest wydobycie potencjału drzemącego w każdym człowieku, wzmocnienie własnej wartości, rozwój kompetencji interpersonalnych, zmniejszenie oddziaływania czynników powodujących wykluczenie społeczne i przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Usługi aktywnej integracji obejmować będą sferę społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną. Ponadto w ramach projektu przewiduje się dofinansowanie działań z zakresu rehabilitacji społecznej dla niepełnosprawnych uczestników projektu oraz świadczeń dla rodzin zastępczych. Dofinansowania będą obejmować Warsztaty Terapii Zajęciowej. Przewiduje się także wypłatę zasiłków celowych, specjalnych zasiłków celowych oraz prac społecznie użytecznych. Projekt stanowi kontynuację już prowadzonego programu.</p>
26.	Wykonanie modernizacji energetycznej budynku Przychodni Wielospecjalistycznej w Mikołowie przy ul. Okrzei 31	<p>Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe w Mikołowie ma na celu poprawę energetyczną budynku Przychodni. Modernizacja pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie budynku opieki zdrowotnej poprzez oszczędność zużytej energii jednocześnie przyczyniając się do redukcji kosztów utrzymania obiektu. Z projekcie przewiduje się zainstalowanie inteligentnego programu zarządzania energią cieplną, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej jak również usunięcie azbestowej okładziny elewacyjnej budynku. Wymienione zadania przyczynią się do spadku emisji gazów cieplarnianych, co bezpośrednio przełoży się na poprawę jakości powietrza na terenie gminy. Dodatkowo podczas modernizacji budynku przewiduje się utworzenie podjazdu dla</p>

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		osób niepełnosprawnych oraz dojścia do budynku, co znacznie usprawni dostępność Przychodni. Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów.
27.	„Nasze osiedle – moje miejsce”	Głównym celem przedsięwzięcia jest zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zwłaszcza osób wykluczonych społecznie i zawodowo z osiedla Mickiewicza, na rzecz samodzielnego rozwiązywania problemów społecznych. Będzie to możliwe dzięki środowiskowej pracy socjalnej, działań aktywizujących i integrujących społeczność lokalną (obejmujących m.in. edukację społeczną, obywatelską i imprezy kulturalne) oraz stworzeniu Centrum Aktywności Lokalnej. W ramach projektu zakłada się m.in. stałe konsultacje z mieszkańcami, przeprowadzenie badań potrzeb i zasobów środowiska, organizację Punktu Poradnictwa Obywatelskiego oraz prowadzenie zajęć, warsztatów i szkoleń. Realizacja projektu umożliwi wydobycie potencjału tkwiącego w każdym człowieku, rozwój kompetencji interpersonalnych, przywrócenie harmonii życia społeczno-zawodowego, zmniejszenie oddziaływania czynników powodujących wykluczenie społeczne oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Projektem zostaną objęte zarówno bezpośrednio osoby wykluczone jak i ich najbliżsi.
28.	Zamiejscowy oddział opieki nad dziećmi Żłobka Miejskiego w Mikołowie	Celem projektu będzie wsparcie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych poprzez stworzenie zamiejscowego oddziału opieki nad dziećmi Żłobka Miejskiego dla rodziców pracujących w CUS oraz uczestników/czek Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie. Usługa wsparcia nad dziećmi do lat 3 będzie realizowana poprzez zapewnienie opieki opiekuna oraz dostosowanie i wyposażenie pomieszczeń, aby spełniały standardy dotyczące odpowiednich warunków lokalowych i sprawowanej opieki.
29.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 18	Celem projektu będzie przebudowa budynku przy ul. ul. Konstytucji 3 Maja 18. Przebudowany budynek uzyska funkcję Miejskiej Placówki Muzealnej oraz Mikołowskiego Instytutu im. Rafała Wojaczka. Dodatkowo w ramach projektu budynki gospodarcze zostaną przystosowane do funkcji kawiarni. Powstanie również pełne zaplecze z infrastrukturą techniczną a teren wokół budynku zostanie zagospodarowany. Przebudowany obiekt będzie nowoczesny, w pełni dostosowany do potrzeb budynku użyteczności publicznej i spełniający oczekiwania społeczności lokalnej w szeroko rozumianej sferze kulturalnej, edukacyjnej, społecznej i gospodarczej. Obiekt ten wpisany jest do rejestru zabytków.

Źródło: opracowanie własne

Lista projektów uzupełniających

Tabela 126. Lista projektów uzupełniających

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	Celem projektu jest wzrost efektywności energetycznej infrastruktury oświetleniowej w Gminie Mikołów oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Inwestycja przewiduje montaż/instalację efektywnie energetycznego oświetlenia w Gminie Mikołów. W ramach przedsięwzięcia planuje się zastosowanie oświetlenia typu LED oraz instalacji hybrydowych wykorzystujących jako źródła zasilania energię słoneczną i wiatrową. Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
2.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	Celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury przedszkolnej w Gminie Mikołów poprzez dostosowanie dwóch przedszkoli do potrzeb dzieci niepełnosprawnych ruchowo. Ponadto przedmiotem projektu jest wzbogacenie bazy przedszkoli w pomoce dydaktyczne oraz modernizacja placów zabaw umożliwiającą wielozmysłowe poznawanie świata. Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie wynosi ok.90%, jednak istnieją widoczne dysproporcje między dostępem miejsc w przedszkolach pomiędzy centrum a sołectwami. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli i danych Wydziału Spraw Obywatelskich wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100 miejsc. Dane Wydziału Spraw Obywatelskich potwierdzają również, że co roku liczba mieszkańców się zwiększa z uwagi na migrację rodzin z większych miast i aglomeracji do Mikołowa, zatem zapewnienie dodatkowych miejsc w przedszkolach jest wysoko uzasadnione. W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 100 dzieci w wieku 3-4 lat z terenu Gminy Mikołów oraz gmin ościennych, w tym ok. 45 dzieci niepełnosprawnych
3.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	Projekt realizowany będzie na terenie Gminy Mikołów w Centrum Usług Społecznych gdzie zostanie utworzony Punkt Konsultacyjny. W wyniku realizacji projektu na terenie Gminy Mikołów zostanie zapewniony szeroki dostęp do specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, poradnictwa zawodowego oraz szkoleń skierowanych do osób poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uczestników CIS i innych osób nie wpisujących się w definicję wykluczenia społecznego a wymagające wsparcia. Realizacja projektu przyczyni się m.in. do: wzrostu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, aktywizacji pracodawców z terenu Gminy Mikołów w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, zmniejszenia liczby osób pozostających bez pracy. Jednocześnie umożliwi zwiększenie szans oraz poprawę sytuacji na rynku pracy osobom bezrobotnym, poszukującym pracy, umożliwi nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy oraz wykorzystywanie narzędzi mających na celu ułatwienie funkcjonowania społecznego i zawodowego. Podejmowane działania w ramach projektu przełożą się na efekty osiągnięte na rynku pracy w postaci wzrostu zatrudnienia na terenie Gminy Mikołów.
4.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	W ramach przedsięwzięcia planuje się rewitalizację zielonych obszarów miasta oraz modernizację, budowę/przebudowę towarzyszącej infrastruktury w tym sportowo – rekreacyjnej i kulturalnej. Planowana inwestycja dotyczy m. in. zabytkowego Parku Planty i Parku w sołectwie Mokre. Powyższe tereny stanowią bogate dziedzictwo przyrodniczo – rekreacyjne Mikołowa. Park Planty jest najstarszym parkiem w mieście, zawiązujący swoją popularność wśród mieszkańców atrakcyjną lokalizacją w Centrum. W ramach towarzyszącej infrastruktury sportowej przewiduje się kompleksową modernizację odkrytego kąpieliska zlokalizowanego w samym sercu Parku Planty. Przedmiotowy obiekt, a w szczególności zdegradowana niecka basenowa, wymaga gruntownego remontu i zastosowania nowoczesnych rozwiązań technicznych odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej. W okresie letnim z basenu korzysta znacząca liczba osób zarówno z Mikołowa jak i gmin sąsiednich, co określa zapotrzebowanie na tego typu obiekt szczególnie tych mniej zamożnych. Zrealizowanie tego projektu przyczyni się do zakończenia procesu rewitalizacji w rejonie Parku Planty.
5.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w	Celem projektu jest poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego. Przedsięwzięcie przewiduje wybudowanie wysokosprawnych źródeł energii cieplnej

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii ciepłej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	w postaci agregatu/ów kogeneracyjnego/ych zasilanego gazem z sieci zewnętrznej oraz wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, co w konsekwencji spowoduje zwiększenie efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego. Zabudowa agregatu/ów kogeneracyjnego/ych oraz innych źródeł OZE pozwolą na produkcję energii o wyższej sprawności, wpłynie to na ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Mikołów. Korzyścią z realizacji projektu będzie także spadek emisji CO2 w Gminie Mikołów. Projekt przewiduje się do realizacji przez Urząd Miasta Mikołów oraz podległą jednostką” Zakład Inżynierii Miejskiej (100% właściciel Gmina Mikołów). W związku z analizą techniczno/ekonomiczną Beneficjent zastrzega sobie możliwość/konieczność zmiany rodzaju OZE.r Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów.
6.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	Realizacja projektu ma na celu modernizację, rozbudowę oczyszczalni ścieków, a także oczyszczenie zwiększonej ilości ścieków sanitarnych oraz zagospodarowanie osadów ściekowych powstałych ze zwiększonej ilości dostarczanych ścieków w związku z zrealizowanym projektem „Zapewnienia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej miasta Mikołów”. Na obecną chwilę ogłoszono i rozstrzygnięto przetarg na wykonanie koncepcji przebudowy, modernizacji oczyszczalni ścieków Centrum w Mikołowie i zagospodarowania osadów ściekowych. Opracowana koncepcja będzie podstawą do przygotowania dokumentacji projektowej i ogłoszenia przetargu na roboty budowlane. Docelowymi odbiorcami projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów.
7.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	Projekt przewiduje instalację systemu monitoringu wizyjnego szeroko rozumianej przestrzeni publicznej miasta oraz budowę centrali monitoringu. Przewiduje się funkcjonowanie systemu w miejscach o zwiększonej intensywności przebywania ludzi tj. dworce, obiekty użyteczności publicznej, osiedla, strefa Rynku i ulic przyległych, parki oraz fragmentów miasta dotkniętych relatywnie wysoką przestępczością i patologią. Celem projektu jest poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie Gminy Mikołów. Jest częścią szerszego projektu rewitalizacyjnego.
8.	„Aktywny Senior”	Grupą docelową projektu będzie min. 30 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W wyniku realizacji projektu zostanie zapewniony szeroki dostęp do opieki dziennej, usług opiekuńczych, usług asystentów osób niesamodzielnych. Projekt realizowany będzie poprzez działania tj: aktywizacja psychofizyczna osób starszych, animacje społeczno-kulturalne w środowisku lokalnym, terapię zajęciową, wolontariat środowiskowy w celu poprawy zdrowia i komfortu psychicznego seniorów.
9.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	Celem projektu jest wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wzrost konkurencyjności Gminy Mikołów oraz stymulowanie utworzenia nowych miejsc pracy. Projekt przewiduje przygotowanie terenu przemysłowego zdegradowanego typu „brownfield” do wykorzystania pod inwestycje. Grupą docelową projektu są przedsiębiorcy oraz szeroko rozumiany sektor działalności gospodarczej.
10.	”Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II”	W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 1000 dzieci w wieku 3-5 lat z terenu gminy Mikołów oraz gmin ościennych oraz ok. 200 rodziców wykazujących zainteresowanie dodatkowym wsparciem przedszkola w zakresie podniesienia kompetencji rodzicielskich. W ramach projektu planuje się wydłużenie czasu pracy placówek objętych wsparciem, modernizację placów zabaw, zorganizować zajęcia m.in. logopedyczne, rewalidacyjno-wychowawcze i terapeutyczne, języka angielskiego, rytmiki, gimnastyki korekcyjnej, zajęcia ekologiczne, a także wyjazdy edukacyjne. Ponadto planuje się organizację warsztatów dla rodziców.

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
11.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	Zadanie zakłada wybudowanie nowego przedszkola w miejscu istniejącego obecnie Przedszkola nr 11. Przedszkole to jest wyeksploatowane technicznie, koniecznym jest wybudowanie w jego miejscu nowego obiektu spełniającego standardy na miarę XXI wieku. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100 miejsc.
12.	Budowa Przedszkola w Borowej Wsi	Istniejące obecnie przedszkole na terenie Sołectwa Borowa Wieś w Mikołowie jest znacznie za małe w stosunku do potrzeby mieszkańców Mikołowa. Stan techniczny przedszkola nie spełnia w odpowiednim poziomie obecnie wymaganych standardów, konieczne jest więc wybudowanie nowego, większego obiektu, z którego będą mogły także korzystać dzieci rodziców dojeżdżających do pracy z centrum miasta (obszar rewitalizacji) do większych ośrodków miejskich. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach.
13.	„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	Adaptacja części lub całości pomieszczeń administracji na klub osiedlowy z biblioteką. Działania potrzebne do realizacji projektu: przeniesienie kasy i administracji do lokalu użytkowego w budynku Mickiewicza 12. Projekt jest adresowany do mieszkańców osiedla. Ma służyć, jako miejsce spotkań mieszkańców, punkt biblioteczny, miejsce edukacji, rozwijania pasji i zainteresowań, nabywania kompetencji informatycznych przez osoby starsze. Siedziba stowarzyszeń działających na osiedlu (Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Mickiewicza (w rejestracji), Stowarzyszenie Krystyn Pomocna Dłoń). Adaptacja lokalu pozwoli na poszerzenie oferty już prowadzonych zajęć (m. In.: spotkania Stowarzyszenia Krystyn (realizacja celów statutowych, zajęcia z klockami Lego). Zwiększy dostępność zajęć dla osób starszych i niepełnosprawnych (lokal dostępny „z poziomu ulicy”).
14.	Modernizacja istniejącego kąpieliska miejskiego zlokalizowanego na terenie Ośrodka Rekreatywnego Planty	W zakresie podstawowej istniejącej infrastruktury i zagospodarowania terenu OR „Planty” będącego przedmiotem projektu wyszczególnić można m.in.: zaplecze, basen i brodziki, boisko/łodowisko, obiekty małej architektury. Obiekt wymaga remontu i modernizacji, która jest planowana w oparciu o model partnerstwa publiczno-prywatnego, ze wsparciem środków zewnętrznych, unijnych bądź ze źródeł zewnętrznych krajowych. Koncepcja modernizacji, co do zakresu rzeczowego i założeń może podlegać modyfikacji w wyniku uwag i wskazówek oraz dalszych szczegółowych analiz merytorycznych i negocjacji przeprowadzanych przez Gminę Mikołów na etapie dialogu technicznego.
15.	Rewitalizacja budynku Mickiewicza 20 z zagospodarowaniem terenu	Rewitalizacja budynku Mickiewicza 20 dla polepszenia warunków zamieszkania, w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych. Przebudowa stref wejścia do lokali i klatek schodowych w celu poprawy jakości użytkowania dla mieszkańców i użytkowników w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Wyposażenie lokali zamieszkałych przez osoby niepełnosprawne w niezbędną infrastrukturę – rampy dojazdowe, zadaszenia. Uporządkowanie spraw własnościowych, dostosowanie granic działki do opracowanej koncepcji rewitalizacji układu drogowego (dostosowanie granic do układu funkcjonalnego). Rewitalizacja zagospodarowania terenu oraz infrastruktury

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		technicznej i drogowej, w tym polepszenie warunków dostępności dla osób starszych i niepełnosprawnych. Przebudowa chodników i dróg z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, wprowadzenie progów zwalniających, uporządkowanie i zwiększenie ilości miejsc postojowych. Wprowadzenie monitoringu wizyjnego oraz podjęcie innych działań dla zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców. Adaptacja części wspólnych budynku na miejsce spotkań społeczności lokalnej oraz prowadzenia działań o charakterze społecznym i edukacyjnym. Prowadzenie działań na rzecz społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych.

Źródło: opracowanie własne

Dla każdego z projektów zostały określone źródła finansowania, rezultaty oraz podmiot realizujący dany projekt.

Tabela 127. Projekty rewitalizacyjne z przypisanymi źródłami finansowania, rezultatami, lokalizacją i podmiotem realizującym projekt

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Gmina Mikołów, Zakład Inżynierii Miejskiej, Zakład Gospodarki Lokalowej	8 317 732,15 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1	Stopień redukcji PM10
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	Gmina Mikołów	12 625 935,49 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych, liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "parkuj i jedź"
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	Gmina Mikołów	3 598 019,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej: 4

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	3 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej: 1
5.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz z termomodernizacją budynku Miejskiego Domu kultury	Gmina Mikołów	12 197 849,62 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1 (działki nr 1039/43, 1040/43, 1049/43, 1320/4, Rynek 19 Mikołów)	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem: 1
6.	„Postaw na rodzinę”	Gmina Mikołów	1 177 607,69 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie (osoby)
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	Projekt będzie uwzględniał zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Gminy, w tym: MOPS, CIS, PUP,	869 322,25 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (osoby). 2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej (szt.) 3.

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjale źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
		Policja i Straż Miejska, Placówki edukacyjne (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne oraz Zarząd Szkół i Przedszkoli Mikołowskich), kulturalne (MDK) i sportowe (kluby sportowe oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji).				Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (szt.) 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby)
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	1 209 417,44 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1,2	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej 552,13 tony ekwiwalentu CO ₂ /rok 221,82MWh/rok
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	Projekt realizowany będzie przez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie w	170 663,00 zł	Środki z programów rządowych oraz środki z Powiatowego Urzędu Pracy	Obszar 1,2,3	Przewiduje się, że: - uczestnicy/czki podwyższą kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach, - uczestnicy/czki podejmą zatrudnienie po ukończeniu projektu,

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
		partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy i jednostkami organizacyjnymi Gminy Mikołów w tym m.in. Zakładem Gospodarki Lokalowej, Zakładem Usług Komunalnych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej				- uczestnicy/czki ukończą cykl zajęć w CIS.
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	Projekt realizowany będzie przez jednostkę organizacyjną Gminy Mikołów tj. Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie. Poszczególne działania realizowane będą z wybranymi podmiotami, z którymi	594 289,81 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Obszar 1,2,3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 3. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie 4. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
		zawarte zostaną stosowne dokumenty.				
11.	"Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II"	Projekt będzie uwzględniał zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Gminy, w tym: żłobek, MOPS.	2 000 000,00 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Obszar 1,2,3	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej 2. Liczba dzieci objętych wsparciem w programie 3. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego 1-3. Rezultat mierzony będzie na podstawie podpisanych deklaracji uczestnictwa, przeprowadzonych ankiet na początek i koniec projektu, prowadzonych dzienników zajęć.
12.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	1 176 470,58 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 2	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest: 10 ton
13.	Rewitalizacja społeczno- infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	8 856 057,18 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów : 2,8 ha

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
14.	„Postaw na lepsze jutro”	Gmina Mikołów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe	989 568,90 zł	Fundusze unijne, krajowe środki publiczne, budżet jednostki samorządu terytorialnego	Lokalizacja poza obszarem rewitalizacji, ale projekt oddziałuje na obszary: 1,2,3	<ol style="list-style-type: none"> Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (osoby) Ankiety przeprowadzone wśród uczestników
15.	„Krok w przyszłość”	Powiat Mikołowski, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gmina Mikołów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	21 697 598,00 zł	Dofinansowania unijne, krajowe środki publiczne, budżet jednostek samorządu terytorialnego, fundusz pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Obszar 1	<ol style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (osoby) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (osoby)
16.	Wykonanie modernizacji energetycznej budynku Przychodni Wielospecjalistycznej	Powiat Mikołowski,	800 000 zł	Dofinansowania unijne, krajowe	Obszar 1	Spadek emisji gazów cieplarnianych (ekwiwalent

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
	w Mikołowie przy ul. Okrzei 31	Centrum Zdrowia w Mikołowie sp. z o.o.		środki publiczne, budżet jednostek samorządu terytorialnego		CO ₂ /rok) Oszczędność zużytej energii cieplnej (GJ/rok) Ocena na podstawie ilości zużytego gazu Odczyt z programu sterującego pracą kotłowni
17.	Rewitalizacja budynków mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym instalacji zapewniającej właściwy komfort użytkownika i poprawę wizualizacji budynków	Gmina Mikołów, Mikołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa	125 570 000 zł	Środki Mikołowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, środki zewnętrzne	Obszar 1, 2	Wyremontowane obiekty
18.	Program aktywności lokalnej	Gmina Mikołów, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	100 000,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Programy rządowe	Obszar 3	Liczba osób objętych programem
19.	Rewitalizacja społeczno- infrastrukturalna budynków socjalnych przy ulicy Młyńskiej.	Gmina Mikołów	150 000,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Wyremontowane obiekty
20.	„Nasze osiedle – moje miejsce”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie	100.000,00 zł	Środki pochodzące z gminy Mikołów, środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej, sponsorzy	Obszar 2	1. Podniesienie samooceny uczestników programu, 2. Nabycie przez uczestników umiejętności społeczno – zawodowych oraz wzrost aktywności społeczno - zawodowej, 3. Zwiększenie integracji społeczności lokalnej i grup społecznych, 4. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych,

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
						5. Wzrost jakości świadczonych usług przez MOPS w Mikołowie, 6. Wzrost dostępu do informacji służących przywróceniu samodzielności życiowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia Sposób oceny i miary: ankiety, listy obecności, wywiady, ilość spotkań integracyjnych, ilość udzielonych porad
21.	Zamiejscowy oddział opieki nad dziećmi Żłobka Miejskiego w Mikołowie	Gmina Mikołów	479 224,17 zł	RPO Województwa Śląskiego (8.1.3 Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat)	Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat trzech - min. 8
22.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	7 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Ilość wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych
23.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	Gmina Mikołów	2 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej
24.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	Gmina Mikołów	1 177 607,69 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
						wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie (osoby)
25.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	Gmina Mikołów	34 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów: 6 ha
26.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii ciepłej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	Gmina Mikołów	13 644 991,76 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
27.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	Gmina Mikołów, Zakład Inżynierii Miejskiej Dział Inwestycji i Remontów	30 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Przepustowość oczyszczalni, ilość oczyszczanych ścieków
28.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	Gmina Mikołów	1 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów: 5 ha
29.	„Aktywny Senior”	Projekt będzie uwzględniał zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Gminy, w tym: MOPS,	600 000,00 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Obszar 1,2,3	Liczba osób objętych usługami społecznymi w programie

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
		jednostki kulturalne (MDK) i sportowe (kluby sportowe oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji).				
30.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	5 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w ha
31.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	Gmina Mikołów	6 000 000,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Wybudowanie nowego obiektu
32.	Budowa Przedszkola w Borowej Wsi	Gmina Mikołów	3 000 000,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Wybudowanie nowego obiektu
33.	„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	Gmina Mikołów, Stowarzyszenie Mieszkańców osiedla Mickiewicza, Stowarzyszenie Krystyna Pomocna Dłoń	Koszty inwestycyjne - 125 000 zł netto (w tym 25 000 zł prace adaptacyjne dla nowych pomieszczeń administracji); Koszty operacyjne - ok. 5000 zł netto/m-c	Część inwestycyjna: Fundusze europejskie/unijne, Fundusze środków norweskich i EOG Część operacyjna: Fundusze europejskie/unijne, Fundusze środków norweskich i EOG	Obszar 2	Ilość mieszkańców biorących udział w zajęciach - zakładany cel po pierwszym roku działania min. 40 osób miesięcznie Ilość cyklicznych programów/zajęć kierowanych do różnych grup wiekowych min. 2 programy w cyklu min. dwutygodniowym

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
34.	Modernizacja istniejącego kąpieliska miejskiego zlokalizowanego na terenie Ośrodka Rekreacyjnego Planty	Gmina Mikołów, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie, inwestor prywatny,	14 000 000,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów, realizacja w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	Obszar 1 (ul. Konstytucji 3 maja 38, działki nr 571/79, 775/79, 776/79, 1940/76)	Zmodernizowane/ wyremontowane obiekty
35.	Rewitalizacja budynku Mickiewicza 20 z zagospodarowaniem terenu	Wspólnota Mieszkańców a Mickiewicza 20, Organizacje pozarządowe	1 230 000,00 zł	Ze środków UE (EFRR, EFS, EPS), środków prywatnych oraz wkładu społecznego	Obszar 2 wg LPR Działka 2226/59 Budynek Mickiewicza 20	1. Poprawa warunków technicznych do życia i prowadzenia działalności gospodarczej 2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzenni 3. Zwiększenie poziomu kapitału ludzkiego i społecznego W oparciu o wskaźniki produktu i rezultatu (zgodnie z zapisami LPR dla Mikołowa). Zmodernizowanie budynku wraz z z instalacjami i sieciami oraz zagospodarowaniem terenu. Liczba osób objętych usługami społecznymi i

Lp.	Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i sposób oceny i miary
						<p>programami prowadzonymi w celu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie samooceny uczestników programu, 2. Nabycie przez uczestników umiejętności społeczno –zawodowych oraz wzrost aktywności społeczno -zawodowej, 3. Zwiększenie integracji społeczności lokalnej i grup społecznych, 4. Pomoc w przywróceniu samodzielności życiowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wsparcie dla ich otoczenia. <p>Sposób oceny i miary: ankiety, listy obecności, wywiady, ilość spotkań integracyjnych</p>
36.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 18	Gmina Mikołów	7 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	ul. Konstytucji 3 Maja 18 Mikołów	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów

Źródło: opracowanie własne

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu. W tym miejscu należy wspomnieć o tym, że możliwość zgłaszania projektów do LPR miały także osoby i podmioty zainteresowane realizacją własnych zadań rewitalizacyjnych (tzn. niefinansowanych z budżetu miasta).

Tabela 128. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	2.1 3.1
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	3.2 4.1
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	1.1 1.2 2.1
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	1.1 1.2 2.2
5.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz z termomodernizacją budynku Miejskiego Domu kultury	1.1 1.2 2.2
6.	„Postaw na rodzinę”	1.1 1.2
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	1.1 1.2
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	2.1 3.1 3.2
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	1.1 4.2
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	1.1 1.2 4.2
11.	"Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II"	1.1 1.2
12.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	2.1 3.1 3.2
13.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	1.1 1.2 2.1 3.2
14.	„Postaw na lepsze jutro”	1.1 1.2 3.1
15.	„Krok w przyszłość”	1.1 1.2
16.	„Nasze osiedle – moje miejsce”	1.1 1.2 4.2
17.	Wykonanie modernizacji energetycznej budynku Przychodni Wielospecjalistycznej w Mikołowie przy ul. Okrzei 31	1.2.
18.	Zamiejscowy oddział opieki nad dziećmi Żłobka Miejskiego w Mikołowie	1.1 1.2 2.1 4.1
19.	Program aktywności lokalnej	1.1 1.2
20.	Rewitalizacja społeczno-infrastrukturalna budynków socjalnych przy ulicy Młyńskiej.	1.1 1.2 2.1
21.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	2.1 3.2

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
22.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	1.1 4.2
23.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	1.1 1.2 4.2
24.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	1.1 1.2 3.2
25.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	2.1 3.1 3.2
26.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	2.1 3.1 1.1
27.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	1.2 3.2
28.	„Aktywny Senior”	1.1 1.2 2.2
29.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	4.1 4.2
30.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	1.1 1.2
31.	Budowa Przedszkola w Borowej Wsi	1.1 1.2
32.	„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	1.1 1.2
33.	Modernizacja istniejącego kąpieliska miejskiego zlokalizowanego na terenie Ośrodka Rekreacyjnego Planty	2.1 3.1 3.2
34.	Rewitalizacja budynku Mickiewicza 20 z zagospodarowaniem terenu	1.1 3.2
35.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 18	1.1 2.1 2.2 3.1 3.2 4.1

Źródło: opracowanie własne

9. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- _Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

bądź Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

W poniższej tabeli zostały wskazane działania z programów operacyjnych, z których można starać się o środki na prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Rozwinięcie nazw działań znajduje się w załączniku 1.

Tabela 129. Powiązanie celów z potencjalnymi źródłami finansowania i okresem realizacji

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 9.1 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 11.2 · Działanie 11.3 · Działanie 12.2 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.2 · Działanie 1.3 · Działanie 2.7 · Działanie 2.15 	Do roku 2025
1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 7.1 · Działanie 7.3 · Działanie 8.2 · Działanie 8.3 · Działanie 9.1 · Działanie 9.2 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.5. · Działanie 2.6. · Działanie 2.7. · Działanie 2.8. 	Do roku 2025

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.3 · Działanie 5.1 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POIŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.3 · Działanie 1.5 	Do roku 2025
2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 5.3 · Działanie 5.4 POIŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 8.1 	Do roku 2025

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.1 · Działanie 4.3 · Działanie 4.5 · Działanie 5.2 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POIŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.5 · Działanie 2.2 · Działanie 2.4 	Do roku 2025
3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.5 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POIiŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.2 · Działanie 2.4 · Działanie 6.1 	Do roku 2025

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 3.1 · Działanie 9.3 · Działanie 10.2 · Działanie 10.4 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.9. 	Do roku 2025
4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 7.1 · Działanie 8.2 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.7. · Działanie 2.15. 	Do roku 2025

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy koszt poszczególnych środków finansowych.

Tabela 130. Szacunkowy udział środków finansowych

Lp.	Nazwa projektu	Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	1 247 659,82 zł	0,00 zł	7 070 072,33 zł	0,00 zł	8 317 732,15 zł
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	1 893 890,32 zł	0,00 zł	10 732 045,17 zł	0,00 zł	12 625 935,49 zł
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	539 702,85 zł	0,00 zł	3 058 316,15 zł	0,00 zł	3 598 019,00 zł
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	450 000,00 zł	0,00 zł	2 550 000,00 zł	0,00 zł	3 000 000,00 zł
5.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz z termomodernizacją budynku Miejskiego Domu kultury	1 829 677,44 zł	0,00 zł	10 368 172,18 zł	0,00 zł	12 197 849,62 zł
6.	„Postaw na rodzinę”	176 641,15 zł	0,00 zł	1 000 966,54 zł	0,00 zł	1 177 607,69 zł
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	130 398,34 zł	0,00 zł	738 923,91 zł	0,00 zł	869 322,25 zł
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	181 412,62 zł	0,00 zł	1 028 004,82 zł	0,00 zł	1 209 417,44 zł
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	170 663,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	170 663,00 zł
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	89 143,47 zł	0,00 zł	505 146,34 zł	0,00 zł	594 289,81 zł
11.	„Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II”	300 000,00 zł	0,00 zł	1 700 000,00 zł	0,00 zł	2 000 000,00 zł
12.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	176 470,59 zł	0,00 zł	999 999,99 zł	0,00 zł	1 176 470,58 zł
13.	Rewitalizacja społeczno- infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	1 328 408,58 zł	0,00 zł	7 527 648,60 zł	0,00 zł	8 856 057,18 zł
14.	„Postaw na lepsze jutro”	148 435,34 zł	0,00 zł	841 133,57 zł	0,00 zł	989 568,90 zł
15.	„Krok w przyszłość”	1 084 879,90 zł	0,00 zł	20 612 718,10 zł	0,00 zł	21 697 598,00 zł

Lp.	Nazwa projektu	Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
				zł		
16.	Wykonanie modernizacji energetycznej budynku Przychodni Wielospecjalistycznej w Mikołowie przy ul. Okrzei 31	120 000,00 zł	0,00 zł	680 000,00 zł	0,00 zł	800 000,00 zł
17.	Rewitalizacja budynków mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym instalacji zapewniającej właściwy komfort użytkowania i poprawę wizualizacji budynków	0,00 zł	18 835 500,00 zł	62 785 000,00 zł	43 949 500,00 zł	125 570 000,00 zł
18.	Program aktywności lokalnej	50 000,00 zł	0,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł
19.	Rewitalizacja społeczno- infrastrukturalna budynków socjalnych przy ulicy Młyńskiej.	22 500,00 zł	0,00 zł	127 500,00 zł	0,00 zł	150 000,00 zł
20.	„Nasze osiedle – moje miejsce”	15 000,00 zł	0,00 zł	85 000,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł
21.	Zamiejscowy oddział opieki nad dziećmi Żłobka Miejskiego w Mikołowie	71 883,63 zł	0,00 zł	407 340,54 zł	0,00 zł	479 224,17 zł
22.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	2 800 000,00 zł	0,00 zł	2 800 000,00 zł	1 400 000,00 zł	7 000 000,00 zł
23.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	800 000,00 zł	0,00 zł	800 000,00 zł	400 000,00 zł	2 000 000,00 zł
24.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	176 641,15 zł	0,00 zł	1 000 966,54 zł	0,00 zł	1 177 607,69 zł
25.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	5 100 000,00 zł	0,00 zł	28 900 000,00 zł	0,00 zł	34 000 000,00 zł
26.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	6 822 495,88 zł	0,00 zł	5 457 996,70 zł	1 364 499,18 zł	13 644 991,76 zł
27.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	15 000 000,00 zł	0,00 zł	12 000 000,00 zł	3 000 000,00 zł	30 000 000,00 zł
28.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	150 000,00 zł	0,00 zł	850 000,00 zł	0,00 zł	1 000 000,00 zł
29.	„Aktywny Senior”	0,00 zł	0,00 zł	600 000,00 zł	0,00 zł	600 000,00 zł

Lp.	Nazwa projektu	Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
30.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	750 000,00 zł	0,00 zł	4 250 000,00 zł	0,00 zł	5 000 000,00 zł
31.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	900 000,00 zł	0,00 zł	5 100 000,00 zł	0,00 zł	6 000 000,00 zł
32.	Budowa Przedszkola w Borowej Wsi	450 000,00 zł	0,00 zł	2 550 000,00 zł	0,00 zł	3 000 000,00 zł
33.	„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	6 250,00 zł	0,00 zł	118 750,00 zł	0,00 zł	125 000,00 zł
34.	Modernizacja istniejącego kąpieliska miejskiego zlokalizowanego na terenie Ośrodka Rekreacyjnego Planty	2 100 000,00 zł	0,00 zł	11 900 000,00 zł	0,00 zł	14 000 000,00 zł
35.	Rewitalizacja budynku Mickiewicza 20 z zagospodarowaniem terenu	49 200,00 zł	12 300,00 zł	1 168 500,00 zł	0,00 zł	1 230 000,00 zł
36.	Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 18	1 050 000,00 zł	0,00 zł	5 950 000,00 zł	0,00 zł	7 000 000,00 zł
	łącznie	46 230 554,08 zł	18 847 800,00 zł	216 314 201,48 zł	50 113 999,18 zł	331 457 354,73 zł

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

10.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹³ (). W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”¹⁴. Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji zakłada się konieczność aktywnego udziału w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy. Umożliwi to uwzględnienie w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz

13 Dz.U. 2015 poz. 1777

14 Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, MOPS, MOK i MOSiR)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter będzie miało zaangażowanie w opracowywanie, a później wdrażanie Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

10.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytorialna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 3 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 18 marca 2016 w godzinach 9.00-12.00 w Urzędzie Miasta Mikołowa. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wyniki badania społecznego. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należy również możliwość wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 18 kwietnia 2016 w godzinach 13:00-15:00 w Urzędzie Miasta Mikołów. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2025. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi, a obywatelami. Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a zrazem odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu od dnia 25 maja do 7 czerwca 2016 r. Wybrana została forma konsultacji on-line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z.o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach lub uzupełnienie listy projektów. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni, następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia). Przede wszystkim konsultacje zostały także przeprowadzone w formie umieszczenia projektu na stronie internetowej Urzędu <http://www.bip.mikolow.eu> w zakładce „Konsultacje społeczne” oraz na stronie internetowej projektu <http://www.jst.mikolowski.pl/> w zakładce projekt – produkty.

Po wprowadzeniu uwag mieszkańcy ponownie mieli możliwość wyrażenia opinii na temat dokumentu. Konsultacje trwały w dniach 3 – 17 sierpnia 2016 roku. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni. Mieszkańcy mogli zgłaszać uwagi za pośrednictwem formularza specjalnie przygotowanego przez pracowników Urzędu Miasta oraz ponownie mogli zgłaszać propozycje projektów. Przekazywanie uwag mogło odbyć się poprzez przesyłanie ich na adres e-mailowy: rozwoj@mikolow.eu, na adres pocztowy Urzędu: Rynek 16, 43-190 Mikołów lub mieszkańcy mogli bezpośrednio złożyć uwagi w Urzędzie Miasta.

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez różne grupy interesariuszy przełożyła się na jakość końcowej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do Internetu.

11. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

11.1. Podstawowe zasady wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej¹⁵,
2. Zasada otwartości i równości dostępu,
3. Zasada współfinansowania,
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej

11.2. Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Burmistrz. W realizacji działań wspierać go będzie Zespół Projektowy, pełniący funkcje koordynatorskie, merytoryczne i formalne.

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zakłada się szeroką partycypację społeczną również na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

- Urzędem Miasta oraz jego jednostkami organizacyjnymi,
- sołectwami,
- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. spółdzielniami mieszkaniowymi, instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

---

¹⁵ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół Projektowy.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez Zespół Projektowy w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Lokalnego Programu Rewitalizacji, zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 131. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	Liczba projektów zrealizowanych przez instytucje samorządowe we współpracy z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba mieszkańców biorących udział w zajęciach organizowanych w ramach projektów społecznych	Rezultatu	Zespół Projektowy
	Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Rezultatu	Zespół Projektowy
1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	Rezultatu	Zespół Projektowy
	Liczba zrealizowanych projektów ukierunkowanych na wyrównywanie szans i włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba uczestników, którzy ukończyli cykl zajęć w CIS	Rezultatu	Urząd Miasta
2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do	Powierzchnia zagospodarowanych terenów nieużytkowanych i niezabudowanych na cele mieszkaniowe i usługowe w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
życia i prowadzenia działalności gospodarczej	Procent budynków podłączonych do sieci (sieci ciepłowniczej, energetycznej i wodno-kanalizacyjnej)	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	Produktu	Urząd Miasta
2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	Liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba udzielonych noclegów (w danym roku)	Rezultatu	Obiekty noclegowe
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	Rezultatu	Zespół Projektowy
3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	Powierzchnia zagospodarowanej zieleni miejskiej w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	Rezultatu	Urząd Miasta
	Ilość wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych	Rezultatu	Urząd Miasta
	Ilość oczyszczanych ścieków	Rezultatu	Urząd Miasta
	3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej	Procent powierzchni gminy objęty zaktualizowanymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego	Produktu
Liczba nowych miejsc parkingowych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy	
Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	Produktu	Urząd Miasta	
Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "Parkuj i jedź"	Rezultatu	Zespół Projektowy	
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	Produktu	Urząd Miasta	
4.1. Ożywienie	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Rezultatu	Urząd Miasta

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Liczba udostępnionych lokali użytkowych w remontowanych kamienicach	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu	CEIDG
	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	Rezultatu	Zespół Projektowy
	Liczba miejsc pracy utworzonych w MŚP	Rezultatu	Zespół Projektowy

Źródło: opracowanie własne

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowić będą coroczne spotkania podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Miasta. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

13. Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2022 (RPO WSL)

Działanie 3.1 Poprawa warunków do rozwoju MŚP

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

Działanie 4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej

Działanie 4.5. Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie

Działanie 5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Działanie 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej

Działanie 7.1. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Działanie 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej

Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy

Działanie 8.2 Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, przedsiębiorców i ich pracowników

Działanie 9.1 Aktywna integracja

Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne

Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie

Działanie 10.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych

Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Działanie 10.4 Poprawa stanu środowiska miejskiego

Działanie 11.2 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy - kształcenie zawodowe uczniów

Działanie 11.3 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy – kształcenie zawodowe osób dorosłych

Działanie 12.2 Infrastruktura kształcenia zawodowego

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)

Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy

Działanie 1.3. Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji

Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna

Działanie 2.6. Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych

Działanie 2.7. Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym

Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym

Działanie 2.9. Rozwój ekonomii społecznej

Działanie 2.15. Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach

Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu (niska emisja)

Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi -3.1

Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna – 3.1

Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

14. Załącznik 2. Ankieta dla mieszkańców dotycząca rewitalizacji w Gminie Mikołów

Ankieta dla mieszkańców dotycząca rewitalizacji w Gminie Mikołów

Szanowni Państwo

Chcielibyśmy zaprosić Państwa do wypełnienia ankiety, która będzie wykorzystana do wytyczenia obszarów wymagających interwencji w ramach działań rewitalizacyjnych w Gminie Mikołów. **Rewitalizacja** to zestaw działań mających na celu poprawę sytuacji w problematycznych obszarach gminy. Działania te obejmują sferę społeczną, gospodarczą oraz przestrzenną. Dzięki realizacji tych działań w wyznaczonych obszarach nastąpi poprawa warunków do życia, wypoczynku i rozwoju gospodarczego.

Badanie jest częścią prac nad „Podstrategią kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym”. Bardzo zależy nam, aby dokument odpowiadał Państwa potrzebom, dlatego też będziemy bardzo wdzięczni, jeśli zdecydują się Państwo wziąć udział w badaniu i podzielić z nami swoimi opiniami.

Oczywiście zapewnimy Państwu pełną anonimowość, wyniki badania będą prezentowane jedynie w postaci zbiorczych zestawień.

1. Jak oceniają Państwo Gminę Mikołów jako swoje miejsce zamieszkania?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Źle
- Bardzo źle
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

2. Jakie są Państwa zdaniem główne problemy społeczne Państwa Gminy? Prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech najważniejszych.

- Bezrobocie
- Ubóstwo
- Przemoc
- Niski poziom wykształcenia mieszkańców
- Brak aktywności mieszkańców
- Niski poziom zaufania w społeczeństwie
- Bezdomność
- Uzależnienia
- Przemoc w rodzinie
- Wykluczenie społeczne
- Wandalizm
- Inne. Jakże?.....
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

3. W których dzielnicach/sołectwach Gminy występują Państwa zdaniem **problemy społeczne** (bezrobocie, ubóstwo, przemoc, niski poziom wykształcenia, brak aktywności mieszkańców, niski poziom zaufania w społeczeństwie)?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo lokalizacje (ulice), gdzie ich natężenie jest szczególnie duże, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Dzielnica Kamionka (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Borowa Wieś (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Mokre (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Paniowy (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

4. W których dzielnicach/sołectwach Gminy występują Państwa zdaniem **problemy środowiskowe** (zanieczyszczenie środowiska, odpady, występowanie substancji stwarzających zagrożenie dla zdrowia, życia)?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo lokalizacje (ulice), gdzie ich natężenie jest szczególnie duże, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Dzielnica Kamionka (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Borowa Wieś (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Mokre (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Paniowy (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

5. W których dzielnicach/sołectwach Gminy występują Państwa zdaniem **problemy gospodarcze** (niewielka przedsiębiorczość wśród mieszkańców, słabo funkcjonujące firmy/przedsiębiorstwa, niewielka liczba lokali usługowych, sklepów)?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo lokalizacje (ulice), gdzie ich natężenie jest szczególnie duże, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Dzielnica Kamionka (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)

- Sołectwo Borowa Wieś (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Mokre (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Sołectwo Paniowy (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

6. W których dzielnicach/sołectwach Gminy występują Państwa zdaniem **problemy przestrzenno-funkcjonalne** (braki i/lub niedostateczna jakość infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług, braki w zakresie komunikacji publicznej, braki i/lub niedostateczna jakość przestrzeni publicznych, niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak przestrzeni do spędzania czasu wolnego)?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo lokalizacje (ulice), gdzie ich natężenie jest szczególnie duże, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Dzielnicą Kamionka (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Borowa Wieś (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Mokre (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Paniowy (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

7. W których dzielnicach/sołectwach Gminy występują Państwa zdaniem **problemy techniczne** (zły stan budynków, w tym brak odpowiednich rozwiązań w zakresie dostępu do energii oraz ochrony środowiska; brak wyposażenia budynków w łazienkę, co, sieć gazową, sieć kanalizacyjną, sieć wodociągową, sieć światłowodową lub dostęp do internetu)?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo lokalizacje (ulice), gdzie ich natężenie jest szczególnie duże, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (lokalizacje szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Dzielnicą Kamionka (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Borowa Wieś (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)

- Sołectwo Mokre (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Paniowy (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (lokalizacje szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

8. Jak Państwo oceniają aktualny poziom ochrony zabytków i opieki nad nimi w Państwa Gminie?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Źle
- Bardzo źle
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

9. W których dzielnicach/sołectwach Gminy znajdują się Państwa zdaniem zabytki, które wymagają objęcia ochroną lub wzmożonej ochrony w przyszłości?

Bardzo prosimy o zaznaczenie maksymalnie trzech, w których Państwa zdaniem takie problemy występują najczęściej. Jeśli znają Państwo zabytki, których sytuacja jest szczególnie niekorzystna, bardzo prosimy o podanie ich.

- Miasto Mikołów (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Dzielnic Kamionka (zabytki szczególnie dotknięte problemem: .....)
- Sołectwo Borowa Wieś (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Bujaków (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Mokre (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Paniowy (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Sołectwo Śmiłowice (zabytki szczególnie dotknięte problemami: .....)
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

10. Proszę wymienić, jakie lokalizacje w Gminie mają szczególne znaczenie dla lokalnej społeczności (jako miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu i wspólnego działania)

.....
 .....

- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

11. Jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Państwa miejscu zamieszkania? Prosimy o zaznaczenie **maksymalnie trzech** najważniejszych grup.

- Rodziny z małymi dziećmi
- Dzieci
- Młodzież
- Seniorzy
- Osoby niepełnosprawne
- Osoby bezrobotne

- Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.
- Właściciele obiektów zabytkowych
- Odmowa odpowiedzi (**nie odczytywać**)

Metryczka

Płeć

- Kobieta
- Mężczyzna

Wiek :

- Poniżej 25 lat
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65 i więcej

Wykształcenie:

- Podstawowe lub gimnazjalne
- Zasadnicze zawodowe
- Średnie
- Wyższe
- Inne: .....

Liczba lat zamieszkiwania w Gminie:

- Od urodzenia
- Powyżej 15 lat
- 9-15 lat
- 5-8 lat
- Poniżej 5 lat

Dzielnica/sołectwo zamieszkania:

- Miasto Mikołów,
- Dzielnica Kamionka,
- Sołectwo Borowa Wieś
- Sołectwo Bujaków
- Sołectwo Mokre
- Sołectwo Paniowy
- Sołectwo Śmitowice

15. Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią ds. rynku pracy, wspierania zatrudnienia i mobilności pracowników.....	8
Tabela 2. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025.....	9
Tabela 3. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią rozwiązywania problemów demograficznych.....	10
Tabela 4. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią promocji obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego.....	11
Tabela 5. Powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Mikołowa.....	12
Tabela 6. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	15
Tabela 7. Liczba ludności w 01.2016 roku w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	15
Tabela 8. Współczynnik feminizacji w gminie Mikołów w roku 2016.....	15
Tabela 9. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2015.....	16
Tabela 10. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	16
Tabela 11. Struktura ludności wg wieku w dzielnicach/sołectwach gminy Mikołów w 2016 r.....	17
Tabela 12. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	17
Tabela 13. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	17
Tabela 14. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	18
Tabela 15. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	18
Tabela 16. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2015.....	18
Tabela 17. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	19
Tabela 18. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	19
Tabela 19. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2015.....	20
Tabela 20. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2015.....	21
Tabela 21. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	22
Tabela 22. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo na 1000 mieszkańców od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum dzielnicę Kamionka i sołectwa (z pominięciem braków danych).....	22
Tabela 23. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. wg stanu psychicznego w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	22

Tabela 24. Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców od 01.01.2016 r. do 31.10.2016 r. wg stanu psychicznego w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (bez braków danych).....	23
Tabela 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg grup wieku na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	24
Tabela 26. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg niepełnosprawności i wieku.....	24
Tabela 27. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg niepełnosprawności i statusu zawodowego.....	25
Tabela 28. Osoby korzystające z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. wg wykształcenia w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	25
Tabela 29. Osoby korzystające z pomocy społecznej zarejestrowane i niezarejestrowane w urzędzie pracy od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	27
Tabela 30. Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców zarejestrowane i niezarejestrowane w urzędzie pracy od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (bez braków danych) na 1000 mieszkańców.....	27
Tabela 31. Liczba niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 r. z podziałem wg płci na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	27
Tabela 32. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2015.....	28
Tabela 33. Rodziny będące pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie w roku 2015.....	28
Tabela 34. Rodziny będące pod opieką asystenta rodziny od 01.01.2016 do 31.10.2016 r.....	29
Tabela 35. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 roku.....	29
Tabela 36. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat) w latach 2010-2015.....	31
Tabela 37. Dzieci uczęszczające w roku 2015/2016 i 2016/2017 do przedszkoli publicznych w Mikołowie.....	31
Tabela 38. Liczba miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego oraz opieki żłobkowej w Gminie Mikołów w roku 2015.....	31
Tabela 39. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych w latach 2010-2015.....	32
Tabela 40. Uczniowie w szkołach podstawowych w latach 2010-2015.....	32
Tabela 41. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Mikołów w roku szkolnym 2016/2017.....	32
Tabela 42. Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych) w latach 2010-2015.....	33
Tabela 43. Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w liceach ogólnokształcących (bez szkół specjalnych) w latach 2012-2015.....	33
Tabela 44. Liczba szkół gimnazjalnych w latach 2010-2015.....	33
Tabela 45. Liczba uczniów w gimnazjach w latach 2010-2015.....	34
Tabela 46. Liczba uczniów w gimnazjach w gminie Mikołów w roku szkolnym 2016/2017.....	34
Tabela 47. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem w latach 2010-2015.....	34
Tabela 48. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych w latach 2010-2015.....	34
Tabela 49. Liczba organizacji pozarządowych w centrum, dzielnicy i sołectwach i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	36

Tabela 50. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	37
Tabela 51. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	37
Tabela 52. Zbiorcze dane dotyczące liczby „Niebieskich Kart” w latach 2012-2015.....	37
Tabela 53. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	38
Tabela 54. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015.....	38
Tabela 55. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na centrum, sołectwa i dzielnice w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	38
Tabela 56. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie od 01.01.2016 r. do 02.11.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	39
Tabela 57. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia).....	39
Tabela 58. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia).....	40
Tabela 59. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015.....	40
Tabela 60. Bezrobotni w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	40
Tabela 61. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 października 2016).....	40
Tabela 62. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	41
Tabela 63. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	41
Tabela 64. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	41
Tabela 65. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	41
Tabela 66. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015.....	44
Tabela 67. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w latach 2010-2015. .45	45
Tabela 68. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015.....	45
Tabela 69. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych jednoosobowych bądź w postaci spółek cywilnych ogółem, w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016.....	46
Tabela 70. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2015 roku.....	46
Tabela 71. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007.....	46
Tabela 72. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha) w latach 2010-2015.....	48
Tabela 73. Lesistość w % w latach 2010-2015.....	48
Tabela 74. Powierzchnia obszarów chronionych w 2015 roku (ha).....	49
Tabela 75. Pomniki przyrody w latach 2010-2015.....	50
Tabela 76. Ocena jakości wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy w punktach na rzekach Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica w 2012 r.....	50
Tabela 77. Liczba działek z azbestem w 2015 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	51
Tabela 78. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg).....	52
Tabela 79. Poziomy recyklingu w Mikołowie osiągnięte w 2015 r.....	52
Tabela 80. Powierzchnia całkowita gminy w 2015 r.....	53

Tabela 81. Struktura użytkowania gruntów w gminie w 2016 r.....	54
Tabela 82. Odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2016 r.....	54
Tabela 83. Kwoty przeznaczone na remonty dróg – całkowite i w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	56
Tabela 84. Liczba zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa – stan na 03.2016	56
Tabela 85. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w latach 2010-2015.....	59
Tabela 86. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2010-2015.....	59
Tabela 87. Mieszkania na 1000 mieszkańców w latach 2010-2015.....	60
Tabela 88. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2010-2015.....	60
Tabela 89. Przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa – stan na 03.2016.....	60
Tabela 90. Odsetek budynków generujących niską emisję – stan na 03.2016 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	61
Tabela 91. Budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	61
Tabela 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2015.....	61
Tabela 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2015.....	62
Tabela 94. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2015.....	62
Tabela 95. Respondenci według płci i wieku.....	64
Tabela 96. Respondenci według wykształcenia.....	65
Tabela 97. Respondenci według miejsca zamieszkania.....	65
Tabela 98. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie.....	65
Tabela 99. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania.....	65
Tabela 100. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na części gminy.....	66
Tabela 101. Najważniejsze problemy społeczne w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru).....	66
Tabela 102. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	71
Tabela 103. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	72
Tabela 104. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie.....	72
Tabela 105. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru).....	72
Tabela 106. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	73
Tabela 107. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania.....	73
Tabela 108. Współczynnik feminizacji oraz obciążenia demograficznego w poszczególnych dzielnicach i sołectwach – stan na 11.2016.....	74
Tabela 109. Stopa bezrobocia w 2015 r., liczba przestępstw przeciwko rodzinie na 1000 mieszkańców w 2015 r., liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców w 2015 r., liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w okresie od 01.01.2016 do 31.10.2016, % osób korzystających z pomocy społecznej od 01.01.2016 do 31.10.2016 oraz liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny na 100 mieszkańców od 01.01.2016 do 31.10.2016 w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	75

Tabela 110. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców (stan na 2016r.), frekwencja w wyborach samorządowych (w 2014r.) w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	75
Tabela 111. Liczba aktywnych jednoosobowych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców i 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016.....	77
Tabela 112. Liczba działek z azbestem, powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	78
Tabela 113. Wydatki na poprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca [w zł], liczba zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	79
Tabela 114. Odsetek budynków sprzed 1970, odsetek budynków generujących niską emisję, liczba budynków niezamieszkałych, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa stan na 03.2016.....	80
Tabela 115. Wartości wskaźników w Centrum, dzielnicy Kamionka i sołectwach.....	82
Tabela 116. Liczba ludności (stan na 01.01.2016), liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia (stan na 2015 r.), liczba przestępstw przeciwko rodzinie (stan na 2015 r.), liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców (stan na 2015 r.), liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (w okresie od 01.01.2016 do 31.10.2016), liczba rodzin pod opieką interdyscyplinarnego zespołu ds. przemocy w rodzinie dla obszaru rewitalizacji w 2015 r., liczba osób korzystających z pomocy asystenta rodziny w przeliczeniu na 100 mieszkańców stan na 10.2016 ze średnią dla gminy.....	86
Tabela 117. Liczba działek z azbestem w 2015 r i powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca na obszarze rewitalizacji w 2016 r.....	87
Tabela 118. Odsetek budynków sprzed 1970r., odsetek budynków generujących niską emisję (stan na 03.2016), liczba budynków niezamieszkałych (stan na 03.2016), średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca dla obszaru rewitalizacji (stan na 03.2016) i średniej gminnej.....	90
Tabela 119. Wartości wskaźników dla obszaru rewitalizacji z uwzględnieniem średnich wartości gminy	91
Tabela 120. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.....	92
Tabela 121. Cel strategiczny 1.....	97
Tabela 122. Cel strategiczny 2.....	99
Tabela 123. Cel strategiczny 3.....	101
Tabela 124. Cel strategiczny 4.....	102
Tabela 125. Lista projektów podstawowych.....	105
Tabela 126. Lista projektów uzupełniających.....	110
Tabela 127. Projekty rewitalizacyjne z przypisanymi źródłami finansowania, rezultatami, lokalizacją i podmiotem realizującym projekt.....	113
Tabela 128. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych.....	124
Tabela 129. Powiązanie celów z potencjalnymi źródłami finansowania i okresem realizacji.....	128
Tabela 130. Szacunkowy udział środków finansowych.....	130
Tabela 131. Wskaźniki monitoringu.....	139

16. Spis rysunków

Rysunek 1. Indeks zadowolenia z zamieszkiwania w gminie.....	66
Rysunek 2. Liczba wskazań problemów społecznych występujących na poszczególnych ulicach.....	67
Rysunek 3 Wskazania w sferze gospodarczej.....	68

Rysunek 4. Wskazania w sferze środowiskowej.....	69
Rysunek 5. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	70
Rysunek 6. Wskazania w sferze technicznej.....	71
Rysunek 7. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2016 r. i frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa.....	76
Rysunek 8. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 ludności w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	76
Rysunek 9. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym – stan na 12.2016.....	77
Rysunek 10. Odsetek terenów zielonych i działki z azbestem w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	78
Rysunek 11. Kwota na remonty dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca dzielnicy/sołectwa oraz zabytki wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa w 2015 r.....	79
Rysunek 12. Odsetek generujących niską emisję, odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, budynków niezamieszkałych w podziale na Centrum, dzielnicę Kamionka i sołectwa stan na 03.2016.....	80
Rysunek 13. Mapa przedstawiająca wyznaczony obszar rewitalizacji.....	84

17. Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1.....	87
Zdjęcie 2. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1.....	87
Zdjęcie 3. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1.....	88
Zdjęcie 4. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2.....	89
Zdjęcie 5. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2.....	89
Zdjęcie 6. Zdjęcie przedstawia budynek gospodarczy znajdujący się na obszarze rewitalizacji nr 2.....	90

UZASADNIENIE

Zaktualizowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2016-2020 z perspektywą do 2022 roku o projekt pn. "Przebudowa zdegradowanego obszaru Gminy Mikołów- przebudowa budynku przy ul. Konstytucji 3 Maja 18 w Mikołowie" umożliwi ubieganie się o dofinansowanie (preferencyjna pożyczka rewitalizacyjna ze środków UE) realizowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Do spełnienia formalnych warunków udziału w ubieganiu się o dofinansowanie niezbędne jest aby projekt bezpośrednio wynikał z zapisów programu rewitalizacji. uchwała nie wywołuje skutków finansowych.